YARIM AY

15
2ci Teşrin
1936

No. 43

15 Krş.

sokup
esleyen
ilünce,
ertaraf
vici ve
yüzler
önce
N „ kre-
k verir.
uhafaza
ni kul-
aksınız,
lirsiniz.

YILDIZ BOMBASI ve BİR CİNAYET REİSİ

Justinien. — Senato binası. — Divanı ahkâmı adliye. — Yanan Adliye dairesi. — İlk Meclisi meb'usan. — Fransada teşkilâtı adliye. — Suphi Paşa. — Şehrî Vasıf Efendi. — Maraşlı Hilmi Efendi. — Sabah gazetesi. — Yıldız bombası. — Yıldız sarayına koşuşan koşuşana..

Abdurrahman Adil Eren

İstanbulun yanan Adliye sarayı, Şarkî Roma İmparatorlarından Justinien'in, Senato binası kurduğu yerde idi.

Justinienin Senato binası yandı mı yıkıldı mı? Bilmiyorum. Fakat bildiğim birşey varsa: Senato binası yerine Büyük Reşit Paşanın muazzam bir saray kurması; ve bu sarayın döne dolaşa Meb'usan ve Adliye daireleri olmasıdır.

Justinien devrinde Senato: hem meclisi meb'usan hem de adliye dairesi idi. Çünkü o zamanlar Bizanslılarda kuvvei teşriiye ile kuvvei adliye, biribirinden ayrılmamıştı. Reşit Paşanın kurduğu bina da, aynı halet ve keyfiyete mazhar olmuştur. Bu bina Abdülaziz devrinde Babıâlide açılmış olan Divanı "ahkâmı adliye„ ve ikinci Abdülhamit devrinde açılan ilk Meclisi Meb'usan dairelerini ihtiva etmiştir. Fakat, mahkemelerin yanan Adliye binasına nakli, Divanı ahkâmı adliye unvanının Adliye Nezareti unvanına tahvilinden sonradır [1].

1284 de Divanı ahkâmı adliye dahilî nizamnamesi ile yapılan ilk adliye teşkilâtı 1294 kanunnamesile yapılan ikinci adliye teşkilâtı, hep Fransızlardan alınmıştır.

Fransızlar adliye teşkilâtında en büyük ehemmiyeti: İstinaf mahkemelerine verirler.

Fransılarda İstinaf mahkemelerinin reisi, adliye dairesinin biricik amiridir. Adliye dairesinde herşey İstinaf mahkemesi birinci reisinin emrile yapılır. Bizde de İstinaf mahkemesine büyük ehemmiyet verilmiş olmalıdır ki, Sami Paşazade Suphi Paşa gibi, Şehrî Vasıf Efendi ve Maraşlı Hilmi Efendi gibi yüksek seciyeli zatlar, bu dairenin riyasetine getirilmiştir. İrfan Paşaya, Suphi Paşaya, Ali Sürurî Efendiye yetişmedim. Fakat, ilk muhakemelerimi huzurunda yaptığım Şehrî Vasıf Efendi (Çöp atlamaz) diye tavsif olunurdu; istikamette, bitaraflıkta parmakla gösterilirdi.

Maraşlı Hilmi Efendi de aynı seciyeyi haizidi.

***

1318 Temmuzunda birkaç gün, Sarıyerde Selim Sabit Efendiye misafir gitmiştim. Gündüzleri yazıhaneme iner, çalışır, akşamları köye dönerdim. Bir cuma günü, mutadım üzre, Galatada Tünel hanına indim; ve akşama kadar hanın en üst katındaki odamda çalıştım. Öğle üzeri Yıldız tarafından dehşetli bir tarraka duyuldu. Ne olduğunu anlamadım. Akşam, Şirketihayriye vapurile Sarıyere döndüm. Vapurda da, Sarıyerde de, evde de hiç birşeyden haberim olmadı. Cumartesi sabahı vapur iskelesine indim. Hilmi Efendi merhum, benden önce gelmiş, kalabalık arasında dolaşıyordu. Beni görünce gizlice yanımdan geçti.. ve gûya kendi kendine söyleniyormuş gibi.

—... On para ver!.. On para ver!.. Bir "Sabah„ al.. Bir Sabah al..

Diyip yanımdan sıvıştı. Ben de müvezzie on para verip bir Sabah gazetesi aldım. Ve kalabalık arasında, kendi kendime okumağa başladım. Vapur iskelesini kaplıyan halk ve kalabalığın ekserisinin ellerinde birer Sabah gazetesi vardı. Herkes gazetesini sessiz sedasız okuyordu. Gûya hiç birşey olmamış, hiç bir vak'a cereyan etmemişti!.. Meğer kıyametler kopmuş ta haberim olmamış. Herkeste bir derin sükût.. ve bir derin düşünce...

Nihayet Yenimahalleden Şirketin, kırmızı kadife döşeli, uzun peykeli vapuru geldi. Hilmi Efendi benden önce vapura bindi. Vapurun orta kat kamarasına girdi. Uzun kadife peykenin methal kapısı tarafına, ve sağ köşeye oturdu. Kapıyı kendi üzerine siper etti. Ben de kamaraya girince seslendi. Beni de yanına alıp oturttu. Ta Beşiktaşa gelinceye kadar birtek kelime konuşmadık ve vapurda konuşana da tesadüf etmedim. Vapur, sabah postasını yaptığından, Büyükdere ve Yeniköy iskelelerinden Babıâlinin, Adliyenin, Maliyenin birçok ricali bindiler. Vapur doğru Beşiktaşı boyladı. İskeleye yanaşınca, değirmentaşı sarıklı, atlas cüppeli Mahmut Esat Efendi önde, Hukuk mektebi müdürü sarıklı bozması Kâzım Efendi arkada, bir sürü ulâ ve balâ ricali ile beraber geçtiler; ve birer birer Yıldız yolunu tuttular. Kafile geçerken Hilmi Efendi:

— Bak bak!.. Görüyor musun? Görüyor musun? Hep Yıldıza gidiyorlar.. Hep Yıldıza gidiyorlar... Ben gitmem.. Ben gitmem..

Dedi ve yerinden kıpırdamadı. Doğru Köprüye benimle beraber gelip, beş kuruşluk arabasına bindi ve dairesine: "Cinayet mahkemesi„ne çekti.

[1] Müverrihler, ve bilhassa Osmanlı tarihinde Ahmet Rasim Bey, kuvvei adliyenin kuvvei teşriiyeden ilk tefrikini 17 muharrem 1285 tarihinde gösterirler. Halbuki yanlıştır. İlk kuva tefriki zilhicce 1284 tarihindedir ve Düsturun birinci cildinde münderiç Divanı ahkâmı adliye dahilî nizamnamesi ile yapılmıştır. 17 muharrem 1285 tarihi, bu ahkâmı muhtevi olan fermanın tarihidir; ve aglebi ihtimal fermanın - dizdiği lehçesile - Abdülaziz tarafından bizzat Babıâlide -yanan meclisi umumî dairesinde - okunmuş olduğu günün tarihidir.

— [Baba, Gece 12 de eve bulut gelmiştir]:
— Maşallah!.. Kırk bir kere maşallah!.. Bizim oğlan bu saat halâ ders yapıyor...
— Aklına şaşayım!.. Okuduğu ders kitabı değil; Fantoma ile Arsen Lüpen..
— Daha iyi ya... Benim gibi ömrünü koltuk meyhanesinde tüketeceğine; centilmen bir sosyete adamı olur...
— !!!!

— Karrcığım!.. Sene sonu yaklaşıyor; blânço hazırlıklarına başladık.
İpekli çorap fabrikam, eğer ümit ettiğim kârı çırırsa, vadettiğim köşkün inşasına hemen başlanıyor...
— Mecidiyeköyünde yapacağız değil mi?...
— Ne münasebet!.. Ben daha çıldırmadım karı?.. Seni karasineklere peşkeş çekmek fikrinde değilim....

— Bay!... Seni bu gün çok keyifli görüyorum. Herhalde Ankaradan bize hayırlı haberler getirdin?...
— Öyle karıcığım öyle!... Şu Çubuk Barajından şehre indirilen sudan, bizim tarlalar da istifade edecek...
— Desene ihya olacağız!.. Bu büyük işi başaranlardan Allah razı olsun!...
— Evet!.. Getirttikleri su gibi aziz olsunlar...

— Kardeşim!.. Bu gün işlerim o kadar çok ki... Maalesef yanında fazla duramıyacağım....
— Allah versin; herhalde kocana yardıma gidiyorsun?..
— Hayır!.. Terzide provam, kürkçüde reparasyonum, kuvaförde randevum var. Faraciden parföm.. Luvrdan ipek çorap alıp dört buçuk matinesinde [Taras Bulba]ya yetişeceğim.

— Sayın bayan!... Çoktanberi size söylemek istediğim halde...
— Ne husus hakkında bayım?
— Bir desti izdivaç talebi hakkında....
— Kızıma mı talipsiniz?
— Hayır sizi tercih ediyorum..
— Neden?
— Askerlik çağınız geçti de ondan....

Yeni Soy: ERİBE

T. A. T.

İstanbulda hiçbir genç yoktur ki Vecihinin adını duymuş, ve ününü işitmiş olmasın.... ve Türkiyenin hiçbir okur yazar adamı [bulunmaz ki, uçak derken, Vecihiyi hatırlamasın.

İşte bu değerli uçmanın öz kızı, Eribe, Ankarada Cumhuriyet bayramında paraşütünü zamanında açamaması yüzünden göçtü, ve yüreklerde derin bir acı bıraktı.

Bir iki satır yukarıda: "Vecihinin öz kızı„ dedim. Bir yazıda gördüğüm: «evlâdı manevî» sözünü kabul etmiyorum. Bir yolun yolcuları, yaş sayısına göre sıralanabilir: Kardeş, baba, ana, oğul...

***

Bundan birkaç yıl önce, yine, böyle bir genç kız, Mefharet, Kırklareline gelen bir uçağa bindi. Küçük bir sakatlık yüzünden kurban oldu.

O zaman, hava yollarında, böyle, paraşütçülük gibi çalışma yolları henüz açılmamıştı. Mefharet; şerefli bir yolda ölmeği dilediğini, söyler dururdu. Bu kıza, bütün bir kasaba, yandı... Halbuki, birkaç gün evvel, o yaşta bir genç kız, veremden ölmüştü de...

İnsanın ruhunda, kahramanlığa bir susayış vardır..

Kırklareline her gidişimde, şehitlikte yatan, yaşaması lâzım olan bu kızı ziyaret ederim.. ve her yıl; boyası gittikçe solan, kanatları dağılan bir küçük tayyare modeline.. bu kabri saran baldıranlara dalar, düşünürüm, düşünürüm..

***

Sinema afişlerini örnek bilen, genç erkek ve kadın vardır.

Memleket davalarını çiğnediği çikletden lüzumsuz bulan züppe ve koket yaratıklar da eksik değildir.

Halk sözünü ağzından düşürmiyen, halkın ne olduğunu hâlâ anlamayan; ve fakat yürüyüşe ayak uydurmak mecburiyeti olduğunu duyduğu için, inkılâpçı görünen tip, yaşamaktadır!..

Her temiz hareketi bulanık görüşüyle kirleten, sabaha kadar değil de, 48 saati, yerini değiştirmeden poker masası başında geçiren, gerileme şampiyonları aramızdadır.

Alkolün bulanık duvarlarına vicdanlarını çarpa çarpa hiç eden, sendeleyen; ve fakat yürüdüğünü ve yaşadığını iddia edenler havamıza, suyumuza, katığımıza ortak oluyorlar..

Ve yine fakat, bunların hiç birisi inkılâbımızın atmosferini yaşatamaz..Bunlar, ancak, inkılâbın, hâl yaftasını taşıyan mazi süprüntüleri; ve hazım kabiliyeti olmıyan zavallılardır ki inkılâbın duru varlığına bir anarşi görünüşü vermekten başka bir şeye yaramazlar..

İnkılâp ise, süprüntü taşımamak, ölçülü ve kesimsiz yürüyüşüne adım uyduranı istemek mecburiyetindedir..

Bu ulu ağaç, ancak, heyecanlı, canlı, inançlı ve iş bilir çocuklarının alın terile, canile beslenir, serpilip boy atar.. Şerefli bir yolda ölmek isteyen, havamızın aşıkı ve ilk kurbanı Mefharet, Eribe.. ruam kültürünün öldürdüğü lâboratuvar adamı.. köyde ödevi başında bacağını kaybeden öğretmen.. büyük davamızı tablosuna aksettiren ressam.. yalan söylemeği, atlatmayı namussuzluk bilen, ve diğerinden artık hak istemeyen.. bir cümle içinde, her iş bölümünde, idealist kafasile çalışan yurttaşlar, Türk inkılâbının çocuklarıdır.

Cümhuriyet, çocuklarından, her alanda sevgi, samimiyet, feragat istiyor..

***

Rüya dolu gözlerini yuman Eribe, bir barda bıçaklanmadı, kokainden deli olmadı; veremden sönmedi; frengiden sürünmedi. Pusla gemiye, ve benzin de uçağa nekadar lâzımsa, Eribe de, canile yazdığı adile, genç arkadaşlarına değeri biçilmez bir pusla oldu.

Eribe, inkılâp alanında, kendi kendini diken.. ve bir çalışma yolunu gösteren bir anıttır. Ufukların özlemile yüreği çarpan bir çocuktu... bugün, bir kahramandır. Maddî anlamile, Eribe söndü, onu kaybettik. O, elinde çırağı tutan ve yürüyen bir yolcu idi. Düştü. Çırağ sönmedi..Ve çırağ, yere düşmeden, yine bu kudsal alevle yanan başka bir yolcu, çırağı yakalamak.. yürüyüşü sürdürmek için, kalbi elinde uzanıyor. Alev, elden ele yükselecek. Alevin, alev adlı inkılâbımızın yaşaması gerek... Yaşamak, yanmak ve çevresini aydınlatarak faydalı olmak demektir.

Yaşamak yolunda yanmak ta, gene çevresini aydınlatarak faydalı olmak demektir. Ne mutlu Türk gencine!.. inkılâbımızın tomurcukları açıyor.

***

Paraşüt, uçmana güven veren bir kanattır. Rusyada bir dava olduğunu, Tanda okuduğum 500.000 paraşütçü rakamı haykırıyor. Orada, birkaç yüzüncü inişinin sonunda düşen bir genç kız, can verirken dudaklarını bu sözlerle düğümlüyor;

"Suç bendedir, paraşütümde değil„.

Sarsılmaz bir inançla, gözlerini yuman bu paraşütçünün bu sözlerinden şöyle bir nasihat te seziliyor:

«Daima, dikkate bağlı işlerde, sinirlere fren yapmak, tetik bulunmak..»

Kaybolan her genç, arkasında nasıl acı bir yanış bırakacağını düşünerek; daima, dikkat ve soğukkanlılık isteyen bu işlere, bünyesini uydurmağa çalışmalıdır.. Ve böyle çalışmanın da, bir ulus borcu olduğunu unutmamalıdır.

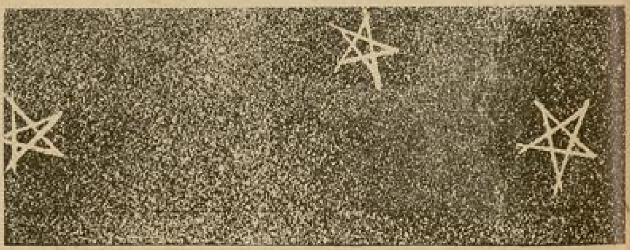

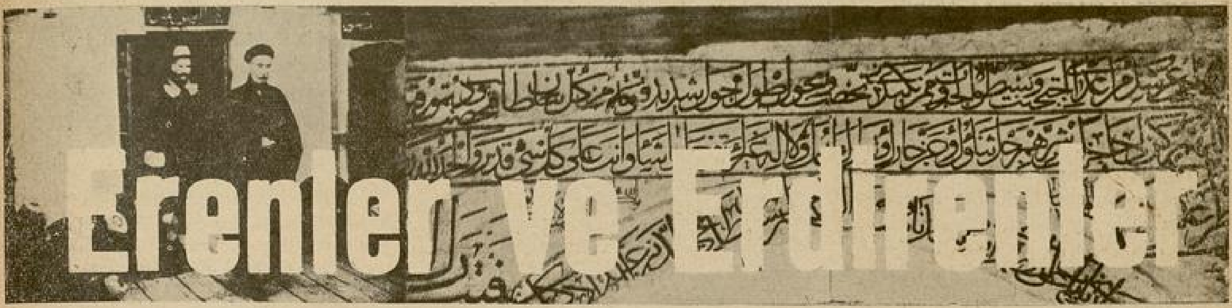

Erenler ve Erdirenler

Yazan :

CEMAL ATAÇ

◆

№: 2

◆

Şimdi oraya yeni, yepyeni bir sıfatla; koskoca bir müdür sıfatile, hem de mühim bir vilâyetin, vakfı çok zengin olan bir vilâyetin Evkaf müdürü sıfatile gidiyordu. Ahmet ağa kendisini böyle tanıyınca ne vaziyet alacaktı? Bu da meraka değer!.. oniki büklüm :

— Allah ömrü afiyetinizi artırsın efendi hazretleri!...

Dediğini görmek, ve onun yüzüne bakmadan sert bir baş işaretile önünden ağır ağır geçip gitmek, pek zevkli bir azamet olacaktı.

Hacı Sadık efendi böyle karma karışık gururlu, mütekebbirane düşüncelerle Fetvahaneden içeri girmişti. Fakat aksilik bu ya Ahmet ağa, o gün yabancı bir hemşerisini yerine vekil bırakarak, birkaç gün mezuniyet almıştı. Hacı Sadık efendinin bu intikam zevki, meydana gelememişti, yüzünü birkaç kere buruşturdu; Kalem odasile Fetvaemini odası arasında bir tereddüt geçirdi... Öyle ya, artık müdür beyefendi hazretlerinin, Kalem odasına girerek kâtip parçaları adamlarla görüşmesine, âlem ne derdi?.. Fetvaemini odasına girmek te mesele idi. Fetvaemini sert, titiz bir adamdı. Odasına girenlere karşı derhal bir cevher fırlatır; hemen hazır cevaplılık gösteremeyenleri kabul etmezdi. Gelenin hemzeban olamıyacak bir cahil, bir nadan, bir napuhte olduğunu bağıra bağıra yüzüne karşı söyler ve kovardı. «Deli müftü» namile maruftu. Fetvahanenin en âlim ve fazıl adamı olarak tanılan fetva başkâtibi Esadullah efendi bile, kaç dafa iş zımnında gittiği halde, ne şiddetli hakaretlere; ve hatta "iyazen billah" memuriyetinden bile olmaya maruz kalmıştı. Şimdi buraya girmek kendinin haddi değildi. Esasen kapısının üzerinde (Fetvaemini) levhası bile, bir başka biçimde, yazılmıştı. Bu sıra Molla Mustafa ile burun buruna geldiler.

— Ooo! Maşallah ve tebarekâllah!

— Ooo! Maşallah ahsenülhalikin! Daireye sizleri, nuru ayınlarımı görmeğe.. vazifei vedaı ifaya geliyordum.

— Buyrunuz, buyrunuz!

Yağmurlu, çamurlu bir gündü. İnecekleri iskeleye çıkmışlardı...

— Şöyle, şuraya efendim!

— Buraya inayet buyurunuz efendi hazretleri!

— Orası efendimize lâyık bir yer değildir.. lûtuf ve ihsan buyurunuz, şöylece teşrif eyleyiniz de cümlemiz mübarek didarınızdan müstenir olalım.

Her masadan böyle davetler oluyordu. Son sözü söyleyen Molla Mustafa idi, hem Hacı Sadık efendiye iltifatlar savuruyor, ve hem de başkâtibin yanındaki yeri en yüksek makam olarak işaret etmekle, başkâtibe de hulûs çakıyordu. Başkâtip Avnullah efendi, bu coşkun riya dalgasından birşey anlamamakle beraber; pek te boş yere olmaması lâzım gelen bu kavuk sallamalara haset ve gıbte ile bakıyordu.

Hacı Sadık efendi, bileğine takılı doksan dokuzlu kuka tesbihini avucunun içine toplayarak, yumruğile temennalar yaparak, ağır ağır pürvekar bir eda ile başkâtibin yanındaki koltuğa oturdu; ve etraftan birşey dinlemeden, elini göğsüne götürerek odadakilere merhabalar dağıttı. Molla Mustafaya, daha iltifatli bir merhaba ile, yüzüne gülümsiyerek, daha çok kendisi için gelmiş olduğunu imalarla anlatmaya çalıştı.

Artık İstanbuldan ayrılmak lâzım geldiğini, Evkaf nazırının kendisini davet ederek, bin bir rica ve iltifatla .... vilâyeti Evkaf müdürlüğünü, nasıl kabul ettirdiğini hikâye eyledi. Çok oturmadan birer birer veda ederek ayrıldı. Kalemdeki mollalar bunu haber almışlardı; ne olur ne olmazdı?.. Hacı Sadık efendi, belki de birgün kendilerine de âmir olur; veyahut ta bulunduğu vilâyete cerre giderlerse, elbet çok faydası dokunurdu. Bu düşünce ile her birisi daha hürmetkâr davranmak için, birbirini geri ite ileri kaka, teşyiine koşmuşlardı. Molla Mustafa hiç acele etmiyor, en arkada müstehzi bi gülüşle bıyıklarını ovuşturuyordu. Hacı Sadık efendi, bir aralık Mollaya bir işaretle, kendisini beklediğini anlatmıştı. Çıkarken Fetvaemininin odasına yan gözle bakarak, yavaşça sıyrılıp merdivenler-

den indi... Yavaş yavaş Süleymaniye çamiinin avlusuna dahil oldu. Molla Mustafayı bekledi.

***

Hacı Sadık efendi ile Molla Mustafa pek çabuk anlaştılar. Molla Mustafa, şimdilik bir kâhya gibi beraber gidecek ve orada icabında münasib bir mevkie konacaktı. Zeki ve kurnaz Molla, kendi menfaatini derhal hesap etmişti. Dönecek her dolapta onun baskısı çevrilecek, her fırıldakta onun nefesi muhakkak bulunacaktı. Hatta bütün bu işlerde aslan payının kendi kursağına düşeceğine de emindi. Herşey kararlaştırılmıştı. İki gün sonra Karadenize hareket edecek olan bir vapurla yola çıkılacaktı.

Molla, zaten bekârdı. Yalnız bir temiz cübbe ile bir çakşıra, ve bir de mihrabî bir sarığa ihtiyacı vardı. Hacı Sadık efendi bu sarığın ince ve yeşil bir dal sarık olmasını daha muvafık buluyordu. Kâhyasının da, kendisi gibi kocaman bir mihrabî sarıkla görünmesi, hoşuna gitmiyordu. Ve hem de yeşil sarık daha çok hulûs ve istikamet! alâmeti, ve saffeti kalp! işareti idi. Mollanın henüz genç olması da dal sarık sarmasını icap ettirirdi. Molla Mustafa müşkülpesend değildi. Şimdilik herşeye eyvallah demek onun için daha doğru idi. Fakat ileride Evkaf müdürlüğünü, Hacı Sadık efendi değil mutlaka Molla Mustafa yapacaktı. Binaenaleyh itiraza sebep yoktu.

Efendi hazretleri o akşam evine daha şen, daha neş'eli geldi. Zavallı Saliha hanım, neye uğradığının farkında olmadan, canlı bir makine gibi kocası tarafından verilen emirleri, tenbihleri yerine getiriyor, çamaşırlar dikiyor, sandıklar yerleştiriyor, denkler hazırlıyordu. Elleri yara bere içinde kalmıştı. Komşuların yardımı olmasa, mümkün değil bu işleri hep birden yapamıyacak; bugünlerde evine karşı pek keskin ve soğuk dalgası gibi girip çıkan Hacıdan, muhakkak büyük bir tekdir daha yiyecekti. Belki de Hacı, karısını boşayıverirdi. Çünkü Saliha hanım, yıllarca çekilmiş sefalet ve ıstırabın tahrib edip bıraktığı, bir yığın kemikten ibaret kalmıştı. Evkaf müdürü Sadık beyefendi hazretlerinin! hanımı beraber gitmeğe hiç te lâyık değildi. Hacı bunu birkaç gündenberi hissettiriyordu. Lâkin nedense yapamıyordu. O akşam herşey bitmişti. Artık yola çıkabilirlerdi. Hacı Sadık efendi kabına sığmıyordu. Ne yapacağını kestiremiyor, sabaha nasıl ulaşacağını düşünüyor, geceyi tüketebilmek için binbir garib hareketlerle Saliha hanımı da hayretlere düşürüyordu. Bir aralık sandığa yerleştirilmiş olan kürkleri çıkardı. Evvelâ kendisi giyindi, nasıl olduğunu, yakışıp yakışmadığını karısına sordu. Köşeye oturdu. Gözüne gözlüklerini taktı, karşısında ayakta duran Saliha hanımı başkâtip farzederek, ona, fetvaeminini taklit ederek, bir sürü şeyler sordu. Cevplar istedi. Pürüzlü bir vakıfnameyi izah etti. Nasıl muamele yapılacağını anlattı. Saliha hanım renkten renge girdi. Efendinin hakikaten delirmiş olduğunu, ve bu gece yine sapıtmaya başladığını düşünerek:

— Eyvahlar olsun dostlar; ben bu deliye uyup ta diyarı gurbete mi gideceğim!

Diye söylendi, yeniden korkulara düştü. Hacı Sadık efendi sözünü bitirmişti. Kalktı kürkü karısına giydirdi. Köşeye oturttu: «Şimdi de sen, seni ziyarete gelecek olan âmir, memur, eşraf, halk hanımlarına karşı ne yapacaksın, onları nasıl karşılayıp, nasıl konuşacaksın? onu göster bakayım, zira bunları şimdiden öğrenmezsen orada şaşırır, beni rezil edersin! » diyordu.

— Efendi bu nasıl söz, bu ne biçim iş? iki deliler gibi biz, kendi kendimize burada orta oyunu mu oynayacağız?

— Olmaz, olmaz, hanım sen bilmezsin; bir vilâyetin Evkaf müdürü ne demektir biliyor musun? Biz gider gitmez herkes bizi ziyarete gelecek. Erkekler beni, kadınlar seni etekliyecekler. Biz de şerefimize, mevkiimize, makamımıza, haysiyetimize uygun bir şekilde onlara mukabele ve muamele edeceğiz.

— Canım Hacı; bırak Allahaşkına ben yorgunum, canım çıkıyor, bunları düşünecek halde değilim.

— Yoo!.. bana artık Hacı demeyeceksiniz

— Ya ne diyeceğim?

— Efendi hazretleri diyeceksin.

Saliha hanım iki haftadanberi ilk defa gülümsememişti. Hafif, fakat yorgun ve bitkin bir gülümseme ile:

— Canım Hacı...

— Bak, a efendim, senin adam olamayacağını, bir Evkaf müdürü karısının şanına lâyık bir hatun olamayacağını ben biliyordum. Eyvah ne halt ettim de bunu herşeyden evvel düşünemedim.

— Hacı!..

— Hâlâ, hâlâ bana Hacı diyor!..

— Yahu,

— Hayır, istemem, yahu da demeyeceksin.

— Efendi;

— Bu da kâfi değil!

Saliha hanım hiddetli ve hayretli bir gülümseme ile başını sallayıp, bir iki lâhavle çektikten sonra:

— Efendi hazretleri!

— Ha şöyle işte bana böyle diyeceksin.

— Pek iyi böyle söylerim ama, yirmi senedir sana yahu diye çağırır, Hacı diye anlatırdım, şimdi bunu değiştirmeye sebep ne?

— Sebeb mi, sebeb mi? anlamıyor musun kalın kafalı karı?.. ben . . . . ın Evkaf müdürüyüm, sen de halilemsin, devlet erkânından sayılırız, binaenalâzalik ben bir efendi hazretleriyim.

— Ya ben neyim?

— Sen mi, sen, şey...

— . . . . . ?

— Sahi yahu sen de birşey olacaksın ama dur bakalım düşüneyim . . . . Hay Allah cezasını versin.. işte senin ne olduğunu bilemiyorum.

Yerinden kalktı, ellerini arkasında bağladı. Harab odanın çıplak döşemeleri üzerinde aşağı yukarı gezindi, gezindi; nihayet aklına birşey geldi:

— Kalk, sandığı da aç, orada bir inşa kitabı vardır; onu çıkaralım Evkaf müdürü karılarına ne elkap verilmiştir, bakalım.

— Hacı be..

— Olmaz!... olmaz efendim olmaz!..

O kadar şiddetli bağırmıştı ki Saliha hanım korkusundan sapsarı olmuş, Sadakat, uykusundan sıçramış: «anacığım!» feryadile yattığı ot minderin üstünde dikilmişti. Saliha hanım yavaş bir sesle yalvarır gibi:

— Efendi hazretleri, efendi hazretleri; yapma, yapma Allahını seversen benim de, çocuğun da aklını başımızdan alacaksın!..

— Pekâlâ a hatun, sen de bana efendi hazretleri desene..

— Bir daha unutmam; ne bileyim ben, orada gittiğimiz yerde söyleyeceğim zannettim.

— Şimdiden dilini alıştırmalısın ki

MAVİ DENİZLER

Süzülmüş günler yüzer mavi denizlerinde;
Gönlüm: pervane oldu kararmaz izlerinde..
Seni taşıyan başım dinlensin dizlerinde..
Yıldızlı gökler gezer, mavi denizlerinde.

Sen; en iyi, en derin; göl, her ne disen olsun..
En ırak yakın olsun, bu en yakın: Sen olsun..
Ruya kadehlerini taşıran pusen olsun;
Seni, bir susuz, özler mavi denizlerinde..

Aygönül

orada da unutup ta bir halt [etmeyesin. Şimdi kalk şu sandığı aç bakalım.

— Aman efendi hazretleri! sen bilirsin, onu ben ne zahmetlerle yerleştirip bağladım bilsen, şimdi tekrar çözüp, döküp saçamam, elimi kaldırmaya vaktim yok.

— Hayır senin için, bir Evkaf müdürü karısı için ne elkab kullanılmış, onu bulmak isterim.

— Ben ne olursam olayım razıyım efendi hazretleri; sen şimdi bu fikirden vazgeç.

— Olmaz, hem hiçbir sözüme itiraz da istemem; derhal kalkıp açmalısın.

Zavallı kadıncağız başka çare olmadığını görünce kalktı, kalın iplerle sarılmış sandığı tekrar açıp döktü. Yaralı elleri tekrar acımıştı. Kitabı bulup çıkardılar. Hacı Sadık efendi (estağfirullah)! efendi hazretleri! saatlerce kitap karıştırdı. Saliha hanım, başını bu dağınık sandığın kenarına dayayarak uyuyordu. Efendi hazretleri, kitapta kadınlara ait hiçbir elkaba tesadüf edemediğinden, öfke ile kitabı kapadı: «Cahil herifler, nadanlar, kitap yazarlarda içine en lüzumlu şeyi koymazlar» diye gürledi. Saliha hanım sıçrayıp kalktı.

— Aman Allahım! hayırlısı ile ne olacaksa olsa, nedir bu başımıza gelenler? diye söyleniyordu.

— Sus hanım, sus kitapta bulamadık ama, senin ne olacağını Molla Mustafadan bir kere sorayım. Elbet bulur öğrenirim, sen merak etme!

— Aman, ha.. aman efendi hazretleri ben onu merak etmiyorum, çektiğim bu kadar yorgunluktan sonra ne olacağımı ben daha iyi biliyorum. Bu halle sandığı tekrar yerleştirip bağlarsam, işte o zaman olacaklar bana olur.

*
* *

Yağmurlu, çamurlu bir gündü. İnecekleri iskeleye çıkmışlardı. Kasabanın en meşhur otelini sordular, oraya gittiler. Molla Mustafa, vilâyete haber vermek için telgrafhaneye koştu. Hacı Sadık efendi Valiye, Kadıya, Evkaf müdüriyeti başkâtibine birer telgraf yazmış, Molla Mustafaya vermişti. Hattâ bir de nakibüleşrafa yazacaktı.

Fakat, bir hayli münakaşadan sonra buna lüzum olmadığını Efendi Hazretleri kabul etmişse de, biraz da Molla Mustafaya gücenmişti. Mamafi Molla Mustafa, yalnız Başkâtibin telgrafını çetirdi. Diğerlerini yırtıp attı. Daha vilâyete gitmeden bu gülünç mevkie düşmek hiç te iyi olmayacaktı. Ertesi günü eşyaları bir yük arabasına verdiler ve kendileri de bir yaylı arabaya binerek yola çıktılar. Denizin eteklerinden başlayan koyu kurşunî bir sis, dağların yarı bellerine kadar sarılmış kesif bir duman gibi, tepelere doğru yayılıyor, dağları boğmak istiyordu. Yolcular hiç te memnun gibi görünmiyorlardı. Efendi Hazretleri hafif bir nezleye tutulmuştu, yazma mendili hiç elinden düşmüyor, mütemadiyen aksırıp tıksırıyordu. Saliha Hanım dehşetli bir başağrısı ile muztaripti. Zavallı kadın: «toprağım çekti, ben muhakkak bir ölüme gidiyorum» diye kederleniyor; belki de biraz nefes alabileceği bir ikbal yolunda dahi, ümitsiz ve acılı, sızılı içini çekiyor. Sadakati sık sık öpüyor, göğsünde sıkıyordu.

.... Vilâyeti Evkaf müdürü Hacı Sadık Efendi hazretleri.. halilesi Saliha hanımefendi, kerimei ismetvesimesi Sadakat ile cariyeleri....

Ağrıyan başını bir yollu tülbentle sıkmış, deniz tutmasına iyidir diye, vapurda bir ihtiyar hanım tarafından verilen yarım limonu hâlâ koklamakla ferahlanacağını zannediyordu.

Efendi Hazretleri Saliha Hanımla hiç te meşgul değildi. Arabacının yanında oturan Molla ile konuşuyordu. Lâkin daha vapurdan itibaren Mollaya karşı da vaziyeti değişmişti. O eski ahbapça lâtifeler yoktu. Hep emir şeklinde, efendice hitaplar yapılıyor, Molla bundan fena halde sinirleniyordu.

Ne çare ki katlanmaya karar vermişti.

Araba ağır ağır yolların kıvrımlarını dönüyor. Bozuk yolların üstünde sarsıla sarsıla, sendeleyerek ilerliyordu. Tepeyi aşıp ta düzlüğe varınca, parlak bir güneşle berrak bir havaya kavuştular. Saliha Hanım arabanın biraz durdurulmasını, ve bu güzel güneşten istifade ederek biraz dinlenmelerini istedi. Efendi Hazretleri buna hiddetle:

— Yolcu yolunda gerektir. Boş yere vakit geçirmeğe sebep ne?.. cevabını verdi.

Arabacı artık tehammül edemedi. Altı yedi saattenberi efendinin gösterdiği hiddet ve azamete fena halde kızmıştı. Kendisine bir sigara olsun verilmemiş, atlara bir soluk bile aldırtılmamıştı. Böyle yolcu hiç görmemişti. İşte şimdi hasta kadıncağıza bile acımıyorlardı.

— Efendi! efendi! sen hanıma acımazsan, ben atlara acırım. Burada enaz bir yem kestirmeden, şuradan şuraya gidemem.. diye söylenen arabacı:

Burrr...rs!... diyip terbiyeleri topladı. Yorulan terbiyeli beygirler durdu, arabacı yerinden atlayarak koşumları çıkardı. Efendi Hazretleri fena halde hiddetlenmişti:

— Bire nabekâr, sen kim oluyorsun da bu gûna haltlara cüret eyliyorsun?.. diye bağırıp çağırmaya; ve daha biçimsiz kelimeler savurmaya başladı.

Molla Mustafa hemen yanına geldi, teskine çalışıyordu. Arabacı da bu kötü sözlere dayanamamış, Efendi Hazretlerine bir arabacı dersi vermeğe hazırlanmıştı. Kamçısını elinde sıkıp, dişlerini gıcırdatıyordu. Molla:

— Arkası var —

İZMİR MİLLÎ KÜTÜPHANE Direktörü
BAY CELÂL SAYGINLA BİR SAAT

Derin bir sessizlik içinde ilerliyoruz. O kadar temiz ve itina ile bakılan bu müessese, Türk Cumhuriyetinin şaheserlerinden biridir. Türkün, azmettikten sonra, nelere muvaffak olacağını gösterir.

Bu ulu sükûneti ihlâl etmemek için, ayaklarımın ucuna basıyorum.

Üstat diyor ki: "Maalesef bizim mecmualarımızın üstü forma, içini sorma..,,

Kütüphanenin dıştan görünüşü

Kütüphaneyi idare edenler (İktisat Vekilimiz Bay Celâl Bayar, direktörün yanında durmaktadır)

Yazan:

CAHİT ULUCENK

Arkadaşım buranın bir kütüphane olduğunu düşüerek:

— Galiba kütüpanede kimsecikler yok?...

Okuma salonunu göstererek :

— İşte bak! diyorum. Hayretten kendini alamamış olacak ki :

— Aşk olsun, bu kadar kalabalıkta çıt çıkmasın, pek ender müesseselerde görülür.

Direktörün odasına giriyoruz. Onun, iki üç öğreniciye bir şeyler anlattığını görüyorum.

Bizi görünce:

— Buyurun !

— Teşekkür ederiz, sizi rahatsız ettik. Baylara izahatınızı veriniz.

— Peki... sonra da sizinle konuşuruz.

Biz de üstadın vermiş olduğu izahatı dinliyoruz. Diyor ki:

— Şu gördüğünüz sıfır rakamının kıymeti vardır. Ben şimdi bunu ispat etmeğe çalışıyorum. Bu fikir üzerinde notlarım vardır. Benim bu işle alâkadar olduğumu işiden Avrupalı bir pröfesör, benden notlarımı istetti. Fakat göndermedim. Gönderseydim, o tetkik eder de, benim verdiğim doğru neticelere vardı mı, artık eser senin değil onundur. Birçok Türk eserleri hep böyle olmuştur. Gönderilmiştir. Doğru görülmüş, sonra o pröfesör inkâre de gelmiş, eseri kendine maletmiştir.

Okuduğunuz Hendesede bir Türk davası var mıdır? Yok değil mi? Halbu- ki o davaların ekseriyeti Türklerin davasıdır.

Kütüphanenin içten görünüşü: (Dolaplar).

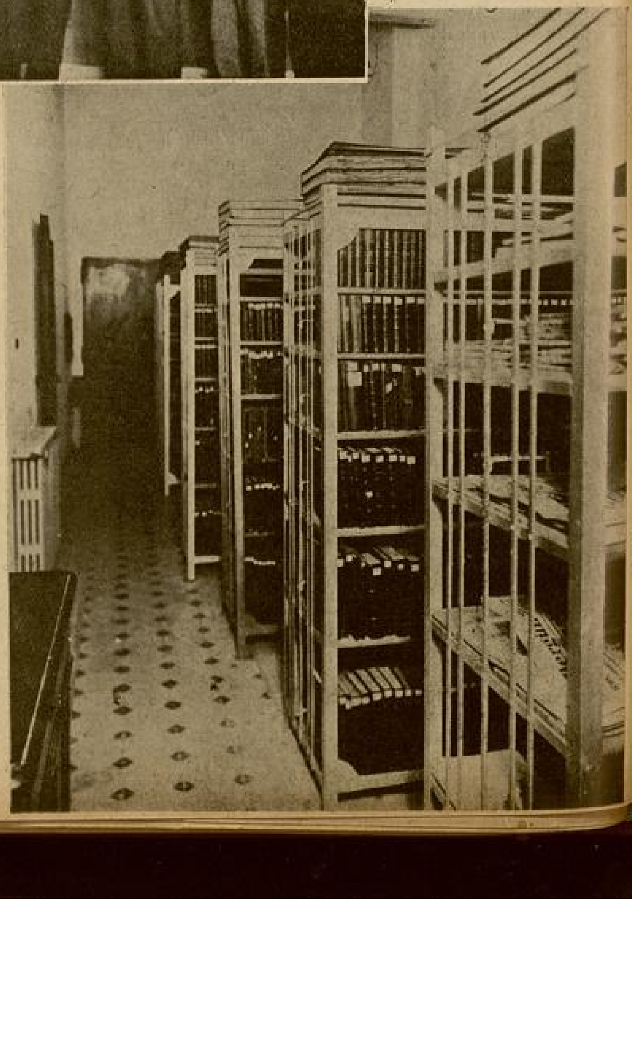

Yani Türkler onları keşfetmişlerdir. Ben bunları, kütüphanede bulunan eski eserlere istinaden, söyleyorum. O eserler bu iddiamı iyice ispat ediyorlar.

Şimdi gene birinci bahsımıza gelelim. Okulda okuduğunuz, bir muadeleden: iki taraftan o muadeleyi zarp ve taksim ederseniz, kıymet bozulmaz. Fakat bu muadelede kıymet bozuluyor. Müsavi doğru çıkmıyor.

$$7-3=4 \quad (-7 \text{ ifadesinden her iki taraftan üç çıkaralım.})$$
$$7-3-4=4-4$$
$$7-4=4-4$$
$$7\,(1-1)=4\,(1-1)$$
$$7=4$$

Müsavi oldu mu, olmadı?.. Binaenaleyh bu Cebir ifadesi yanlıştır. Bir de benim yaptıracağım usulle yapınız. Yazın:

$$7-4=3-4-4$$
$$7-4-3=3-3-4-4$$
$$7\,(1-1)=7\,(1-1)$$
$$7=7$$

Nasıl doğru mu?..

— Evet.

— Fakat, bu doğruluk, sıfıra verilen izafî kıymettir. Onun için sıfırın kıymeti vardır. (Ne mutlu!... diyorum. Derslerden sıfır numara alan talebeler üzülmesinler, sıfırın da kıymeti varmış!) Talebelerden biri soruyor:

— Bu notları kitap halinde bastıracak mısınız?

— Evet, fakat şimdi bu kitabı bastıracak kadar param yok. Hükûmetimiz yardım ederse bastırırım.

— Allaha ısmarladık.

— Uğurlar olsun, gene gelin sorun.

Üstad bize dönerek:

— Kusura bakmayın! sizi biraz beklettim.

— Estağfurullah,..

Yüzünün kırışıkları arasında inanılmıyacak, bir zekâ eseri var. Onu ilk görünce, gözlerinin tesiri altında kalmamak gayri mümkün.

—Eskiden öğretmenlik yaptınız mı?.

— Yaptım. Riyaziye hocasıydım. (İçini çekerek) Ne tatlı idi o günler?..

— O günleri arıyor musunuz?

— Aramam mı hiç, ne talebelerim vardı. Onların arasında çok zekileri de vardı. Hatta, bazan bir meseleyi yapamazdım da.. onların içinde yapan bulunurdu. Size talebelerim arasında geçen, bir vak'ayı - geçmiş olduğu için öykü diyeceğim-anlatayım. Birgün, hergünkü gibi tahta başında, hem ders veriyor, ve hem de temrin hallediyordum. Tesadüfen temrini yanlış yoldan halletmişim. Talebemden birisi: "Bu mesele yanlış!" dedi.

— Nasıl olur?

— Müsaadenizle ben halledeyim?

— Evde bu meseleyi hallettin mi? diye sordum. Çünkü mahcup olması ihtimali de vardı.

— Ya siz hallettiniz mi üstad?..

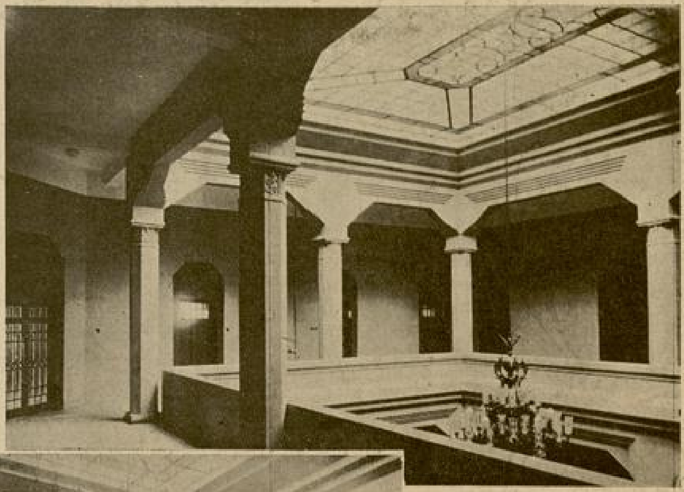

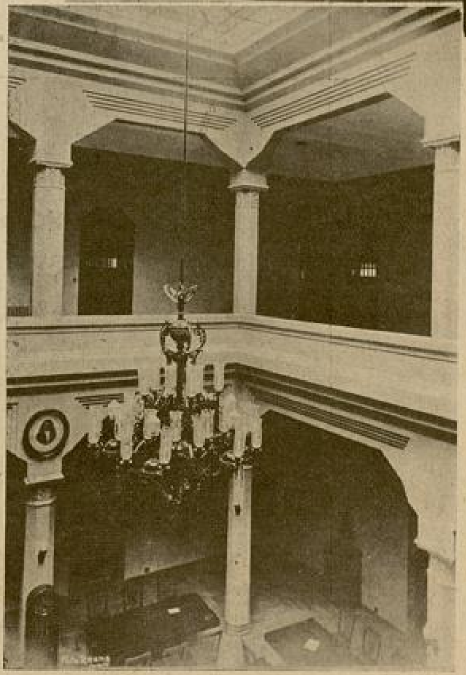

Kütüphanenin "Korent" usulü yapılmış tavanından bir köşe

◆

İç kısmından bir köşe.

◆

— Hakikaten çocuk, tahtada meseleyi bildiği gibi halletti. Benimki yanlıştı. Sevindim, böyle bir talebem olduğuna çok sevindim ve takdir ettim.

— Bunlar ne kitapları?.

— Bunlar, reklâm için Avrupadan gönderilen kitap listeleridir. Bu listelerin içinden beğendiğimiz kitapları alırız.

— Demek ki kütüpaneye giren kitaplar ayrılıyor?.

— Yanlış anlaşılmasın, ilkönce muhitimizin istifade edeceği kitakları, sonra diğerlerini alırız? Peki şimdi de ben sorayım?

Eyvah.. Bu sorayım kelimesini işitince, kendimice bir öğretmeni önünde zannettim. Soğuk soğuk ter dökmeye başladım.

Acaba ne soracaktı? Heyecanımı sezmiş, olacak ki, beni daha fazla üzmedi:

— Siz muharrirsiniz galiba?

— Evet.

— Hangi mecmuanın?

— (Yarım Ay) ve (Resimli Ay)ın...

— Bilirim. İsminiz ?.

— Cahit Ulucenk.

— Ben, daha ilk sorunuzdan, gazetecilerin baskınına oğradığımı anladım. Şimdi öteki sorgularınızı sorabilirsiniz.

— Bu kütüpane ne vakit tesis edildi; ve ne vakıt halka açıldı?

— Bu varlığın kuruluşunun, uzun uzun tetkike değer bir tarihi vardır. Kütüpanenin tesisine, 1911 yılında Kadızade merhum İbrahim beyin teklifile başlandı. Ondan sonra«İlmü irfan encümeni» daha çabuk kurulması için bir piyango tertip etti. Buradan 15 lira 28 kuruş hasılat temin edildi. Bu parayla hiçbir iş yapılamazdı, onun için faaliyet durdu. Sonraları ben, ve benim gibi müteşebbis arkadaşlar, yeniden bu teşebbüsü canlandırmağı üzerimize aldık. 23 Haziran 1912 de Beyler sokağında, Salepçizade konağının selâmlık kısmında kütüphaneyi açtık. Şahsî mes'uliyetimizle - birçok fedakârlıkları üzerimize alarak -Müezzinzade merhum Ali beyden karzen para ve Caferizade merhum Kemal beyin kefaletiyle kereste ve inşaat levazımı temin ettik.

(Arkası 32 inci sahifede)

CANLANAN RESİM

Yatağından kalkmamış, kolları başının altında.. gülümseyerek, karşı duvardaki erkek resmine bakıyor, düşnüyordu.

Bu resimdeki erkek, onun çocuk başının genç kızlığa geçtiği zamanlardanberi ideali olan tipti. Genç kız, o resmi birgün, bir mecmuada görerek kesmiş, süver yaparak odasının duvarına asmıştı. Odasında bulunduğu, dinlendiği, oturduğu vakitler, her zaman o resme bakar, gülümserdi. Bu erkeğin başı, saçları, gözleri, yüzü, gülüşü öyle düşündürüyordu ki, bazan gülüyor:

— Benim bu resme bağlılığım, eski zaman âşklarını da geçti.

Demekten kendini alamıyor, ona benzer birini buluncaya kadar bu güzel erkek resmini seveceğini.. ondan ayrılmıyacağını düşünüyordu.

Kapı açıldı. Elinde tepsi ile hizmetçi kız içeri girmişti:

— Kahvaltınızı getirdim, Bayanım!

Genç kız, gülerek yatağından fırladı:

— Tembel tembel yatıyordum. Gelmeseydin belki de daha kalkmıyacaktım.

Hizmetçi kız, kahvaltı tepsisini masa üzerine bırakarak, kapının yanında durdu.

Genç kız, robdöşambrını omuzlarına aldı. İnce güzel ayaklarına siyah terliklerini giydi. Koşa koşa dışarı çıktı. Biraz sonra yüzünden sular akarak odaya dönünce, hizmetçi kızı, duvardaki resmin önünde, hayran hayran bakarken buldu.

Büyük bir kahkaha bıraktı:

— Fatma, kendine gel!...

Hizmetçi kız utanmış bir halle başını önüne iğdi:

— Doğrusu bu bay çok güzel bir erkek, bir ahbabınız, akrabanız mı küçük hanım?

Nazan kahkahalarla gülüyordu:

— Akrabam filân değil, sevgilim!..

Fatmanın ağzı bir karış açık kalmıştı:

— Ya? benim de haberim yoktu.

— Senin nereden haberin olacak...

Hizmetçi kız, şaşkın şaşkın dışarı çıktı.

Nazan, onun ardından gülümseyerek baktı:

— İnandı zavallı...

Genç kızın içi çılgın bir neş'eyle doluydu. Daha gözlerini açtığı dakikadanberi, olur olmaz herşeye gülmek istiyordu. Bu neş'enin sebebini araştırdı, sevinecek, gülecek hiçbirşey yoktu.

Kahvaltısını yerken, eğilerek aynaya baktı. Gözleri parlıyordu. Bu pırıltı içindeki neş'enin gözlerine vuruşu gibiydi.

Birden, durarak ortalığı dinledi. Kapının zili çalıyordu. Biraz sonra alt kat sofadan arkadaşlarının seslerini duydu. Genç kız, masanın önünden fırlayarak, robdöşambrını fırlattı, giyinmiye başladı. Aceleyle mayosunu onun üzerine

Yazan:

CAHİT UÇUK

Kahvaltısını yerken eğilerek aynaya baktı....

bir etek, bir frenk gömleği giydi. Ayaklarına sandallarını geçirdi. Dışarı fırladı.

Çiçekli, güneş ışığı içinde yanan antrede sevdiği beş arkadaşı onu görünce bağrıştılar:

— Niçin bu kadar geç kaldın?

— Seni, köşebaşında bekledik bekledik, gelmeyince merak ederek buraya kadar geldik.

Nazan, hepsinin ellerini sıkarak teşekkür ediyor, gece geç yattığından, erken kalkamadığını anlatıyordu. Birisi sözünü kesti:

— Anladık küçük hanım. Senin yüzünden bu kadar geç kaldık, burada daha uzun kalırsak denize giremiyeceğiz...

Nazan gülümsedi:

— Hakkın var. Geç kalmıyalım. Ben öğleden sonra İstanbula ineceğim..

— Bu güzel günlerde işin ne?

— Kimbilir canım, belki bir randevusu vardır!

Nazan gülümsüyordu:

— Şakayı bir tarafa bırakalım. İstanbulda mühim bir işim yok. Alış veriş yapacağım.

— Öyle ise biz de geliriz.

— Ekremle, Şakir gelmek istemezler herhalde, fakat siz gelirseniz, fikirlerinizden istifade ederim.

«Yaprak» uzun kirpikli güzel gözlerini süzerek sordu:

— Sakladığın birşey var gibi, sen bütün yazlıklarını yapmıştın?

Nazan, elini dudaklarına götürerek:

— Sus! dedi; o kadar meraklı olma. Sonra anlarsınız...

***

Nazan, ayna karşısında saçlarını düzeltiyordu. Kapı vuruldu. İçriye hizmetçi kız girmişti.

— Bay Şakirle, Bayan Yaprak geldiler...

Genç kız, saçlarına, yüzüne bir kere daha baktı:

— Salona al. Şimdi geliyorum.

Biraz sonra karşılıklı oturmuşlardı. Yaprak nazlı nazlı soruyordu:

— Kuzum Nazan, Şakir pazara gelmiyecekmiş, bu olur mu hiç?

Nazan, hayretle dönerek Şakire baktı:

— Bu nasıl iş Şakir? benim isim günümde senin gelmemen!

Delikanlı, boynunu bükmüştü:

— Ben de bunu söylemeğe geldim zaten. Pazara gelip gelmemem senin elinde.

— Ne gibi?

— O gün, Paristen gelen bir arkadaşımı davet etmiştim. Onu bırakıp gelemem. Eğer, sen müsaade edersen beraber geliriz...

Nazan, güldü:

— Uzatma Şakir, pazar gecesi arkadaşını da davet ediyorum.

Genç kız, göz kırparak Şakire bakıyordu:

— Yalnız kulağına fısılda, hediyesiz gelmesin!

— O kolay, merak etme: gösterdiğin emniyet ve samimiyete çok teşekkür ederim Nazan...

— Estağfurullah efendim.

Yaprak, soruyordu:

— Elbisen nasıl oldu?

— Fena değil, pazara görürsün...

***

Nazan, Salona girince, bir alkış tufanı onu karşıladı. Genç kız şaşırmıştı:

— Ne oluyorsunuz kuzum?

— Fevkalâdesin Nazan...

— Bu ne güzellik!

— Bravo Nazan!..

Köşede oturan «Yaprak» koşarak genç kızın yanına geldi:

— Çok güzelsin Nazan. Elbisen fevkalâde olmuş doğrusu.

Genç kız, teşekkür ediyor, arkadaşlarının ellerini sıkarak dolaşıyordu:

— Şakir nerede kuzum? yoksa beni atlattı mı?

Yaprak, gülümsedi:

— Yanında arkadaşile beraber balkonda!

Nazan, balkona doğru yürüdü. Dışarıda ay ışıklı bir gece vardı. Balkonun kapısında mavi aydınlığın içinde, iki erkek silûeti görünüyordu. Genç kız yaklaşınca, Şakir dönerek, onun ellerini avuçlarına aldı:

— Bu ne güzellik Nazan... Zavallı arkadaşımın hayatı tehlikeye girecek.

— Arkası 31 inci sayfada —

MALTEPE SÜEL LİSESİNDE

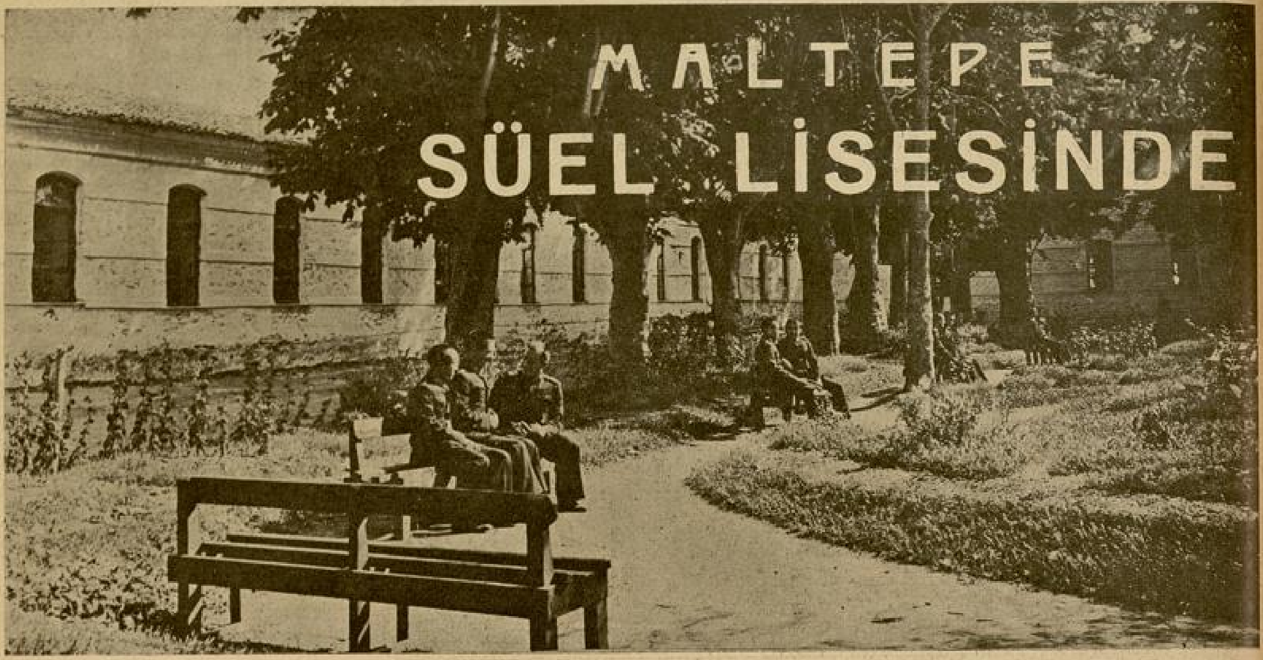

Foto : Cemal Işın

Yazan :

KANDEMİR

Şehir bitti.

İstanbulun köhne surlarıle beraber, canlı ne varsa hepsini geride bıraktım. Ve iki yanı çimenli bir toprağın uzayan yolunda, bir başka şehrin yolcusu oldum.

Çok gitmedim.

Ve karşımda beliren beyaz cephenin ardında saklı bir gençlik âleminin sırrına ermek için, hiç te güçlük çekmedim.

Üzerinde (Maltepe Süel Lisesi) yazılı, zafer takını andıran kapıdan girer girmez, karşılaştığım havayı sormayınız..

İç kapının dar çerçevesinden engin bir insan denizine akan bakışlarım, bu sessiz kaynayışın içinde ne arıyordu?

Lise Direktörü Albay Âdil

Bilmiyor değildim ki en Büyüğümüzün en büyük emaneti, yarın, işte şu, bir örnek elbiseleri gibi, bir örnek hazırlanan kafaların dayandığı omuzlara yüklenecek..

Ve bu omuzlar...

— Buyurunuz...

Bu büyük yuvaya, gıpta edilecek mükemmeliyeti veren direktör Albay Adilin, nazik ve samimî sesi düşüncelerime bir düğüm vuru-

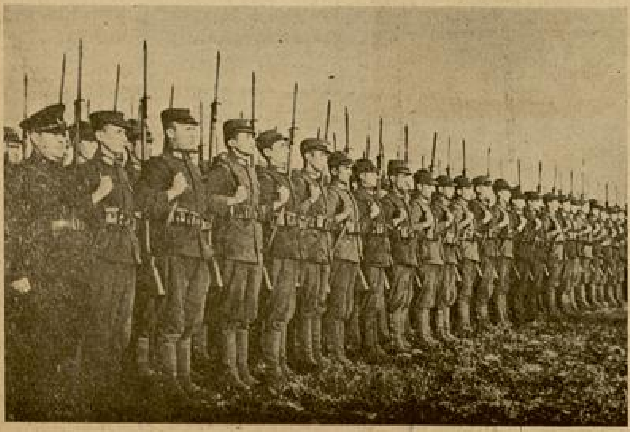

Lise talebeleri selâm vaziyetinde

Lise talebeleri öğretmenleri ile bir arada

yor ve yavaş yavaş, bol bir güneşin yıkadığı, uçsuz bucaksız görünen koridorda ileriliyoruz.

Solmuzdaki pencereler, bize, ders odalarından, parça parça sahneler veriyor:

Gözleri öğretmene dikilmiş, birer dikkat heykeli gibi dizi dizi başlar... yahut, önlerindeki kâğıtlarda dolaşan parmaklarına saplanmış bakışlar...

Bazı pencerelerin önünde inadına dakikalarca duruyorum.

Ne olur, yanılsa, biri başını bu tarafa çevirse de.. gözgöze gelsek..

Hayır... pencerenin önünde davul çalsam, anladım, yine kendim dinliyeceğim.,

Lâboratuvarlar...

İtiraf ederim ki, bir oyuncak sergisine benzettiğim bu odalarla başım hiç te hoş değildir.

Buna rağmen, Maltepe lisesinin bu bakımdan da hayli zengin olduğunu söylemem lâzımdır.

Koridorların biri biterken kıvrılarak ötekine sapıyor, dersanelerden sonra yemekhaneleri dolaşıyor, nihayet, başında beyaz külâhı, bir Transatlantik kaptanı azametile tencerelerinin önünde kollarını germiş aşçıbaşı ile karşılaşıyoruz.

— Burası da hamam...

Belediye reisi olsaydım, İstanbul hamamcılarını her gün, durup dinlenmeden işleyen bir hamamın da pekalâ tertemiz tutulabileceğini gösterebilmek için, birer kere olsun, kollarından tutar buraya getirirdim.

Ve kim der ki şu bembeyaz ütülü çarşaflara bürünmüş yataklardan birkaç saat önce uyananlar vardı...

En dipteki dairenin önünde, endişeli duraklıyorum.

Sonra yol gösteren mektebin doktorunun peşinde yürüyoruz.

Bomboş yataklarile bir oda... bomboş yataklarile ikinci oda.. nihayet son odada üç hasta çocuk..

Bine yakın, kabına sığmıyan genç arasında - gelin siz de benimle beraber: (Şeytan kulağına kurşun) diyerek parmağınızı tahtaya vurun: üç muztaribl..

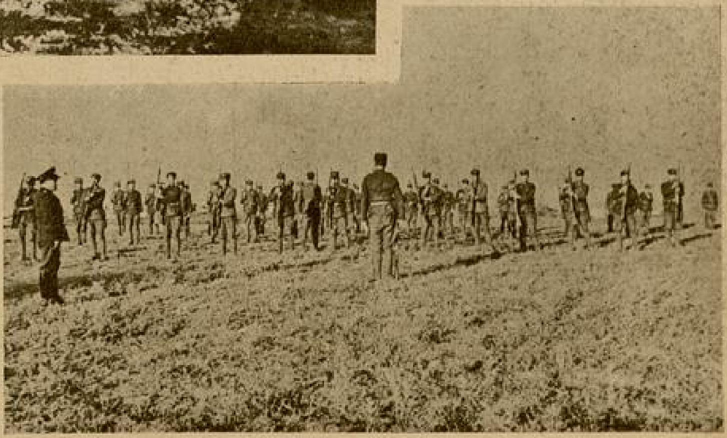

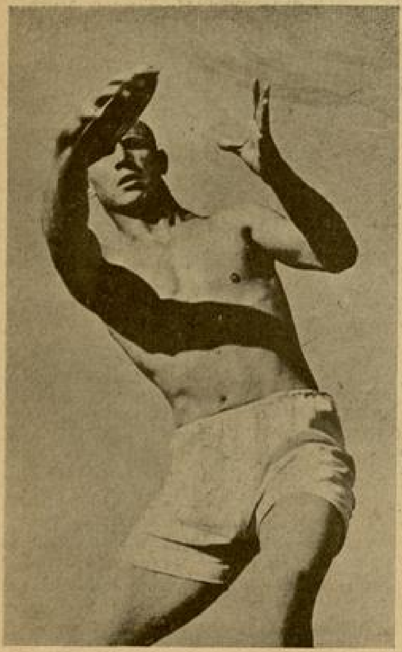

Ve bunu isterseniz Maltepenin sağlam, temiz havasına.. isterseniz delikanlıların kendilerine iyi baktıklarına.. nihayet, isterseniz başlarında bulunanların gösterdikleri büyük itina ve dikkate hamledin. Netice sevinç vermekten başka bir şekilde tecelli edebilir mi?

İşte, ders bitmiş, talebe grub grub spora, sporun envaına dalmıştır.

Bakın koca - hem de sesli - sinema salonunun yanındaki spor salonunda, iskrimciler karşılaşmışlar... beyaz elbiselerinin örttüğü kıvrak vücutları büküle büküle, yüzlerinde maskeleri, biribirine saldırıyorlar.

Ötede, minderin etrafını sarmış seyirci arkadaşların ortasında, pehlivanlar güreşiyorlar..

Şu yanda, gözleri faltaşı gibi açılmış bir Habeş cengâveri kellesini andıran eldivenli yumruklarını, sağa sola savuran boksörler...

Cirit atanları, gülle ve disk savuranları seyrederken, insan vücudunun, güzelliğini ancak sporda bulabileceğine inanmamak için gözlerinizi yummalısınız.

Voleybol.. basketbol,..

— Arkası 28 inci sayfada —

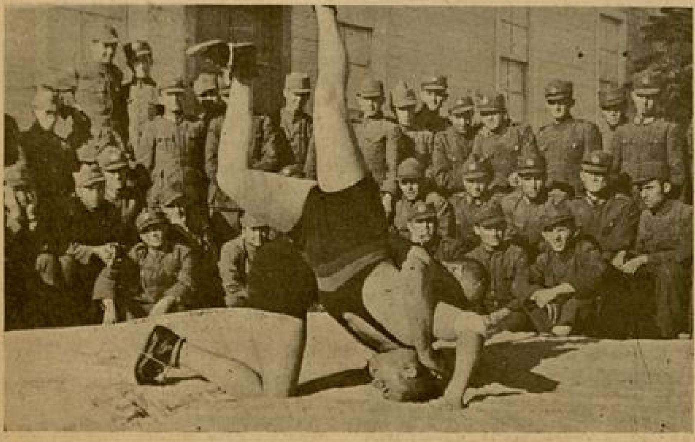

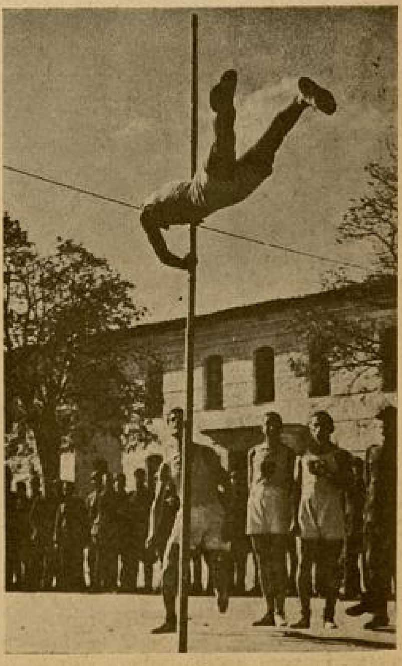

ATAK ROMAN - (*LE ROMAN HARDİ*)

Yazan:

M. Rasim Özgen

Akademi Fransez âzasından Marcel Prévost.. "Roger Régis„ in "Madame de Montbaron„ ismindeki yeni romanının intişarı vesilesile, okuyucuların meyline göre, romanların hangi vadilerde yürüdüğünü tetkik ediyor; diyor ki:

Romancılık.. yirmi seneden fazla bir müddet.. muhtelif devirlerin efsanevî kahramanlarını istismar ettikten sonra, son zamanlarda, garib vadilere atıldı. Bir kısım romancılar.. yalnız satış düşüncesile, rezilâne mevzular intihab ederek, çığırtkanlık romancılığı yapıyorlar. Diğer bir kısmı da, gelişi güzel bir fiziyoloji, veya bir pisikoloji mevzuunu alıyorlar.. Okuyucularını, kitaplarının isimleri arkasında sürükliyerek, hayal sukutlarına ulaştırıyorlar. Bu iki kısım romanın, tabiatiyle, bir san'at kıymeti yoktur; ve okuyucuları da, onların ayarında kimselerdir. Bereket versin, bu çeşit romancılık modası, pek te tutunamamaktadır.

Bugün gene en itibarda olan romancılık, büyük üstad (Balzac) ın emsalsiz bir dehâ gösterdiği, karakter (seciye) romancılığıdır: İhtiras çatışmaları.. Menfaat ihtilâfları.. Irk ve zümre münaferetleri.. Fırka ve aile prensiblerinin çatışmaları...

Okuyucuların aksülamellerine gelince: ben, bunu şöyle görüyorum: bir aşkı bütün maddî çıplaklığı içinde göstermek... vahşet vak'aları tasvir etmek, onu ekseriya tatmin edemiyor. Hattâ tamamiyle içtimaî olan esaslara aykırılıktan da hoşlanmıyor. O, temiz ve necip hislerle hareket eden roman - erkek, kadın - kahramanlarının, burada beşerî zaaflarını göstermelerini;ve bazen o yüksek hisleri-ni, hattâ küçük bir «çirkin heves» fasılasiyle, bulandırmalarını, afedilemiyecek bir kusur buluyor.

Bu hali, "Roger Régis„ in, "Madame de Montbaron„ romanı "La Revue de France„ ta tefrika edildiği zaman, romana karşı, bazı abonelerin sinirlenmesinde, protesto etmesinde gördüm.

Ben de itiraf etmeğe mecburum ki, yazılışı cihetinden kusursuz, hatta methe lâyık olan bu romanın tezi, çok atak bir mevzua dayanıyor.

Mevzu şudur:

Fakir bir memur kızı olan "Fabienne Arnaud„ ı, pek zengin olan kont «Etienne de Montbaron» severek alıyor. Genç kadın «d'Orgville» Normand şatosuna yerleşiyor. Alexandre isminde oğlu, ve kocası harp siperlerinde bulunurken; «Marie Lys» adındaki kızı dünyaya geliyor. Kadın, kocasının gaybubetinde o kadar güzel çalışıyor ki, kont harpten avdet ettiği zaman mâlikânesini çok daha güzelleşmiş ve servetini artmış.. fakat, bütün gün kırlarda iş peşinde dolaşan karısını cazibesinden, güzelliğinden epice kaybetmiş buluyor. Etienne harpten, alkolik, kavgacı.. kumarcı müsrif döndüğü için.. evinde, kendisini zaptedebilecek kadını cazibeden de mahrum bulunca maceralara atılıyor; ve öldüğü zaman, bütün servetini mahvetmiş bulunuyor. Mâlikâne de "Burguet„ namında seksenlik bir köylüye rehin edilmiştir.

Burguet, kadının cazibesine değil.. kocası öldükten üç sene sonra, merhun malikânede vücude getirdiği ümrana bayılıyor. Seksen yaşına bakmadan genç kadınla evlenmeyi kuruyor.

Fabienne, zahiren köylü görünüyorsa da, evlilik hayatında alıştığı asalet duyguları, onda yer etmiştir. Asilâne yaşayışı, hadiselerin tesiri altında berbat bir hale gelmiş olmakla beraber, asil yaşamak ümidi büsbütün sönmemiştir; çünkü kızı Marie çok güzel, çok hassastır. Onu zengin bir asilzadeye verebilirse, eski hayata yine avdet edebileceğini düşünüyor. Halbuki kız.. vakti hali yerinde komşu bir köylünün güzel, iyi tahsil görmüş oğluyla "Georges Thiébault» ile sevişiyor.

Kitabın ilk sahnesi, bize «Fabienne» in bu kadar adî bir izdivaca köpürdüğünü gösteriyor. Sonra.. araya yalnız kızkardeşini kıskanç bir sevgi ile sevmekten gâm . alan, iyi huylu, dinç ve okumaktan zevk almayan, baba evinde, bir nevi hatırlı uşak hayatı yaşayan Alexsandre.. nihayet "iri„ sarışın.. mavi gözlü.. kır güneşi ve rüzgârları ile yanmamış taze yüzü ile„ Çekoslovak muhaciri delikanlı Ziska karışıyor.

Burguet, kendisi ile evlenmesi şartile, terhin hakkından vazgeçeceğini, Kontese söylüyor. Fabienne, kızının müstakbel izdivacına bel bağladığı için, bu teklifi şiddetle reddediyor. Kitabın muharririne göre Kontes, hâlâ dinç, güzel ve kadınlık hislerinin tesiri altındadır. O halde, bu kadının zahirî ismetini hangi sır muhafaza ediyor? Bunu da şimdi anlıyacağız; çünkü ortalık kararmağa başladığı zaman, kadın, penceresindedir; Ziska da aşağıda dolaşıyor. Bir küçük işaret.. delikanlı Kontesin odasının kapısındadır.. Yatak odasının kapısı, az açılıp kapanıyor. Sürgülenen kapının arkasında, metresle âşık keyfe dalıyor.

Bu kadının, kızı ile sevgilisini öpüşürken gördüğü zaman "Georges Thiébault„ ı tabanca ile yaralamasını.. bir kurnazlıkla, kızını, asil ve milyoner "Christian de Pernes„le evlendirmesini artık tabiî görürüz. Muharririn tasvirine göre, kızın kardeşi. "kıskanç bir muhabbetle sevdiği kızkardeşinin evlenmesi önünde kendini kaybediyor ve intihara kalkışıyor; fakat kurtarılıyor. "Georges Thiébault„ ise, nazlı bir hizmetçi kızında bulduğu tesellide hicranını avutuyor. Kadına gelince: kızını evlendirinceye kadar, sevdiğinin hasretine dayanıyor; fakat onun gelin girdiği gece, artık dayanamıyor; o da, odasında Ziska ile kapanıyor..

İşte roman mevzuu.. çok atak, cür'etkârane bir tez değil mi? Fakat, ortada şenî bir ahlâksızlık yok: "Alexandre„ ın kızkardeşi "Marie - Lys„e olan sevgisi kirlenmiyor. «Fabienne„ e gelince: aile menfaatini bu kadar erkekçe müdafaa eden bir kadının, yine bir derecede kadar erkekçe bir istiklâl hareketi ile aşk ve ihtirasına tâbi olmasını neden çok görmelidir? "Madame de Montbaron„ "Roger Régis„ in yarattığı "yeni„ bir kadın tipidir. Bu, onun kıymetini arttıracak bir muvaffakıyettir. Muharririn asıl muvaffakıyeti ise.. herşeyi "tamamile herşeyi„ söylediği halde, bunları en afif bir tarzda söylemesini bilmesindedir.

Nietzsche'nin Hakikî Deliliği

Francis de Miomandre diyor ki:

Mösyö Jean-Edouard Spenle'nin çok doğru düşündüğü gibi Nisin, Frédéric Nietzsche'nin gezdiği yerlerin listesinde, unutulur gibi, ehemmiyetle telâkki olunmaması çok gariptir. Hakikatte bu kasaba, edip-filezofun üzerinde çok müessir olmuştur. Niçe, burada, birbirini müteakib beş kış yaşadı. Hayatına, doktrinlerine kadar nüfuz eden ilhamlarını Niste topladı. O da, tıpkı, Heine, Goethe ve saire gibi büyük Alman üstadlarını mesteden "mübarek denizi„n tesiri altında kaldı.

Bu zavallı filzeofun, o zamana kadar mağrur inzivasına kapanmış olan bu bedbaht mütefekkirin Nisteki keyfi, neş'esi ne kadar müessirdir.

Niçe, burada Akdenizin mavi suları karşısında, kendinden o kadar geçiyor ki ona, herşey.. güzel, mükemmel, ahenktar görünüyor; ve "Karmen„ i bile seviyordu. Karmeni dinledikçe, heyecanından inliyordu. Evet.. bu heyecanında, "Wagner„ e karşı husumetinin tesiri de inkâr olunamaz, ama, bu opereti, lâtin kültürünün zübdesi addedecek kadar ileri gitmsi tuhaf şeydi. Bu hal, onun beyninde, cinnetin, hissolunmayacak kadar hafif olan ilk işareti idi. Ve iki sene sonra da, beşeriyetin en asil mütefekkirlerinden biri olan Niçeyi, son bir buhranla alıp götürdü. Hayır.. bana: budala! demeyiniz! Ben, Niçenin Karmen yüzünden delirdiğini iddia etmiyorum. Benim işaret etmek istediğim, onun "Bizet„ in eserine, bu kadar hayran oluşunun, cinnetine delâlet etmesidir. Fakat derhal ilâve edeyim ki Karmeni çok kimse sever, ve bu sevenler deli değildirler. Çünkü bunlar, ona akıl bağlamadan seviyorlar; ve onu, bir an'aneden gelen itimadları cihetinden takdir ediyorlar. Evet.. bunları delilikten koruyan, bu kayıtsızlık.. bu ihtirassızlıktır.

İsim Veremediğim Boşluk

Yazan:

Mükerrem Kâmil Su

On sekiz yıllık karımsın. Bağlandığımız gündenberi senden gizli bir iş yapmamış ve sana baktığım gözle hiçbir kadına bakmamıştım Seniha.

Beyaz duvağını titreyen ellerimle açtığım dakikaya kadar, bana yabancı ve bambaşka bir âlem olan varlığını bilmiyordum. Beyaz tüllerin açılışı ile, bembeyaz ruhuna yaklaşmış oldum. Seni sevdim, sana inandım, seni bağrıma basarak hayat yolunda sendelememeğe çalıştım.

Sarışın ovalar ortasında akışı belirsiz sular vardır. Nereden gelip nereye gittikleri pek belli olmaz. Bizim hayatımız da, kıyıları için korkulu olmayan bir sadelik ve dümdüzlükle, yürüyüp gidiyordu.

Sanıyordum ki.. bir ılık bahar sabahı gibi, bir geçici nisan yağmuru gibi, bir rüya gibi güzel olan ömür kitabımızı çevire çevire bir gün gelecek, kapayacağız.

Ya sen benim kollarımda, ya benim başım senin dizlerine düşmüş olarak gözlerimizi yumuvereceğiz. Leke düşmeden geçen beyaz hayatımız, beyaz yüzlü bir ölümle sona erecek.

Halbuki Senihacığım, günün birinde öyle bir hadise ile karşılaştım ki.. On sekiz yıllık hayat bağım yuvarlan-

dı.! Sanki hüviyetim birden ikiye bölünüverdi.

Bir gün mahkemeye bir karı koca davası düştü. Biz bu çifti ötedenberi beğenir, severdik Seniha.

Onları, iki yıldır karşıdan görmeğe, gözlerimizle sevmeğe alışmıştık. Akşam gezintilerimizde çok defa onları görürdük. Kadını sen de, bütün memleket halkı gibi güzel bulur, yuvasına olan bağlılığını, giyinmesini, konuşmasını, düşünüşünü beğenirdin.

Sağlam yapılı mesut bir yuva dendiği zaman, herkes gibi bizim de aklımıza onların evi gelirdi.

Günün birinde, en güvenilir iki insan olan bu karı kocanın, ayrılmak için mahkemeye düşüşleri, meslek hayatımda beni, bütün varlığımdan sarsan en acı bir hadise oldu.

Belki hatırlarsın. Onların davasından bir gece önce yemek yiyememiş, uyuyamamıştım. Sen, bunu havaların birden değişmesine veriyor, sıhhatimden kuşkulanıyordun.

Onları barıştırmak için tayin ettiğim saat çaldı. Kapıdan ince bir kadın, siyahlar içinde titrediği pek belli olan incecik bir kadın.. ve arkasından kocası girdi.

İki sene önce bu genç kadını ilk gördüğümüz günü birden düşündüm. Üstünde pembe, kısa tüllü, beyaz yakalı bir rop vardı. Yanakları kıpkızıl, gözleri pırıl pırıldı. Toplu idi. Güzel yüzü yusyuvarlaktı. Omuzları, göğsü daha karşıdan göz alacak kadar biçimli idi.

Halbuki şimdi. Karşımda yanakları soluk, yüzü uzamış, omuzları darlaşmış, küçülmüş, bir hasta kuş gibi büzülen, titreyen bir kadın vardı.

Hele gözleri.. Tatlı, yumşak kestane renginde daima güler, konuşur gibi canlı duran gözleri, puslu bir cam gibi donuktu.

Bu gözlerde acı, bu gözlerde utanma, bu gözlerde isyandan başka herşey vardı.

Onlara, ne lâzımsa hepsini söyledim. Barışmalarını, buradan elele çıkıp gitmelerini candan istiyordum. Gözlerim genç kadına değdikçe, sanki içimde bir yer dağlanıyor, olduğum yerde yanıyordum.

Bu küçük kadın, hayata çile çekmek için gelmemişti. Serlerde yetişen çiçekleri akla getiren bir hali vardı. Bir suçiçeği gibi solgun, nazik, tertemiz yükseliyordu.

Ağlamamak için sık sık açılıp kapanan bu gözler.. bu titreyen dudaklar, bu vuruşları karşıdan belli olan minimini yürecik. Istırab çekmek için mi bu adamın hayatına katılmıştı?

Dudaklarım söylerken, içim ayrı bir hisle, ayrı bir hasretle haykırıyordu. Bu, çocuk denecek kadar incelmiş, masum bakışlı genç kadın, ilk defa içimin şimdiye kadar isim veremediğim boşluğunu uyandırıyordu.

Çocuğumuzun olmayışı.. Bu yokluğun hiçbir şeyle ölçülmez azabı.. Ruhumu İlk defa bu çocuk bakışlı genç kadının, bu güzel Saranın karşısında yakıp kavuruyordu.

Ben söylerken, onlar karşılık verirlerken artık herşeyi unutmuştum. Yıllardanberi işini en serinkanlı ve en dürüst bir kafa ile gören bu adam, allakbullak olmuş hüviyeti ile çekişiyordu.

Bir kuvvet, soğukkanlılıkla beni vazifeme çağırırken, bir ses sızlayarak, yanarak herşeyden önce bir insan olduğumu, ve benim de her insan gibi göğsümün içinde bir avuç kanla çırpınan bir yürek olduğunu söyliyordu.

Karşımda duran erkek gözümden siliniyor, devriliyor, bu küçük kadın san ki:

— Babacığım, beni sen kurtar.

Diye kollarıma atılıyordu.

Aramızda yükselen bu kürsü; ömrümde hiçbir gün bana bu kadar katı, ve bu kadar aşılmaz görünmedi Seniha.

Ona:

— Kendini sıkma küçüğüm. Bu zavallı incelmiş göğsü hıçkırıklarla tıkayarak hırpalama. Ağla çocuğum. İstediğin kadar, kana kana ağla...

Gözyaşlarının, acıları silip götüren bir kuvveti vardır. Istırabını bu yaşlarla dök kızım..

Diyemiyordum.

— Gel, başını göğsüme dayayarak, orada birşeyden korkmadan, yılmadan saklan çocuğum.

Diyemiyordum.

Haksız olan, suçlu olan erkekti. Bu narin yapılı, temiz, sevgili çocuğa kıymış, üstüne, bir sokak kadınından daha aşağı yaradılışta bir kadın sevmiş; varını yoğunu ona yedirmek için, gündelik zevklerin derinliğine dalıp gitmek için, ona bu mahkemeyi açmıştı.

Barışmadılar.

Ve davamız yürüsün, dediler. Sara olduğu yerde bir gül fidanı gibi savruldu. Ve başı öne düşmüş, omuzları biraz daha incelmiş, bükülmüş gibi.. Oradan çıktı, gitti.

Seniha, senin de gözünden kaçmayan dalgınlıklarım, iştehasızlığım, uykusuzluğum o günden başladı.

Bir çocuğumuz olsaydı, bir kızımız olsaydı, bu olmayacaktı. Böyle sarsılmayacaktım.

Sarayı seviyorum. Fakat onu eti, kemiği, burnu, gözü için değil.

Onu, gönüllerde yaşayan, gönüllerde dolaşan yaklaşılmaz bir mahlûk gibi benimsemiş vaziyetteyim.

Rüzgâr esse, gök gürlese, yağmur yağsa, sokakta bir köpek ulusa üreperiyorum.

Sara şimdi yalnız mı?

Fırtınadan korkuyor, talihsiz başını yorgan altına saklayarak ağlıyor mu diye titriyorum.

Sen, belki yerim, beğenirim de birkaç lokma alırım diye, türlü türlü yemekler yapıyor, önüme seriyorsun.

Ben, tabaktaki yemeklere baktıkça hayatta yapyalnız, kimsesiz kalan Sarayı düşünüyorum.

Sara, aç kalmasın.

Ve bütün bunlardan çok düşündüğüm, korktuğum şey..

Sara kendisinden üstün olmayan bayağı bir kadına feda edilmenin katlanılmaz acısı ile.. günden güne sararıp erimesin ve bir gün sessiz, şikâyetsiz, belirsizce, silik olarak sönüp gitmesin...

***

Bir gün, senden gizli benimsenmiş bir acının dile geldiğini, bu kâğıtlarda okuduğun zaman acaba bana hak verecek misin?

Sana hiyanet etmedim Seniha. Fakat bu ince genç kadın, bir ay ışığı gibi belirsizce içime süzüldü.

Onu önce kızım gibi...

Sonra, sonra da Seniha, erişilmez bir sevgili gibi içimde canlanmış buldum.

Ak saçlı dostunun, gözlerini hayata yumduktan sonra öğreneceğin, bu acı sırrını.. sızlanmadan, hırçınlaşmadan saklamasını bileceksin karıcığım.

Ben, buna inanarak öleceğim..

***

Bu yazının üstüne henüz bir ay kapanmıştı ki.. Senihanın ağır başlı, dürüst ve pek iyi yürekli kocası can verdi. Onun kitapları arasından, uçuk mavi kâğıda yazılmış bir mektup çıktı.

Seniha bu mektubu okuduktan sonra çok, pek çok acı çekti.

Tam on sekiz yıl, benim diye inandığı kocasının gözlerini örterken:

— Bu gözler, benden başka kimseye bana olduğu gibi bakmamışlardı; diye düşünmüş, hıçkırmıştı.

Halbuki şimdi?!..

Fakat ölülere saygı lâzım. Onlar aramızdan bir daha dönmemek üzere çekilip gittikten sonra, daha aziz ve sevgilidirler.

Seniha; kocasının büyük sırrını hırçınlaşmadan saklamasını bildi.

Ve birkaç ay sonra bir sonbahar akşamı...

Elindeki solgun çiçekleri, onun beyaz taşlı mezarına bırakırken yavaşça, yanık bir yüreğin titreyen sesi ile:

— Artık fırtına, açlık, şu ve bu.. Senin küçük Saranı yere vuracak diye korkma, ürperme iyi kalpli dostum!..

Dedi.

O da; senin gibi bir servi dibinde dinlenmek üzere çekildi, gitti...

ANFORCULAR KRALI

MİLTON'la

BİR RÖPORTAJ

İçimde, sevgilisini bekliyen bir âşık gibi, bir heyecan vardı. Yalnız benim bu heyecanım sevdalılarınkine pek benzemiyor ?..

— Acaba atlatılacak mıyım? Acaba görüşemeden onu elden kaçıracak mıyım?., Fikrimi, ona soracağım suallerden ziyade:

— Acaba onu görür görmez birdenbire tanıyacak mıyım? düşüncesi kurcalıyor.

***

Park Otelin antresindeki kalabalık, hemen hemen onun kalabalığı.. garsonlar, üzerlerinde rengârenk etiketler bulunan bavulları otomobillere taşımakla bitiremiyorlar...

Sayısı bir yekûn tutan bavulların taşınma ameliyesi sona erince, holde bulunanların ağzında şu lâflar bir dedikodu gibi dolaştı :

— Geliyor...

— Evet.

— Üç gün içinde binlerce lirayı aldı !

— İnsan artist olunca böyle olmalı!

— Hakikaten öyle.. bizim, karın tokluğuna soytarılık edip: "artistiz!„ diye kendilerini dev aynasında gören aktörlerimiz duysun..

Bu konuşmalardan bihaber olan, ve kendisini "Yarım Ay„ okuyucuları için konuşturmak istediğim Fransız artisti Jorj Milton, en nihayet, filimlerindeki gibi güler yüzüyle merdivenlerde göründü.

Onu görür görmez tanımıştım. Eğer, şu ân kendisile konuşamazsam, bir daha görüşmenin imkânı yok.

Otomobil hazır.. derhal vapura gidecek.

Hemen, fırsattan istifade yanına sokuldum. Gazeteci olduğumu söyledim.

Demin merdivenleri güler yüzle inen meşhur sinema sanatkârı Jorj Miltonun neş'esi, birdenbire yüzünden siliniverdi. Onun bu neş'esizliğine inanmadım.

Kendisine, bu hareketinin sun'iliğini.. filimlerindeki - rol icabı - herhangi bir angariyeden kurtulmak için, takındığı tavurlardan birine çok benzediğini hatırlattım.

Bir altmış boyunda, şişmanca Miltonun perdahlı yüzündeki neş'esizliğe, kendisine bir hususiyet veren deminki mütebessim hali galebe çaldı.

Her hareketiyle insanın gülme sinirlerini tahrik eden Milton, önce iri gözlerile gözlerime baktı; ve benim ile şu ân konuşmayı bir ihtiyaç halinde hissettiğini söyledi.

Etrafına bakındı - aradığını görüncelile bana, evet.. durunuz; hareketile, bizden ilerde piyanisti ile konuşan hususî kâtibini yanına çağırdı.

Vapura daha ne kadar vakitleri olduğunu sordu.

Jorj Miltonun (Yarım Ay)a hediye ettiği imzalı fotoğrafı

Kâtibinin verdiği avans üzerine bana :

— Sizinle ekspres vari bir mülâkat yapabilirim.

Kendisine teşekkür ederken o, bir şartla koşuyordu :

— Yalnız bir şartla. Söylediklerimi aynen yazarsınız,..

— . . . .

— Ben gazetecilerle kat'iyen konuşmak istemem,

Gayri ihtiyarî :

— Neden? demiştim.

"Türkiyede, son bir yemek yeyişimdir" diye: dönerkebapla dört porsiyon pirinç plâvının şişirdiği "göbekliğe namzet" midesinin hazmına yardım edecek bir gülüşle :

— Ben, esasında dünyaya kıymet vermiyen bir insanım. Kederli, yani ölümlü dünyada insan neslini güldürmek suretiyle para kazanan ben, özel hayatımın içine başka birşeyin ilâve edilmesine asla tahammül edemem.

Filimlerini, herkes gibi ben de kahkaha ile seyrettiğim.. ve kendilerinde klâsik filozofluğun mevcut olduğunu hiç ümit etmediğim aktör, felsefesini bir neticeye ulaştırmak behanesile, bir espiri yapıp beni güldürmek istedi; fakat, kendisi benden fazla güldü.

Gazetecilerle neden konuşmak istemediğini anlamıştım.

Ancak, başından geçen vakanın mahiyetini öğretmek istedim. Kısa kaşlarını kavislendirdi.. Burnunda, konuşmasına engel olan ahtapotun tesirile kıhh.. kıhh.. kıhh deyişleri sona erince derin bir nefes aldı.

Yolda ayağına basılan bir insanın daima yanına kâr kalan pardon kelimesini, iki defa tekrarladıktan sonra :

— Bilmem sizde de matbuat bizdeki gibi midir?.

Bu sualin, hangi bakımdan olduğunu sormama lüzum kalmadı. Kendisi izah etti :

— Bizde gazeteciler bire bin katan yalancılardır.

Bu sözile bütün meslektaşlarıma alenen tecavuz ettiğini, benim : "Aacaba?!..„ sözümle anlamış olacak ki derhal tevile başvurdu :

— Yalnız, zannediyorum ki onların bu hareketi aktörlere karşıdır. Bu reklamcılık asrında, bir muharririn bir aktörle konuşması aktörün menfaatinedir; amma, ben istemiyorum. Sebebine gelince : Bir gün, ismini söylemeye hacet

Yazan:

NİYAZİ ACUN

görmediğim, Fransanın birinci sınıf gazetelerinden birinin tanınmış bir muharriri, benimle bir entrviyu yaptı.

Kendisine hayatımı anlattım. Bana, giderken en son bir sual sordu:

«Sarışınları mı seversiniz; esmerleri mi?»

Bu suali pek hoşuma gitmişti. Bence sarışın, esmer diye güzel kadınlar arasında hiçbir fark mevcut değildir. Hoşuma giden her tip, her renk kadını severim.

Fakat.. o sıralarda esmer bir kadın gözlerimi üzerinde topluyordu. Gönlüm onunla meşguldu. O kadına yaranmak için:

«Esmerleri çok severim» dedim.

Aradan bir hafta geçti.. yılbaşı geldi.

Aylardanberi arkasından koşup güç hal elde ettiğim esmer kadına, davetli olduğum bir baloda randevu verdim.

Benimle konuşan muharririn yazısı da, tesadüfen yılbaşı arifesinde intişar etmiş.

Kendisile alâkadar olduğum esmer kadın, benim gazetede resmimi görünce, alır ve içindeki yazıları merakla okur.

Ben, baloya ondan önce gidiyorum.

Sıhhatıma çok fazla itina ettiğimden, yılbaşı gecesi baloda sabahlıyacağımı hesab ederek, gündüzün hiç dışarı çıkmadım.. hep uyudum.

O gün bu yazının intişarından bihaberdim.

Baloya geldim. Ben salona girer girmez, etrafımı hep sarışın bayanlar çevirmez mi!

Onların bu hareketi, kendilerini güldürmem içindir, diye, onlara komiklik yapmıya başladım.

Sevdiğim bayan gelinceye kadar onlarla gülüşmeyi, vakit geçirmek behanesile, iyi buldum.

Sevdiğim bayan geldi. Geldi, geldi amma.. yanında sarışın bir erkek vardı. Hayret ettim!...

Onu görür görmez gülümsedim; fakat, o çok ciddî ve hattâ asabî görünüyordu.

Yanına gittim. Onun bana ümit veren şen gözlerine bakmak istedim. Hayret! O şen gözlerim yerinde, hiddetinden yakacak kadar bana kızgın bakan iki kor parçası görünce, bu hareketinin sebebini merakla sordum.

Bu sualim üzerine: "bu ne küstahlık!„ der gibi baktı ve:

— Haydi yazıya inanmıyalım, dedi. Ya etrafındaki sarışınlar... mademki sarışın sevmek moda imiş, ben de kendime sarışın bir kavalye buldum.

Bu sözler üzerine afalladım ve yine deminki gibi gayet sakin:

— Anlıyamadım?...

O, hiddetle gazeteyi önüme attı.

Miltonun Foto Süreyya tarafından çekilen bir fotoğrafı.

Yazıyı okudum.. okudukça küplere bindim.

Esmerleri severim diye kendisine cevap verdiğim muharrir, ne yazsa beğenirsiniz?

Sarışınları severim, diye yazmış.

Bu hatıra üzerine asabı gerilen Miltonun, gizlemeye çalıştığı gözlerinde ve yanaklarındaki tikler (*) başlamıştı.

Güldü:

— İşte, o vakittenberi gazetecilerle konuşmam.. konuşsam da yalan konuşurum.

* * *

Benim sual sormama imkân bırakmıyordu. Mütemadiyen anlatıyor ve anlatırken öyle çabuk konuşuyor ki, âdeta filimlerindeki gibi.. şarkı söylüyor sanacak onu tanımıyan.

Miltonu, bu serî konuşmasından bir parça ayırmak istedim.. neye başvurdumsa hep o söylüyor. Aklıma geldi, onu, vapurda karşılıyan gazeteci arkadaşlar anlatmıştı:

«Daha elimizi sıkmadan bizden gayet nezaketle:

— Türk cigaraları çok nefismiş, diye cigara istedi. Anaforcu gördük amma, bunun kadar görmedik!..».

Cebimden çıkardığım cigara paketini uzatırken:

— Tütünleriniz çok nefis.

Gülerek sordum:

— Size neden Anaforcular kralı diyorlar?

[*] Tik: kaşları, dudakları, burnu oynatmak hastalığı.

— Söylesem belki inanmazsınız. Ben, önce taksi şoförü idim. Müşterilerim o kadar çoktu ki.. bunların içinden hep zenginleri seçerdim. İsmimi işiten, taksi yerlerinde önce beni arardı.

— Buna sebep?

— Ben, ticaretin, müşteri edinmenin daima güler yüzlülükle olacağını anlamıştım. Müşterilerimi, yolda giderken komik hareketlerimle, nüktelerimle güldürürdüm. Bu sebeple arabama hep çiftler binerlerdi. Onları saatlerce gezdirir ve istedikleri yerde indirirdim.

Taksi yüz frank yazmışsa, bana ayrıca iki yüz frank ta bahşiş verirlerdi. Bu anafor parayı gören arkadaşlar, hasetlerinden çatlarlardı. İşte bir gün bana: "Anaforcu Milton„ dediler. Ağız onların ya.. varsın söylesinler.

Tesadüf beni bir gün iyi bir müşteri ile karşılaştırdı.

Bir sinema rejisörü ve yanında zamanın en büyük süksesini yapmış bir kadın artist vardı.

Ben bunları tanımıyordum. Adetim üzre yine komikliğe başladım. Bu hareketlerim onların o kadar hoşuna gitmiş ki, arabayı doğru stüdyoya çekmemi söylediler.

— Pekî, dedim ve arabayı stüdyoya doğru sürdüm.

Orada bana artistlik teklif ettiler. Gözlerimin önünde büyük bir refah ve istikbal canlandı, kabul ettim.

1914 te ilk filim olarak " Milyon Avcıları„ adında bir filim çevirdim.

Bu filimdeki rollerim, taksideki hareketlerimdi.

Bu filim gösterilince büyük bir sükse temin ettim. O tarihdenberi beyaz perdede Miltonum; fakat, anaforcular kralı Milton. Benim bu ismim Fransada, bir kimsenin anaforculuğunun ayarını göstermek için kullanılır.

— Size bu ismi taktıkları için kızmıyor musunuz?

— Hayır, bilâkis memnunum. Bana reklam oluyor.

— Bu sanat size mühim bir servet temin etti mi?

— Amerikalılar, derler ki:

« Yağmur yağmadan önce yağmurluk hazırlamalı..». Ben de, ihtiyarlığımı düşünerek, kendimi ilerde refah içinde geçirecek parayı bu sanatımla temin ettim.

— Bugünkü kadın cereyanlarını nasıl buluyorsunuz?

— Eski kadınlar - bana verilen sıfat gibi - anafoacu, yani erkek sırtından geçinen tufeylî mahlûklardı. Şimdi bir: kısmı çalışıyor.. bu da devede kulak... Moda, süs denilen hastalık zavallı kocaları harap ediyor. Bu sebeple bir «Bekârları korumak cemiyeti kurulursa» ilk üye ben olurum.

— Arkası 31 inci sayfada —

HASEKİ SULTANLA MANAV ÇIRAĞI

Yazan:

RAGIP ŞEVKİ

O gün baharın en güzel günlerinden biri idi. İstanbul taze, şen, aydınlık bir hava içinde çalkanıyor, camilerin kurşunî kubbeleri, minarelerin yaldızlı alemleri güneşin parlak ışıkları altında bütün güzelliği ile parlayordu.

Bu sırada Ayasofya önünde ince keskin çığlıklarla koşuşup oynaşan, küçük sarıklı, minimini şalvarlı çocuklar, hep birden darmadağın oldular. Babıhümayundan çıkan yaldızlı, atlas perdeli bir saray arabası önlerinden büyük bir hızla geçti ve Divanyoluna doğru uzaklaştı.

Arabanın perdeleri ikide birde açılıyor ve Haseki Turhan Sultanın hafif çiçekbozuğu ile süslü yüzü, kadife gibi yumşak ve mavi gözleri, kumral saçlı başı, görünüp kayboluyordu. Araba, taşlarda gürültüler yaparak geçerken, yollar derin bir sessizliğe gömülüyor, yürüyen halk duruyor, dükkânları önünde oturanlar ayağa kalkıyordu.

Deli İbrahimin birinci hasekisi böylece, etraftan hürmet ve takdir toplıyarak arabasının içinde giderken birdenbire kısa bir çılgık kopardı, sonra önündeki arabacıya:

— Şu manav önünde dur!.. diye bağırdı.

Hasekinin yanında oturan Mülkî kalfa ile Şekerpare, hayretle ona baktılar. Turhan Sultan, gözlerini manav dükkânına dikmiş, elini dolgun göğsü üzerine bastırmış, helecan içinde derin derin nefes alıyordu. Araba, bir ileri bir geri gidip geldikten sonra, nihayet manav dükkânı önünde durdu.

Bu büyük hadise, birdenbire bütün esnaf tarafından hayret ve merakla karşılanmıştı. İskemlesinden fırlayan ellerini göbeği üzerinde bağlıyor, gözlerini açarak birinci Hasekiyi görmeğe çalışıyordu. Bütün bu şaşkınlık içinde hiç birşey yapamadan, taş gibi duran yalnız manavın genç çırağı idi. Hele, arabanın kapısı açılıp ta bol ipek şalvarını ince beyaz parmaklarile tutarak kaldıran, ve sırma işlemeli ayakkaplarını taşlara bırakan Haseki Sultan görününce, genç çırağın kalbi daha hızlı atmağa başladı.

Haseki Sultan yere iner inmez, ince yaşmağını yanakları üzerine biraz daha kaldırdı, ve birkaç adımda manav dükkânının önünde durdu.

Gözleri genç ve gürbüz çıraktan bir türlü ayrılmıyordu. İnce, pürüzsüz bir sesle:

— Güzel çiçeklerin var mı? dedi.

Çırak, artık başını hiç kaldıramıyor, gözlerinin, bu güzel.. harikulâde muhteşem Hasekinin mavi, yumuşak gözlerile karşılaşmasından korkuyordu.

Hasekinin sorgusuna karşı ancak birkaç şey kekeleyebildi; ve derhal dükkânın önünde duran çiçek sepetine eğildi.

Turhan Sultan da çırağın yanına yaklaşmıştı. Genç çırak çiçekleri ayırırken, o da çiçek seçer gibi yapıyor, gözlerile genç ve gürbüz adamın yüzüne, gözlerine merakla bakıyordu.

— Senin adın ne?.

— Yusuf, Sultanım..

— Kaç senedenberi manavlık yapıyorsun?.

— Beş sene oldu Sultanım. Ben burada çırağım. Dükkânı ustam işletir.

— Nerede doğdun?

Manav Yusuf, birdenbire doğrularak etrafa baktı. Bütün esnaf, yollarda toplanan halk, asker, sipahi, yeniçeri hep kendisine bakıyordu. Elleri titriyordu. Yıllardanberi saray mensuplarından halka ne kadar çabuk ve müthiş belâlar geldiğini biliyordu.

Güzel Hasekinin son sorgusuna cevap vermeden, elindeki çiçekleri Turhan Sultana uzattı.. ve yeniden çiçek sepetine eğildi.

Güzel Haseki, genç çırağın ürktüğünü derhal anlamıştı. Hele, bir türlü gözlerini, kendi gözlerile karşılaştırmak istememesini Yusufun korkaklığına hamletti; ve elindeki çiçek demetleri ile, eteklerini kaldırarak arabaya bindi ve seslendi:

— Geriye, saraya döneceğiz!..

***

Aradan henüz yarım saat geçmeden, ikinci bir saray arabası manav dükkânı önünde birdenbire durdu. Esnaf hep birden dışarı fırladılar, gözler faltaşı gibi açıldı. Haseki Sultanın Yusufa iltifatını tefsir edenlerin yüzleri buruştu:

— Yusufun boynu vurulacak!. dediler.

Arabanın kapısı açılınca, içeride simsiyah yüzü, kanlı gözleri ve kalın kırmızı dudaklarile Kızlarağası Taşyater Ali ağa çıktı. Birkaç adımda manav dükkânı önüne geldi, ince, sert bir sesle:

— Burada Yusuf kimdir? dedi.

Genç çırak titrek bir sesle:

— Benim!.. diye kekeledi.

Kızağası hafifçe kenara çekildi:

— Buyur gel, dedi. Seni saraydan isterler.

Çırak Yusuf birşeyler söylemek, itiraz etmek isterken, Ali ağa kolundan tuttu, çekti ve arabanın içine tıktı.

Araba, büyük bir hızla hareket edince, etraftan bütün esnaf homur homur homurdanmağa, ağızlarına geleni söylemeğe başladılar.

Tefsirlerini ileri vardıranlar, Yusufun bir gece Haseki Sultanın koynunda kaldıktan sonra ortadan yokedileceğini bile iddia ediyorlardı.

***

Araba babıhümayundan girdi, ve orta kapı önünde durdu. Arabadan evvelâ Kızlarağası çıktı. Elini uzatarak Yusufun kolundan tuttu. Yeniden:

— Buyur, gel!. dedi.

Manav çırağı şaşkın bir halde arabadan indi. Orta kapıyı Kızlarağası ile beraber geçtiler, ağalar odasına girince, birdenbire korktu. Öldürüleceğini, Haseki Sultana fena gözle baktı diye boynu vurulacağını sandı. Birdenbire geri dönmek istedi. Kızlarağası:

— Nereye? diye kolundan tutmasaydı, bütün kuvvetile kaçacaktı.

Genç çırak, şaşkınlığı, perişanlığı arasında:

Turhan Sultanın tuvaleti yapılıyor....

— Ben birşey yapmadım, benim suçum günahım yok. Bana dokunmayın!. diye yalvarmağa başladı.

Etrafına toplanan ağalar, kendisini temin etmeğe çalıştıkça Yusufun korkusu büsbütün artıyor, ağaların ayaklarına düşüyor:

— Vallahi ben masumum. Hiçbir kabahatim yok. Sultanımıza kem gözle bakmadım. Bakdıysam beni affedin!. diye kekeliyordu.

Kızlarağası, genç Yusufu temin etmeğe çalışıyor:

— Canım oğlum, ne endişe edersin? Birşey yok. Seni suç işledin diye getirmedik Haseki Sultan öyle emir buyurdu. Bakalım görelım nedir?.

Diyor, diğer ağalar kendisine hediyeler vermeğe, sarayın leziz yemeklerinden ikram etmeğe kalktıkça da, Yusuf büsbütün endişeleniyordu:

— Beni bırakın, ben dükkânımın ekmeğine, elmasına razıyım!. Diyordu. [*]

Nihayet genç manavı ikna ettiler, bir sedir üstüne oturttular. Ali ağa Haseki Sultanı haberdar etmeğe gitti.

Yusuf, şaşkın ve perişan etrafına bakınıyor, encamının hayırlara tebdili için, mütemadiyen içinden dualar okuyordu.

Aradan on dakika geçmeden kızlarağası geri geldi. Yusufun koluna girdi:

— Buyur, dedi. Haseki Sultan sizi ister!.

Yusuf şaşkın ve perişan sarayın bahçesini geçti. Kocamış çınarlar üstünde ötüşen serçeler, kurşunî küçük kubbeli kuleler, binbir renkli camlar ve saray bahçesini dolaşan saraylılar, genç manavı büsbütün şaşırtmıştı.

Hareme girince, kızlarağasının ikide birde:

— Destuuur!. Destuuur!. Diye haykırışı arasında, nihayet kadife perdeli bir kapıdan içeri girdiler. Loşluktan, taze bir aydınlığa dalan gözlerini kamaştırırken, Yusuf, birdenbire karşısında kendi elinden çiçek alan Haseki Sultanı gördü.

Haseki, ipek halılarla döşenmiş, atlas yastıklı bir minderde oturuyor, mavi gözleri ve küçük kırmızı ağzı hafif hafif gülüyordu.

Yusuf, ne yapacağını şaşırmış bir halde dururken, Haseki Sultan:

— Buyur ağa, şuraya buyur!. diye yanında bir yer gösterdi.

Yusufun kalbi helecan içinde çarpıyordu. Gözlerini kaldırıp ta bir türlü Haseki Sultana bakamıyor; onun, ikide birde ipek şalvarlı dolgun dizlerine inen yumuk, beyaz, güzel ellerini korkuyla seyrediyordu.

Kızlarağası, Hasekinin bu emrini yerine getirmek için nihayet Yusufu koltuklayarak gösterilen yere oturttu. Sonra kendisi de karşısında ayakta, elpençe divandurdu.

Haseki, ipek halılarla döşenmiş, atlas yastıklı bir minderde oturuyor, mavi gözleri ve küçük kırmızı ağzı hafif hafif gülüyordu.

Haseki Turhan Sultan ince, billûr gibi güzel sesile:

— Bizden korkma, biz kimseye fenalık etmeyiz. Yalnız soracaklarıma cevap ver! dedi.

Yusuf, hayretle başını kaldırdı ve Haseki Sultana baktı.

Turhan Sultan:

— Söyle bakalım, dedi. Nerede doğdun?.

— Rusyada Sultanım..

— Kaç yaşındasın?

— On dokuz yaşındayım..

— Rusyadan buraya nasıl geldin?

— Bir gün bizim kasabayı Tatarlar bastı, beni aldılar, kaçırdılar. Sonra İstanbula getirildim, şimdiki ustama sattılar.

— Kızkardeşin, akraban var mıydı?

— Kızkardeşim vardı. Benden 4 yaş küçüktür. Onu da Tatarlar kapıp kaçmışlardı amma, ne oldu bilmiyorum.

Haseki Sultanın yüzü sevinçle açılmıştı. Gözlerini genç Yusufun gözlerinden ayırmadan:

— Kızkardeşini görsen tanır mısın?

Yusuf düşündü:

— Şimdi görsem belki tanımam. Çünkü aradan seneler geçti Sultanım. Çok büyümüştür.

— Peki, kızkardeşinin yüzünde, vücudünde bir işaret yok muydu?

Yusufun gözleri daldı, uzun uzun düşündü. Sonra birdenbire:

— Vardı Sultanım, vardı. Vücudünün bir tarafında bir kurt ısırığı vardı. Çünkü bir gün babamla beraber şehire inerken bir kurt hücumuna uğramışlardı. Kızkardeşimi kurt ısırmıştı.

Haseki Sultan birdenbire büyük bir helecana tutuldu. Elini boğazına götürdü ve yutkundu. Sonra buğu buğu olan gözlerini genç manav çırağına dikti. Kolunu yavaş yavaş sıyırdı ve beyaz teni üzerinde görünen diş izlerini gösterdi:

— Böyle miydi?

Yusuf, gözlerini Hasekinin çıplak kolu üzerindeki izlere dikince, birdenbire boğuk bir çığlık kopardı, oturduğu yerde sallanarak:

— Kardeşim!. diye bağırdı.

Fakat muhteşem ve harikulâde Haseki Sultan, Osmanlı Padişahının birinci karısı ve veliaht anası Turhan Sultan, kendisine uzanan kardeş ellerini görmemezlikten geldi:

— Otur Yusuf, otur!. dedi. Seni bulduğuma memnunum.

Yusuf, bir Haseki Sultan karşısında olduğunu hatırlayınca oturdu. Turhan Sultan:

— Allah seni bana göstermek lûtfunu verdi. Artık ölsem de gam yemem. Kızkardeşine kavuştuğun için sen de bahtiyarsın. Seni sıkıntıdan, eziyetlerden kurtaracağım. Ömrünü rahat rahat geçirirsin!. dedi. Sonra kızlarağasına döndü:

— Kardeşimi senin dairene yerleştir. Ona bir saray tahsis edilinceye kadar burada istirahat etsin!.

[*] "Osmanlıların ahlâk, âdet ve kıyafetleri„ isimli eserin müellifi Kastellan bu bahsi zikrederken Yusufun, bir dostuna bizzat anlattığı şeyleri kaydetmiştir. Bu satırlar oradan alınmıştır.

R. Ş.

FIRTINA

Akşam, kollarını İstanbulun boynuna dolamağa çalışıyordu. Fakat, hava, hâlâ, şehiri saran ateşli bir deridir.

Uzaklardan yeni gelen bir yolcu, Köprünün Kadıköy iskelesinde, bir özlediği doğacakmış gibi, bekliyordu. Hasret, sırtında ateş gömlekti.

Kalabalık.. renk renk, örnek örnek bir kalabalık, gözlerinden süzülüp geçiyor. Vapur boşaldı. Geç kalan bir iki kişiye de şöyle, ilgisiz ilgisiz baktı; mendilini çıkararak alnını sildi, kaşlarını çattı, içini çekti :

— Yine yok. Ve yıllardır ki yok..

Her biri, dudaklarından, yakan bir buğu gibi, çıkan bu sözlerde, bekleyen ve arayan muztarip bir ömrün bütün bir şikâyeti vardı..

Bu adam, hasta mıydı? Niçin gözleri yanan birer kor parçası?.

«— Bir tanıdık yüzü bile göremedim. Ayasofyaya tırmanan yokuştaki çınar kadar yalnızım. Göğsüne taştan bir mermi saplanan o çınarım, sanki.. bu kalabalık içinde. »

Yolcu, bekliyor.. Haydarpaşa vapuru da yanaştı; ve yeni yolcular sökün etti. Vapurdan çıkan halkı elemek için, gözlerini dalgalardan ayırdı.

«— Bu gözler, onun gözleridir»

«— Bu, onun bakışıdır.»

«— Bu, dudaklar da..»

«— Ya bu yürüyüş..»

«— Hayır, hayır, hiç biri o değil.

«— Ne olur, umulmaz bir karşılaşma, kafamdaki eşi yoluma çıkarsa, muhakkak anlaşırdık..»

Tekrar denize bakıyor. Çırpınan sivri dilli küçük dalgalar, ona, kaynaşan bir alev bahçesinin yaprakları gibi geliyor. Ve esen hafif rüzgârı, bu alev bahçesinin yanışını arttırmak için yelpazeliyor sanıyordu..

Bu sakin duran yolcunun sinirlerinde ne biçim yalazalı kasırgalar dolaşıyor?..

Bir vapur daha yanaştı. Köprünün Karaköy geçidile merdivenleri, aman bilmez aç bir tröstün miknatıslarına dönmüştü. Bu, vapurdan taşan yığınlar da silinip süpürüldü..

Ne diye bu adam, buradan bir adım ayrılmıyor?.

Fakat, emanetçi kadının dükkânındaki bavulundan başka, kimi vardı bu koskocaman şehirde onun?!.. Sonra, bir de nereden geldiğini bilmediği ve sezemediği çağıran bir ses vardı ki.. ona birteviye : «bekle» diyor. «Bekle, diyor, muhakkak doğacak»..

Sezemediği bu sesi dinleyen, ve üşenmeden bekleyen erkeğin, biraz uzağına Ada vapuru yanaşıyordu. Vapur, dubalara tosladı. Dubalar, sallandı. O, denizin dibine çakılı dubalar gibi, düşüncelerine bağlıydı; ve hiçbir ıstırabın fırtınası onu onlardan ayıramazdı.

Şimdi, iskeleyle omuz omuza duran ve yolcularını bağrından boşaltan Ada vapuru, bekleyen erkeğin kafasında Marmaraya açılan bir pencere oldu. Ve o, bu pencereden bir kırlangıç çevikliğile süzüldü...

Özlediği gözleri söyleyen Çamlimanı: gâh yeşil, gâh koyu mavi.. ve gâh bir öfkeyi imrendirecek kadar karanlık ve hırçın gözleri söyleyen Çamlimanı.... Âşıklar yolu ve o, banyoya giren bir filimdi.. Taşları yumşatan, ölümü manalandıran ve hiçliğin dudaklarında ümidin tebessümüne çiçek açtıran muhayyele, çalışmağa başlamıştı..

Yüzü güneşte tunçlaşmış yolcunun göğsünde, dipdiri bir yürek vardı. Marmara penceresinin çerçevesi eridi. Marmara penceresi bir ufuk oldu. Mesafeyi makaslayan muhayyelesi: baş.. son.. zaman.. hiç, amma hiçbir engel tanımıyordu.

Kalbi sıcak sıcak çarpıyor, ve bu sıcak çarpıntılar, havalandıran kanatların hızına güç veriyordu.. O, artık iç âleminin dünyasına dalmıştı. Ayaklarının altında sallanan duba mıdır?. Bir donanma gecesini karşılamak için ampullerle süslendiklerini söyleyen gemiler, çiçek açmış acaip bir deniz ağacının, daha acaip dalları mıdır, nedir?

Tramvayların çanları, gelip geçenlerin seslerile bir çığ gibi büyüyen şehrin gürültüsü, herşey.. bir sisin koyulaştıkça sağırlaştıran perdelerine bürünüyor.. Ve yalnız, âşıklar yolu, çamlar, o... Yıllardanberi özlediği kadın.. En yorucu işlerinde unutmadığı, ve ölümün sarı yüzüne bakarken, ideali ve hayatı gülümseyen kadın!.. Neydi o gördüğü kadınlar ve arkadaşlarının eşleri?.. Burada kadın, ya bir çiçekli daldır. Erkek te uzun uzun dolaşan bir kuştur. Yalnız, konmak için bu çiçekli dala sokulur. Biribirlerine anlatacak bir şeyleri kalmamıştır. Kuş, dalın değişmeyen renklerini tekrarlamaktan bıkmıştır. Dal, kuşun dolaştığı yerleri bilemez. Kuş dilinden anlayamaz. O, çakılı bir ağacın koludur; bu kol hangi ufka uzanabilir?. Ya, bu dal dikenli ve yapraksız olursa?.. Bazan kuş, kötürüm bir kargadır; veya gemilerin tüneği martıların kirlettiği dubadır.. veyahut kadın, diyarlar aşan bir ruhu taşır.. O, omuz omuza beraber gideceği kadını istiyor.. Omuz omuza dolaşan gemiler gibi... Bu gün her zaman olduğu gibi, Marmara ufkunda yine ona kavuşmuştur. Dudakları kıpırdıyor, bir söz bile söyleyemiyor.. gözlerile konuşuyor; ve yılların susuzlığıyle biribirlerine kanmağa çalışıyorlar. Kafasında birleştiği kadının ufuk açan temiz ellerini dudaklarına götürürken, yumşak saçları gözlerini perdeliyor. Bu, bir çile saç mıdır? yoksa kokusile büyüleyen dağılmış bir ruya çiçeği demeti midir?. Yalnız, gözlere söyleyen, içli sese benzeyen bir koku; ciğerlerinden kalbine, damarlarına yayılıyor, bu tatlı yanışın sıcaklığı derinliklerine karışıyordu..

İşte tam bu sırada - yani sevgilisinin dağılmış yumuşak saçları, manalı başından çözülmüş ruya çiçeğinin demeti olup ta yüzüne serpildiği sırada - erkek, derin de-

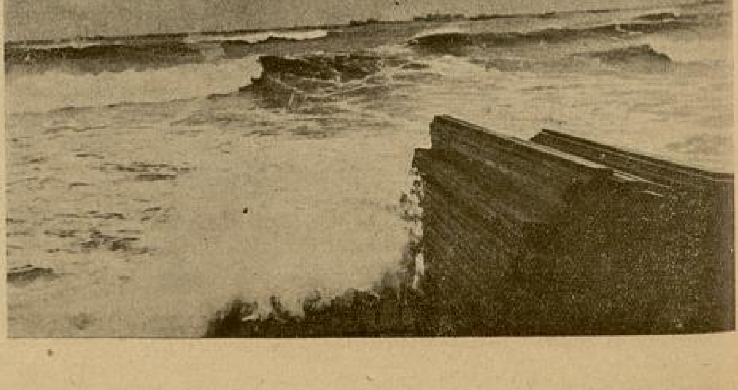

YAZAN :

Tevfik Abdurrahman Tanyolaç

rin içini çekti; ve bu güzel kokunun bir zerresini kaybetmemek için gökleri ciğerlerine doldururcasına, göğsünü kabarttı; ve birden, bir önsezi ile başını çevirdi. İki adım ötede, genç bir kadın, durmuş tıpkı onun gibi dalgaların kaynaşan mavi alevlerine bakıyordu. Erkeğin adını bilmediği bir esans kokusu, bu kadından yayılıyordu..

— Acaba o mu?.

Erkek, halâ kendisini Ada rüyasından kurtaramıyor. Kalbini, ümidin beşiğinde sallayan muhayyelesi, belki de onu aldatıyordu. Fakat, yaratan o değil mi idi.?.. Ve o, insanın görüşünü, en şekilsiz bir çatıyı en ince bir abide gösterecek kadar inceltemez mi idi ? Erkek, yıllardanberi kafasında bu kadını, en titiz bir sanatkâr heyecanı ve sabrile işlememiş mi idi? Ve o olmazsa, her varlık desteksiz kalmıyor mu idi, yıkılmıyor mu idi?.

«Acaba o mu? »

Kalbi, o güne kadar duymadığı bir çırpınışla göksünden yol soruyor, ve «odur» diyordu. Hani, sıcakdan bunalmış güvercinler vardır. Bir havuzun kenarına konarlar. Su derinde olabilir, güvercinler de bu suyu içemezler. Fıskiyeden serpilen ince bir su tülü, havuzdaki suya yığılarak,. ve düşünceli bir alındaki çizgileri yaparak erirken, gözlere de doyuran bir serinlik dağıtır. Güvercinler, bu serinliği veren tüle hayran hayran bakarlar da su gölünde, derindeki suyun asıl bu tülden doğduğunu, bu tül olduğunu anlarlar. Gagalarını, kanatlarını açarak ona göğüs verirler. Ve sonradan tüylerinden {yuvarlanan su damlalarını bir yem gibi toplamağa çalışırlar da, bağırlarını kandıramazlar. Ama gene yana yana bir serinlik duyarlar.

Yolcu da, fıskiyeden serpilen tülün su olduğunu anlıyan güvercinlere benzemişti.

« — Bu, odur; kalbim beni aldatmaz. O hiç bir kadının havasında böyle çarpmadı. »

Birkaç adım ötesindeki genç kadın, şapkasından fışkıran saç'arını düzeltti ve söylendi:

«— Bu adam ne düşünüyor? Ne vakıtdanberi bir heykel sabrıyle bekliyor?.

Muhakkak ki birisiyle sözleşmiştir, ve bu sözleştiği sevgili üzen bir kadındır !.»

Bu tecessüsünden canı sıkılıyor.

«Bana ne?» Arkasından gene bir uzun «bana ne?» ile tecessüsünün ağzını tıkamağa çalışıyor, gözlerini yummak istiyordu. «Fakat, niçin yüzüm, dalga dalga gelen bir ateşle yanmakdadır. Bu erkek sakın o olmasın? ». Bu ayak üzeri rüya gören bir adam mıdır?

Eli çantasında, göğsünü bastırdı.

«Oh kalbim! göğsümü hırpalama.. »

«İşte, bana bakıyor.. Yüzündeki o şaşkınlık ne?.. Beni birisine mi benzetti? Uyanıyor mu? Bu bakışlar, irişilmez bir sılaya kavuşanların ilk duydukları emniyetle bürülü şüphe sisine benziyor.. Sis dağılıyor.

Bir turnusolün rengini değiştiren bir miyar mı bu bakışlar?.. Benim hüviyetimi bambaşka yapıyor. Beni başdan başa yıkan ve yaratan bir ruh zelzelesi geçiriyorum. Halbuki ben, ne erkek bakışları gördüm.. O tıpkı bir aynadır ve kendimi onda görüyorum...

İşte çekildi. Yanıma sokulmadan, bana bir söz söylemeden gidiyor mu?

İskele tütüncüsünden bir paket sigara aldı... Ceketinin sol cebine koydu. Dördü. Beni incelediğini belli etmek istemiyor. Sağ cebinden bir sigara paketi çıkardı. Sigarasını yakmak için kibriti bulamıyor. Sigarayı düşürdü. Düşünüyor, düşünüyor. Oh, kafasının içinde olsaydım. Benim, beniml. Yüzünün her çizgisi beni söylüyor. Yanıma gelmek istiyor. Niçin gelmiyor? Bir serap olup uçacağım diye korkuyor? Oh kalbim ! ne kadar çırpınıyorsun? Ve yanaklarım, ne kadar yanıyorsunuz?

Fakat, ne acıklı bir karşılaşmadır bu ?..»

Genç kadının dudaklarındaki pembelik koyulaşmıştı. İnce dudaklarının köşesinde ince bir çizgi belirdi. Çizgi derinleşti, çizgi silindi.

İnce dudaklarının tatlı kıvrımından doğan çizgi, gözlerinde acı bir bakış oldu; şimdi dudakları gülüyor ve ruhundaki fırtınayı tebessümünün baharile maskeliyor..

⁂

Erkek düşünüyor:

«Evet, bu odur, kalbimin haykırması, damarlarımdaki yanış sürüyor? »

Kaşları çatıldı ?

«Burada kimi bekliyor?.. »

Gözlerinin önünden, bir sürü erkek yüzünü gösteren bir şerit, hızla geçti. Yüzler biribirinin içinde eridi. Şerit koptu. Göğsü hırçın bir pençe altında ezildi. Acı acı gülümsedi.

«Ne hakla böyle düşünebilirim? Ben, nasıl o dıye aldandığım günler oldıysa...

Hayır, o, beni bekliyor. Kalbimi nasıl açayım?..»

Halbuki bu erkek, onu gördüğü dakikaya kadar hiçbir kadının eteğine takılan bir gölge olmamıştı. Ve hiçbir pembe kulağa sevgiyi fısıldayan sesleri dudakları tanımıyordu.

«Bakışları ne kadar acı ve manalıdır. Bakışlarının acılığı kadar dudaklarında adayan gülümseler var. Pembe güller, bu dudakları görünce hırslarından kıpkızıl olurlar.. Nasıl konuşayım?. Kim bilir, içi enginleştiren ne temiz bir sesi vardır? Bu sesin billûr ürpermeleri arasında yılların bütün yası erir ve uçar.»

Bir sevgili ile görüşmek için, arkadaşlarının anlattıkları maceralar, hafızasında yaprakları hızla açılıb kapanan bir kitap oldu. Bir tek satır değil, bir tek kelime bile okuyamadı.

Genç kadın, çantasından bir mendil çıkardı, dudaklarını sildi, bilek saatine baktıktan sonra, bir iki adım bilet kişesine doğru yürüdü, durdu.

«Ona verdiğim ülkenin, yıldızlı çiçeklerine ve seslerine daldı. Bu bahçenin havası onu büyülüyor. Ne yapacağını bilmiyor. Halbuki bu ülkeyi veren ben, kor bahçelerinde gezmeğe mahkûmum. Ve bu mahkûmiyetten dolayi başımı göğsüne koyup öyle ağlamak istiyorum ki.. Duyduğum heyecanı, anlatılması lâzım gelen bu kalbe, anlatamıyacağım. Ne yazık.. O, benim bu derin ıstırabımı bilse.. Fakat, o, bunu bir gün bile öğrenmiyecek..»

— Arkası var —

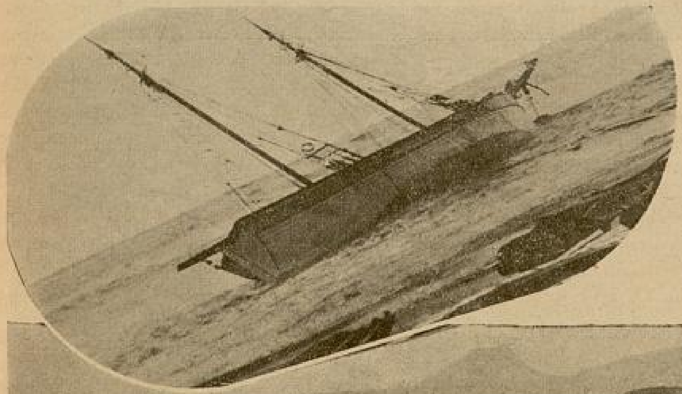

Beyoğlunda Hovardalık

◆

VI (Son)

Yavuzla beraber, Kasımpaşaya doğru otoda giderken, işleri yoluna koymağı düşünüyordum. Doğrusunu isterseniz, âlem Adada, Modada gönül eğlendirirken, Asmalımescitde sürtmek, Tarlabaşı civarında tozutmak, Bomontide fıçı devirmek beni pek açmıyordu. Mangizden yana yüklü ve Yavuzun şampiyonluğile beleşden gelecek papeller de olduktan sonra, şöyle bir doya doya Florya safası yapamaz mı idik?

Hay aklın ile yaşa be Kodaman, diyordum. Sıcak kumlarda yaslanmak dururken, ılık denizde kızlarla oynaşmak varken, sırtını Harbiye hamamında keseletirsin! Bu olur iş mi hiç?

Plânı şöyle tasarlıyordum:

Yavuzu Acemin kahvesine bırakacaktım. Sonra sarıkızı enseleyip, kafasına vura vura Haserle barıştıracaktım. Bu gezmede, öyle fasaryadan karı taşımak olmazdı yanımızda! Ben, Hicranı takacaktım koluma... Kodamanın da Sinemköyünde bir dostu vardı. Kala kala Baydar mı idi açıktaki? Şaşarım aklınıza! Hasköylü kız ne güne duruyor? Gazino dönüşü, onu da attık mıydı otomobile, mesele yoktu artık!

Bu listedeki gacoların hepsinin sesi güzeldi. Üstelik -biri müstesna- yüzlerine bakılır cinstendiler de.. İçimden, Florya yolunda daha güneş doğmadan kızlara sabahîden mededi çektiririz, diyordum..

Bu kuruntularla menzili maksuda vardık. Toprağa ayağımızı basmağa vakıt kalmadan, etrafımızı meraklılar sardı. Anlaşılan, biz gelmezden önce, Yavuzun propagandası yapılmış olsa gerek! Yavuz da yavuz ha! İnsan misali koç hiç görmemiştim. Kodamanı seçer seçmez şahlandı vallah! Bir konuşması eksik babacanın! Efendisi ne söylese, yapıyor be! Amma, herkesi yanına pek yaklaştırmayor. Fazla sırnaşan oldu mu, cennetin anahtarlarını verecek gibi bir tavur alıyor, açılan açılana!

Fazla vakıt geçirmeden Baydarı oturttum yanıma. Ona, düşüncemi kısaca anlatıverdim. Sonra ikimiz bir olup Kodamanı razı ettik.

— Öyle ise, ben hemen yola çıkayım, dedim.

Amma, başkanımız yine çekti, buyrultuyu:

— Önce Sinemköyü'ne git, yengene akşama geleceğimizi söyle, hazırlık yapsın. Sonra kimleri peşine takacaksan tak, ortalık kararmadan düş. Bizi bekletme sakın!

— Sen merak etme ağabey, eyvallah!

— Haydi, güle güle!

Cızlamı çekerken Baydara bir göz ettim. Arkamdan seğirtti:

— Ne var, söyle?

— Seninkinin vaziyeti aynasız, be kardeşim. Ortalık kararmadan, gazinoda okuyan kızı nasıl getiririm? Gelmesine gelir amma, metazori olur o iş...

Baydar, şöyle bir düşündü. Sonra:

— Buldum kolayını, dedi. Kızın adresini vereyim sana, erkenden evine uğrarsın. Benden davet bekleyor zaten. Tepebaşına gittiğimiz akşam...

— Biliyorum tavladındı..

— Onu geç bir kalem. Yalnız, öğren ki bu akşam reposu var mı? Evet derse, yakalar getirirsin. Eğer işe gidecekse, paydostan sonra beni beklesin. Ne yapalım. O zaman, gece yarısı gelsin meclise. Sen kıvırırsın canım bu ağızları... Buluver dalaveresini işte!

— Ona da peki, ben gidiyorum.

— Selâmetle.

Dümeni kırdım Sinemköyüne doğru.

Az sonra çat çat kapı:

— Aç, yenge aç, yabancı değil, benim, ben!

Bayan yenge, güler yüzle karşıladı kulunuzu. Biz de tebliğ ettik Kodamanın emri yevmîsini. (Yengenin boyundan, bosundan bahsetmiyorum teeddüben. Aramızdaki kan kardeşliğine göre, hürmetimiz mani

◆

Yazan:

Sabih Alaçam

◆

buna. Yalnız, şu kadarını söyliyebilirim ki, yengemiz, Kodamanın zevkine uygun, yani klâsik tipde, uzun saçlı, pudrasız, boyasız bir güzeldir!)

Burada elçilik vazifesini yerine getirmiştim.

Kaybedecek vaktım yoktu. Selâmı çakıp caddeyi tuttum.

Şimdi sıra, Baydarın sevgilisine gelmişti. Sigara kutusunun arkasına yazdığım adresin rehberliği ile Perapalasın arka taraflarını dört döndüm. Hele şükür! Nazeninimin yerini bulmuştum; bulmuştum amma içimden kalayı basıyordum. Kız, minare merdiveni gibi dik bir sokağın nihayetindeki evde şerefmukim! Hırsımı kapının zilinden aldım. Pencereden hemen bir baş uzandı. Bakdım, ta kendisi değil mi? Onun söz söylemesine meydan vermeden:

— Biraz aşağıya iner misiniz, madmazel? Size zahmet olacak, fakat mil pardon...

Bu yüksek sosyete dili, Baydarın sevgilisini heman harekete getirmişti. Aradan bir dakika geçmeden kapı açıldı. Şöyle bir yutkundum:

— Beni Baydar yolladı, dedim, portparol olarak! Sizi evvelâ bahçede aradım. Bu gün reponuz varmış. Gelmeyeceğinizi öğrenince burada rahatsız ettim. (Nasıl? begendiniz mi kolpoyu? Gelirken kızın o gün izinli olduğunu, çalıştığı yerden anlamıştım. Ben yaş tahtaya basar mıyım hiç? Lâkin, Baydarın da taliine diyecek yok. Şu davetin madmazelinin serbest kaldığı akşama raslayışı az şans mı?)

Ne ise, uzatmayalım. Kız beni, akşam saat 19 da bekleyecekti.

Bunu da başarmışdık yüz aklığı ile. Şimdi sıra edebsizde, yani Haserin sarı kızında idi. Gittik mendebura. Vay sen misin onunla yüz yüze gelen? Yok şöyle imiş, yok böyle imiş bizim Haser kafasını sallaya sallaya öyle bir kıskançlık numarası yapıyor ki sormayın. Barışmaz da barışmaz imiş! Erkek, kadını sevdimi, onunla gönül kucaltmalı imiş! Bu nağmelere öyle içerliyordum ki, nerede ise yaradana sığınıp bir ellialtı aşkedecektim tüyü bozuğa! Lâkin, arkadaş hatırı kırmamak için sabrediyordum. Hoş, bilirim ya, bu çeşit karılar, sopayı yerler de gene akıllanmazlar! Çaresiz, ondan yana çıkıp, yahut ta ara yerde karar kılıp gelmeğe razı ettim. Hazırlandı, beraber koyulduk yola. Bir ara, müsaadenizle, bizim Hicrana da uğradık. O, sözün doğrusu terbiyelidir. Zavallıcık, ağzını bile açmadan giyiniverdi. Atladık bir taksiye. Gider ayak, Baydarın madmazelini de aldım.

Artık, yükümüz tamamdı. Şoföre, Kodamanvari bir gürledim:

— Çek bakalım delikanlı, doğru Sinemköy'üne !

Cigarayı yaktım. Artık keyfime diyecek yoktu. Kendi kendime gülüyordum:

— Mesnedi büyüttük be! Sabahleyin koç götürüyorduk, akşam da marya taşıyoruz!

Hamamı geçmiştik. Tramvay yolunu bırakdık. Oto, yan sokaklarda benim rehberliğim ile ilerliyordu. Eve yaklaşınca kumpanyanın içerde olduğunu, Kodamanımız Engin'in sokağa kadar akseden kahkahalarından anladım. Ben de bastım kornayı! İçerdekiler, dışardakiler kapı ağzında sarmaş dolaş oldular. Bu vaziyetten en çok memnun olan, aklı sıra çaktırmayordu amma, gene Hsaerdi. Çünkü... Çünkü sarıkızına kavuşmuştu! Bu neşe ile, çenesi öyle bir açılmış idi ki.. Yavuzun gündüzkü şampiyonluğunu anlata anlata bitiremiyordu. Yüz papeli cebe indirmişti Kodaman. Bir aralık Baydar:

— Sizi iyi gün dostları sizi, bakıyorum, zavallı Necmeddini hiç anmıyorsunuz, dedi.

Haser cevabı yetiştirdi:

— Ona da sıra gelecek be kardeşim! Avalın tüysüzü nasıl bir caddeyi tuttu, peşinden de Necmeddin.. Gidiş o gidiş! İkisi de tüymekten yana nişan isterler vallah. Gözümün önünden bulut geçti zannettim be!

Artık tamam yeri idi. Kızları dürttüm. Kadehler yeniden doldu. Hep birden kalktık ayağa. Gözlerim başkanımızla eşinde, gayet ciddiyetle:

— Yaşasın Kodamanımız Engin, yaşasın yengemiz, yaşasın şampiyon Yavuz, yaşasın meclisimizde bulunan dişili erkekli arkadaşlar, dedim.

Bizi görenler o'saydı, Ortaçağ şövalyelerinin ziyafet sofrasında idarei akdah ediyoruz, sanırlardı!

S O N

Öğretmenlere Tavsiye :

ÜNİTELERE GÖRE

RESİM ve ELİŞLERİ

Güz — Kış — İlkyaz — Yaz

(Dört Defter)

İlk Okullarda resim ve elişi derslerinde kullanılmak üzere hazırlanmıştır.

Yazan :

İzmir Kız ve Erkek Öğretmen Okulları Resim Öğretmeni Celâl Uzel

Satış yeri : Resimli Ay Basımevi

Her defter 20 kuruştur.

Muayyen bir muhlet muteber olmak üzere, reklâm için her türlü rozet siparişlerini:

1000 TANESİ

90 TÜRK LİRASI

fiyat ile kabul ederiz.

Bu fiyatta gümrük masrafı dahildir. Teslimat çabuk yapılır.

N. Zigomala

Asmaaltında - Volta han No. 9

İstanbul

Vâ. Nû.

BENİM,

ve

ONLARIN

HİKÂYELERİ

◆

Büyük hikâyecinin, binlerce hikâyesi arasından seçilmiş en güzelleri bir arada

◆

Basan ve Satan :

Resimli Ay Basımevi T. L. Ş.

Fiatı 50 Kr.

Halka, sıhhati ile alâkadar olmasını öğütleyen, hastalıklara karşı alınacak ilk tedbirleri öğreten (Lokman Hekim) adlı güzel bir aylık mecmua neşreden :

Dahilîye Mutehassısı

Dr. Hafız Cemal

LOKMAN HEKİM

Pazardan başka günlerde öğleden sonra saat (2½ tan 6 ya) kadar İstanbulda Divanyolunda (104) numaralı hususî kabinesinde hastalarını kabul eder. Salı, cumartesi günleri sabah saat (9½ - 12)ye kadar hakikî fıkaraya bakar. Herkesin haline göre muamele eder. Muayenehane ve ev telefonu 22398. (Yazlık Tel : Kandilli 38 - Beylerbeyi 48) dir.

Okuyucularımıza sayın doktoru ve değerli mecmuasını tavsiye ederiz.

200 Milyon Doları Reddeden Bir Kadın :

POLA NEGRİ

İle Bir Mülâkat

Yazan: Berlin Rıza H. Pekin

Oh ben!.. dedi, Mr. Mac Cormik ile nişanlanmıştım. Fakat, bugün 200 milyon dolar serveti olduğunu bildiğim, benden 30 yaş büyük olan bu adamla evlenmekten vazgeçdikden sonra; biribirimizle en iyi iki dost olduk. O çok mükemmel bir adamdır ?

Pola Negri ile Berlinde Adlôn ötelinde karşı karşıya oturuyoruz. Üzerindeki siyah uzun kuşaklı, ceketi nil rengindeki pijaması.. oturduğu kırmızı koltuğun rengile ne güzel bir tezat yapıyor! Çok ince vücudu bu koltuğun ancak yarısını dolduruyor. Büyük ve açık kurşunî gözleri var... Genç ve zarif yüzünün ovalini siyah bukleler çerçiveliyor. Pola Negri anlatıyor :

— Ben hayatımı sanatıma vakfettim. Ve hemen büyük bir kısmını çalışmakla geçiriyorum. Öyle olduğu halde, bazen bir kadın saadetine o kadar susayorum ki!.. İsterseniz buna eski kafalılık deyiniz. Fakat ben, Rodolf Valantino'nun ölümile kaybettiğim büyük aşkımı, tekrar diriltecek ideal bir erkek tahayyül ediyorum.. Oh biliyorum ki.. beni seven ve hürmet eden erkekler arasında, mühim şahsiyetler de vardır. Fakat henüz hiç birisile evlenmek niyetinde değilim.

İki izdivacımda da geçirdiğim acı dakikaları, ve Rudi'yi kaybetmek gibi hayatımda uğradığım büyük fecaatın yasını, elbet de talih bana tazmin eltirecektir. Fakat acaba Rudi'ye olan o derin aşkı, ve hududu olmayan o saadeti bir daha hissedecek miyim ?

Pola Negri susuyor. Gözleri nemli... Senelerce önce hayatn onda açtığı bu derin yara, bugün bile ne kadar sızlıyor!. Bahsı değiştiriyorum:

— Bizim ilk tanışmamızı hatırlıyorsunuz değil mi? . O zaman henüz Almanyaya birisile ?.

— Oh ! diyor, ilk kocam Kont Domski ile gelmiştim. O zaman çok, çok genç iken evlenmiştim. Cidden evlenecek bir çağda değildim. İzdivacın manasını o yaşda nasıl anlayabilirdim? Nitekim birkaç ay sonra bir aristokrat kadınının hayatile, sanat hayatı arasında intihap zaruretinde kalınca, tabiî ki uzun zaman düşünmeden mesleğimi tercih ettim. Çünki sanatım bana kocamın sevgisinden, ve onun sosyetede verdiği mevkiden daha kıymetli idi. Bunu böyle yaptığıma hiçde nedamet etmedim. Çünki içinde çalışdığım birçok güzel filimlerle, milyonlarca insanı memnun ettiğime çok bahtiyarım.

Hakikaten, yalnız benim gibi bütün güçlüklere katlanarak herşeyi, amma her herşeyi sanatına veren bir kimse, ancak insanları tatmin eder; ve yarattığı eserlere derunî bir haz ve gurur ile bakabilir..

Sonra Amerikada Rodolof Valantino ile tanıştım. Oh!.. daima ve her zaman o aklıma geliyor. İnanır mısınız ki onun ânî ölümünden sonra, hiç birşey için.. hatta çalışmak için bile bende alâka kalmamıştı. Ve ekseriya bir manastıra çekilip orada sükünet bulmak istiyordum?

Bizim aşkımız öyle harikulâde güzel, öyle nezih.. ve büyük birşeydi ki!... Belki yüz sene evvel böyle bir aşk yaşardı. Rudi ne güzel, ne akıllı bir adamdı. Benim en gizli heyecanlarımı, arzularımı bile hissederdi. Bu büyük sanat adamının yanında benim, arzu edebileceğim artık hiç birşey olamazdı. Kim bilir, belki de saadetimiz devam edebilmek için çok büyüktü!.. Bu faciadan sonra uzun zaman yalnız yaşadım. Bedbahtlıkla yalnız kalmak istedim.

Kalbinin güzelliği ve doğruluğuyla itimadımı kazanan bir adam, yavaş yavaş hayatıma karışmak istedi...

Bu adam gayet güzeldi. Güzellik biz sanatkârlar için çok cazip bir şeydir. Böylece Prens Serge Mdivani ile evlendim. Yazık ki, bu, hayatımı bağladığım adamın tabiatları, evlenmeden evvel tanıdığımdan büsbütün başka idi. Bu izdivaç üç sene sürdü. Bu yeni darbeden sonra, tekrar birşeye karar vermeğe cesaretim kalmamıştı. Bir acı tecrübe daha geçirmiştim!.. Yalnız çalışma aşkım bu acıyı da yenmeme yardım etti.

— Yaptığınız filimler Bayan! meselâ: (Lemberg Öteli, Memnu Cennet, Asrî Kadın, Gece Kıraliçesi, ve en sonra MAZURKA.. bunlar size dünya şöhretini kazandırdılar !..

Almanyaya döndükten sonra, buradaki Rejisörlerle çalışmakdan memnun musunuz?

— Oh!.. Bayım, bir zamanlar Madam Buvariyi, Karmeni yarattığım sanat aleminde; şimdi, tekrar bulunmaktan büyük bir zevk duyuyorum.

Mazurkayı Willy Forst'un rejisörlüğü altında çevirmekten ne kadar hoşlandım. Fakat herşeyden ziyade beni memnun eden şey, tekrar - Iskalada olsa bile - bir sahneye çıkmak.. ve sanatdaki kabliyetimi tanıtmaktır.

den

Rİ

ekin

adamının
im artık
belki de
için çok
un zaman
nz kalmak

ğuyla iti-
vaş yavaş

zellik biz
r şeydir.
le evlen-
ağladığım
vvel tanı-
u izdivaç
en sonra,
cesaretim
na geçir-
u acıyı da

! meselâ:
net, Asri
en sonra
şöhretini

buradaki
musunuz?
r Madam
sanat ale-
n büyük

ejisörlüğü
oşlandım.
memnun
bile - bir
abliyetimi

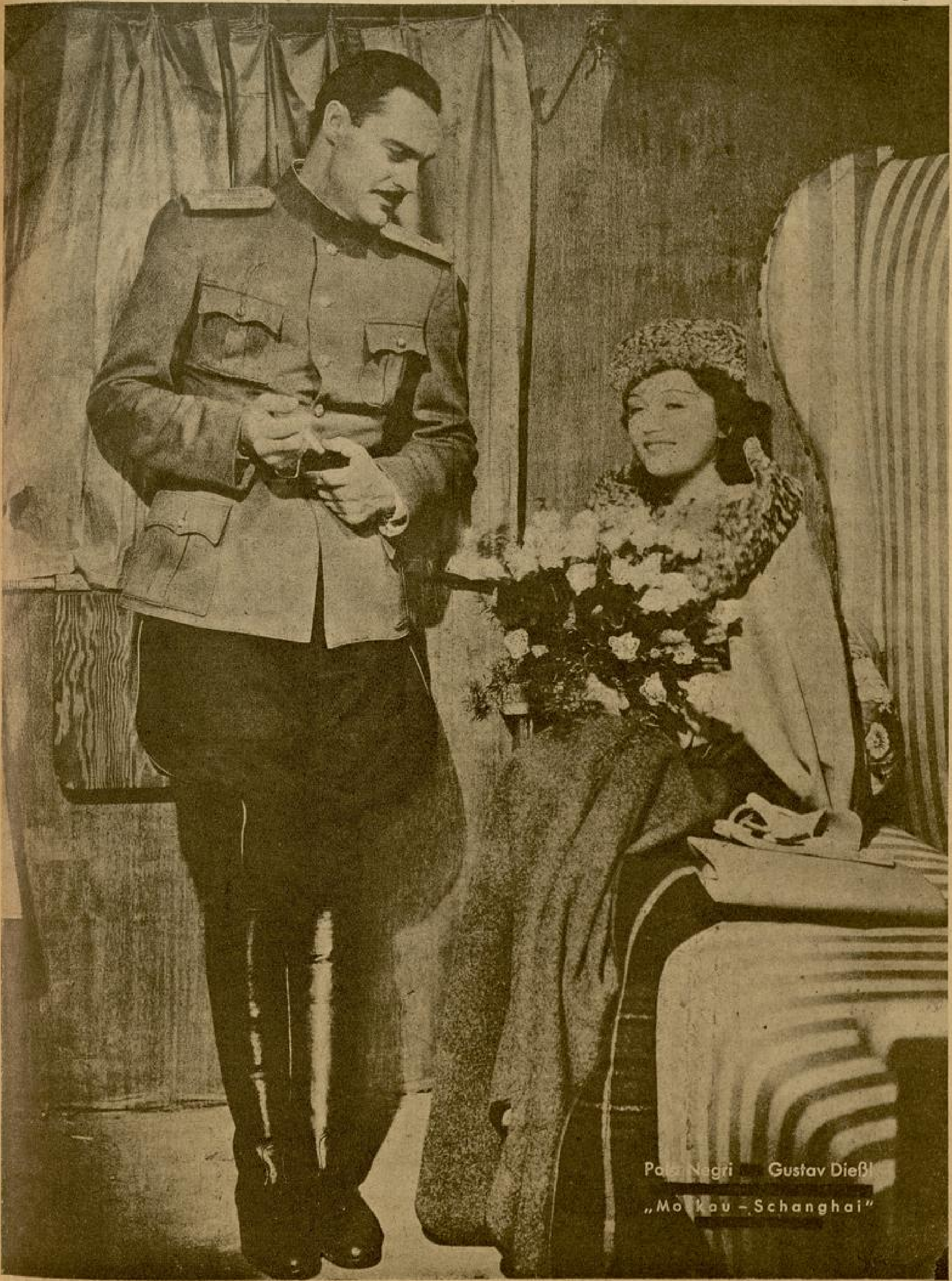

Pola Negri – Gustav Dießl
„Moskau – Schanghai"

Yazan:
UMRAN NAZİF YİĞİTER

TANGONUN ÖLÜMÜ

İÇTİMAÎ TEZ ROMANI

No. 9

★

O zaman; yaşları arasında büyük fark olan; ihtiyarlamış, saçlarının dipleri ağarmış üstleri renkli, dudakları porsumuş; yanakları allıklı annem ile bu genç adamın karı koca oluşuna şaşmıştım.

Bu acıklı halimi gören zavallı annem, bir gün beni Cihangirdeki evimizin arka odalarından birine çekmiş; perdeleri inik loş odanın bir köşesine oturtup, büyük bir sır tevdi edenlere mahsus bir tavurla demişdi ki :

— Kızım Leman!... bak artık maşallah koca kız oldun!..

Mektebinin de bitmesine birşey kalmadı. Senin, bundan sonra herşeyi öğrenmeni arzu ediyorum...

Ben, yeni dikilmiş siyah robumun eteklerile oynıyordum. Annemin bu ciddî sözleri karşısında ona bakdım.. ve onun ferleri sönmüş gözbebeklerine daldım.

O, dudaklarını bükdü, ve :

— Baban... dedi. Maarif ordusunun eski emekdarlarındandı. Bizi hamisiz bırakıp senelerce evvel göçtü. Kucağımda bir çocukla kalmış, kimsesiz bir kadındım.

Loş odaya büyük bir sessizlik çökmüşdü. Arka tarafdaki çinko kaplı balkonda, rüzgârın arada sırada savurduğu yağmur damlaları tepişiyorlardı. Çamurlu sokaklarda dolaşan helvacı, yoğurtcu gibi akşam satıcılarının feryatları, kulaklarımda çalkalanıp duruyordu, ve ben susuyordum.

Annem, ölgün bir sesle sözlerine devam etti:

— Ben ne yapabilirdim? eli kolu bağlanmış... genç ve tecrübesiz bir kadındım, kendimin ve kucağımdaki yavrunun iaşesini nasıl temin edecekdim?

Bunun için biricik çare evlenmekdi... ben de öyle yapdım.

Fakat Leman...

Annem tekrar susmuştu. Son : «fakat Leman...» kelimesi dudaklarında neden bu kadar uzamıştı?

Fersiz; içleri kupkuru; donuk ve hiç bir zaman yaşlanamıyacağı zannını veren gözleri, neden bu akşam ağlıyordu?

Müteessirdim.. munis bir kedi gibi onun dizkapaklarına atıldım.. ve ben de hıçkıra hıçkıra ağlamağa başladım. O, titreyen ellerile saçlarımı okşayarak:

— Fakat Leman.. dedi.. o sırada karşıma Lütfü çıktı.

O, benden çok gençdi. Ancak beni seviyordu. Onunla evlendik. Şuna emin ol ki yaşımla mütenasip diğer bir talip çıksaydı, onu her halde Lütfüye tercih ederdim.

Annem nezleli, nezleli çıkan bir sesle yalvararak :

— Herkes gibi; senin de, kardeşinin de, cinsî zevklerini tatmin için kucağındaki çocuğu ile kendinden çok genç bir erkekle evlenmeyi tercih eden bir kadın olarak beni tanımanızı istemiyordum... Ben buna mecburdum.. ve sizin için...

Annem ağlıyordu. Ağlamak.. Elemin, ve bazan sevinmenin ifadesi olan ağlamak... ona, insanların bazan ne kadar şiddetli ihtiyacı vardır?...Annem de bu ağlama ihtiyacı ile ağlıyordu.

Dışarda yağmur hafiflemişti. Oda artık loş değil karanlıkdı. Ben hasta gibi olmuştum. Başım ağrıyordu.Kendimi dışarıya attım. Ve yatak odama koşup karyolama atıldım.. orada coşa, coşa ağladım.. Ağladım.. neden ağlıyordum?. ağlayan bir kadın için mi ağlayordum?

Yoksa... yoksa?...

Bir aralık kapı çalındı. Lütfü bey gelmişti. Daha kapıdan girer girmez :

— Leman evde yok mu? diye yüksek sesle beni sordu.

Fakat ben, annemin sözleri üzerine artık büyümüştüm. Ve artık ona baba demek istemiyordum. Ne diyebilirdim? Amca.. Dayı.. Ağabey... Hayır; hayır.. Lütfü Bey diye hitap edecektim.

O, bana bir babadan ziyade, belki büyük bir ağabey olabiliyordu. Gençti ve güzeldi. Annem ise...

O gece yemeğe inmedim.. ve bütün gece, nemli, yaşlı gözlerle Marmara üzerine mor ipekli bir çarşaf gibi açılmış gökdeki yıldızları, ve bir muz parçası gibi sallanan yarım ayı seyrederek sabah ettim.

***

(....) Mektebine senelerce devam ettim. Her gün Cihangirden mektep arkadaşlarile beraber, ve bazan Lütfü Beyle birlikte Kabataşa iniyor.. ve tramvay ile Köprüye gidip, oradan vapurla mektebe geçiyordum.

Artık ona Lütfü Bey diye hitap ediyordum.

Bilmem neden o, bu hitabımdan o kadar memnun olmuştu ki...

İlk defa Lütfü Bey dediğim zaman :

— Aferin sana küçük!... dedi.

Hoşuna gitmişti. Ben :

« Bu kadar sene elimizde büyüttükten sonra, genç kızlığa doğru bir iki adım atıverince, şimdiye kadar baba dediğin bir adamı ismile mi çâğırıyorsun Leman?» diye bir cevapta bulunacağını zannetmiştim. Halbuki; nekadar yanılmışım!... Fakat ilk günlerde, ondaki bu memnuniyeti, genç yaşlarında, benim kadar bir kıza malik olmasını istememesine hamletmiştim.

***

Lütfü Bey bana sık sık İzmirdeki ablamdan bahsederdi.

Ve derdi ki :

— Onu İzmirli bir tüccara verdik.. sana da, Türkân ablan gibi mesut bir yuvayı elimle hazırlıyacağım, Leman...

Ben, o zaman kıpkırmızı kızardığımı hissederdim.

Türkân ablamın hayatına, yavaş yavaş gıbta etmeğe başlamıştım. Zira evimizdeki hayat bana çok sıkı geliyordu. Mektebe gider gelirken birkaç müstehzi, ve birkaç ciddî göz aşinalarıma; dostlara tesadüf ederdim.

Bunların ekserisi çocuk ruhlu mektep talebesi.. ve bazıları da hayata yeni atılmış, veya atılmak üzere bulunan genç delikanlılardı.

Birinciler mahalle komşuları, ahbabların çocukları idi. Evde, mahallede annelerinin yanında iken beni görünce, bağları kopmuş boyasız potinlerinin uçlarına bakarak yürürler.. beni yalnız; mektebe giderken rastlayınca, gözlerini süzerek gözlerimin içine bakarlardı...

Ben de, belki daha onlar gibi bir mektep talebesi idim.. Ben, belki onlardandım.. fakat o histe bir çocuk değil...

Diğer göz aşinalarımdan, nazarı dikkatimi celbeden iki kişi vardı.

Bir tanesine ekseriya Köprü iskelesinde

rasgelirdim. O beni günlerce; aylarca takip etmişti. Bazı kere de; şimdi bile ne iş gördüğünü; ne yaptığını bilmediğim bu esmer güzeli delikanlı, benimle beraber mektebe kadar bir vapur seyahati yapardı.

O, diğerlerinden daha cüretkârdı.

Fakat, bir gün ufak bir hareketi yüzünden ondan da soğumuştum.

Bir sabah yine vapurda, arkamdaki sıralardan birinde oturuyordu. Arkadaşlarına avuç, avuç hem leblebi, kabakçekirdeği ikram ediyor.. ve hem de benim işitebileceğim bir sesle :

— Tanıdıklarımın en güzeli!. diyordu. Ben ise ona içimden :

— Zavallı çocuk.. kimleri tanıyabilirsin ki... diyordum.

Kendi kendime hislerimi; duygularımı yokladığım zaman, daha ziyade; ciddî, kemale gelmiş erkeklerden hoşlandığımı anlıyordum. Bilmem bu, genç kızlığımın bana verdiği gurur.. ve şeref hislerimin tabiî bir neticesi mi idi ?

İşte bu duygularım dolaysile idi ki, diğer göz âşinam olan kumral, ince bıyıklı, uzunca boylu gence karşı büyük bir zafım vardı. Fakat, onunla da dostluğumuz pek sathî kalıyordu. O, hiçbir zaman beni mektebe kadar takip etmek lüzumunu hissetmemişti. Çok defa, bana olan alâkasını anlamak için; onun gür kirpikli elâ gözlerine baktığım zaman bile o, hiç oralı olmaz bana olan alâkasını gizlemek için bir ateşle, bulurdu..

Lâkin ben onu ne zaman görsem, gençliğimin verdiği bir ateşle kulaklarımın arkasından göğsüme, ve bütün vücudüme yayılan bir ılıklık ve ürperme hisseder bir kızılcık gibi kıpkırmızı kızarırdım. Bununla beraber ona.. onun gür kirpikli gözlerinin derinliklerine bakmaktan kendimi alamazdım. Ve emindim ki o da, başkaları gibi bana ufak bir iltifatta bulunsa, muhakkak herşeyi göze alır onun ile konuşurdum. Fakat bilmem neden o bunu istemiyordu. Arada sırada gözlerini gözbebeklerime dikip, içime bir alev saçmak.. ve bununla iktifa etmekten vahşi bir zevk alıyordu.

***

Bahara doğru bir gündü. Mektep ve semt arkadaşım Fahruş ile - ismi Fahriye idi, ona biz böyle derdik - mektebe giderken ona tesadüf etmiştik..

Fahruşa onu gösterdim.O, gene benimle meşgul olmadığını göstermek ister gibi, elindeki gazetesine bakıyordu. Fahruş :

— Tanıyorum.. dedi..

Ben tıkanacaktım.. Fahruşu sarsa, sarsa :

— Çabuk söyle Fahruş.. çabuk söyle Allahaşkına nereden ?

O, gülerek cevap verdi :

— Korkma (canikom)... Bir yerden değil... Recai ağabeyimin sınıf arkadaşı...

Recai o zaman Hukukun son sınıfındaydı...

***

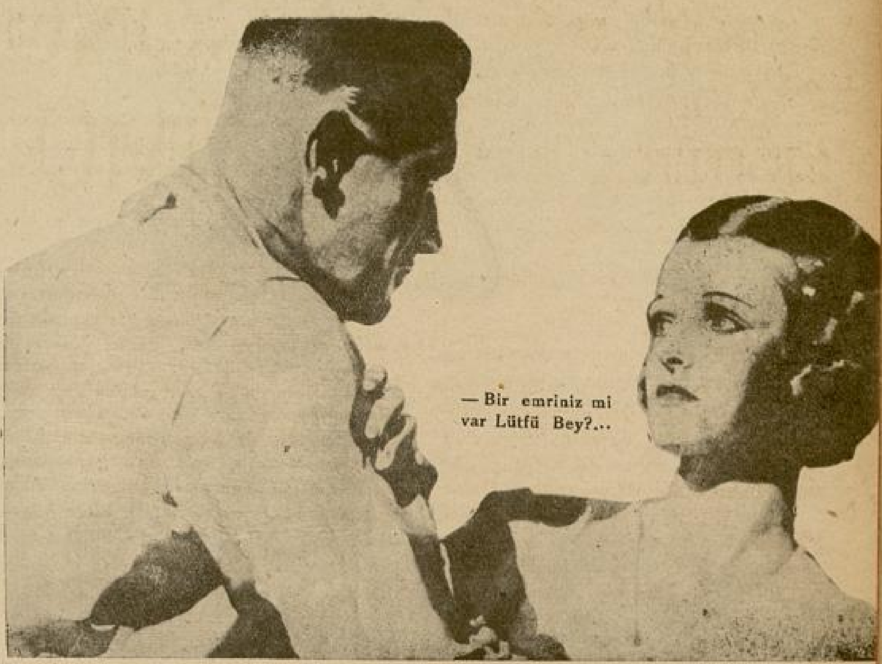

— Bir emriniz mi var Lütfü Bey?...

Bir kıştı.. ve aradan seneler geçmişti.. etrafımdakilerin ve hemen her zaman Lütfü beyin söylediğine göre ben: güzelleşmiş, toplanmış ve çok calibi işteha bir genç kız olmuştum. Anneciğim, Türkân ablamın dünyaya bir çocuk getirmesi üzerine taşraya; onun yanına gitmişti.

Cihangirdeki koca evde ben.. Lütfü bey.. rahmetli Kademhayır. ve annemin yokluğunu hissettirmemek için, misafireten Kandilliden kalkıp bize gelmiş olan Lütfü beyin akrabalarından « Mahmut amcalar » vardı. Ben son zamanlarda Lütfü beyin sözlerini ve nazarlarını beğenmemeğe başlamıştım. Mektebe biraz rahatsızlanıp gitmediğim günler, o da dairesine gitmez; evde kapanıp benimle beraber oturmağı tercih eder. Mahmut amcanın akşamları sokağa çıkmasını fırsat addedip, ve güya beni yalnız bırakmamak için, yatak odama gelirdi. Ben, ders çalışırken pencerenin yanındaki koltuğa uzanır, bir saniye gözlerini vucüdümden; gözlerimden ayırmadan, bir sarhoş gibi süzgün bir vaziyette beni seyrederdi.

O, güzeldi. Ve mütenasip vücutlü bir erkekti. Vakur, manalı bakışları... uzun boyu; sarı hafif dalgalı saçları.. iri mavi gözleri.. ve kıvrık kırmızı dudakları ona, her erkekten bambaşka bir tip vermekteydi. Kemale gelmiş bir erkekti. Onda ruhumu, benliğimi gıcıklıyan bir tavur vardı, fakat şimdiye kadar « baba » diye kollarına atıldığım bir adamın... Düşünmek istemiyordum...

***

[Lemanın bilâhare yazdığı hatıra defterinin sonlarına doğru, şu satırlar karalanmıştı :]

O; ben yine bir gün odamdaki masamın başında oturmuş ders çalışırken, yavaşca odama girdi. Arkamda ayakta durdu. Ve avuçlarını yarı çıplak omuzbaşlarıma dayadı. Kulağıma eğilip :

— Leman.. dedi.. Seninle biraz görüşsek...

Yüzümde onun ılık nefesi, bir alev gibi dolaşıyordu. Avuçlarının ateşi omuzlarıma ve oradan bütün vücudüme sirayet etmişti.

Titreyordum.. Yarabbi ben ne âciz bir mahlûktum..? Hiç mi mukavemetim yoktu? Hayır.. Hayır.. Ben muhakkak fena bir kızdım... Muhteris bir insandım.. Onun titreyen sesinden.. vücudümü hırpalar gibi omuzlarıma koyduğu iri sıcak avuçlarının temasından, herşeyden.. herşeyden ne vahşi bir zevk alıyordum...

Kalktım.. Cevap verecek bir kelime bulamadım. Sadece onunla yürüdüm. Pencerenin kenarında duran iki kişilik koltuğa oturduk. Gözleri, gözbebeklerimde idi. O da titreyordu.. ben de... Her zaman nefretle karşılayacağımdan emin olduğum onun her tecavüz hareketine, şimdi sabırsızlıkla âdeta ben intizar ediyordum..

Bilmeyorum.. Zamansız taşan; feveran eden cinsî hislerim bütün irademe zincir mi vurmuştu? Ne olmuştum ben?

Bir ân annemi hatırladım.. Onun kupkuru gözlerinden akan gözyaşları gözlerimde canlandı. Başım dönüyordu...

Yavaşça:

— Bir emriniz mi var Lütfü Bey? dedim...

Sesim çok titremişti. Heyecanımı hissetmişti. Ellerini uzattı. Etli avuçlarımı sert avuçları içersine aldı. Kollarımı çekemiyordum.. Vücudüm gevşemişti...

Onun uzun kolları vücudümü sarmıştı. Nefes, nefese idik..

Dudaklarımdan boğuk bir ses çıktı:

— Annem.. Annem.. diye mırıldanıyordum.

O, beni silkip bıraktı. Ve sonra iri, kanlanmış mavi gözlerini odanın alçak tavanına dikerek:

— O, hiç acınacak bir kadın değildir!. dedi.

Ve güldü. Ben kızmıştım. Bağırarak:

— Ne dediniz..?

O yine gülerek:

— Ben, onu, şunun bunun kolları arasından aldım. O zaman çok güzeldi. Fakat... O bu hale böyle porsuyup, yüzüne bakılmaz bir şekle gelesiye kadar, bana sadakat göstermedi... Her vesile ile beni aldattı.. diye mırıldandı.

O zaman büsbütün inkisarı hayale uğradım... Titredim. Ve Ona:

— Siz, elinizle kurtardığınız bir ailenin namusuna.. yine kendi elinizle mi tecavüz edersiniz? diye haykırmak istedim..

Fakat sonra düşündüm.. ve kendi kendime:

— Şunun bunun kolları arasından alınmış bir kadının kucağında bulunmuş bir kızın, kendisini kurtaranlara böyle bir cevap vermesini bir küstahlık buldum.. sustum..

O zaman anladım ki bu menfi hislerimin bir membaı varmış... Onları ben sebepsiz duymuyormuşum.. onlar, bana anadan kalma bir miras imiş...

***

Annem ablamın yanında iken ben, Lütfü beyin artık hemen her dediğini yapıyordum. Zavallı rahmetli Kademhayır bile son zamanlarda:

— Ayo.. küçükhanım, artık bu evin hanımı sen mi oldun?

Diye bana çatmağa başlamıştı.

Şimdi mektebe de nadiren uğruyordum. Lütfü beyin her istediğini yapmaktan, kendimi alamıyordum.. Hatta bir akşam ısrarı üzerine, ısrarı da değil, iç demesi üzerine; onunla beraber rakı da içmiştim.. fakat bu içmeler sık sık tevali etti. Ve derken, her daire dönüşünde Lütfü Beyle karşılıklı rakı içmeğe başladık. «Mahmut amca» mahalle kahvesine çıkınca, gûya beni nezaret etmek üzere odama geliyor, masamın başında karşılıklı oturup içiyor.. İçiyorduk..

Sonra.. Sonra da bütün bir gece, ruhları tefessuh etmiş iki insan gibi, alkol kokuları içinde bu odada.. Kenardaki ceviz karyolanın içerisinde sabahlıyorduk...

***

Annemden arada sırada mektup alıyordum. Ablamın birtürlü bırakmadığını, bahara doğru geleceğini yazıyordu. Zavallı kadın... Fakat süt çeker! derler hakikaten doğru imiş...

— Arkası var —

MALTEPE

— *Başı 12 inci sayfada* —

Nihayet futbol...

Bitti mi sandınız?..

Hayır dostlarım...

Her yanında bir başka hareket kaynaşan bu âlemin ortasında, ne tarafa bakacağını şaşıran bana, karşı tarafı işaret ederek öteki atletleri gösteriyorlar.

Koşanlar, atlıyanlar...

Anlıyorum ki, İstanbulun en güzel tepelerinden birine yerleşmiş olan bu irfan yuvası, kara sporlarının her çeşidine salâhiyetle, ustalıkla el atmış bulunuyor.

Onların bu çalışmalarını gözlerimle gördükten sonra, her yıl olduğu gibi, bu defa da Süel liseler arasındaki spor müsabakalarında (Maltepe)yi yine önde görmeğe hazırlanmanızı söylememe.. bilmem ki lüzum var mı?

Spor.. spor!.

Ya ders?

A... bakınız, hani pek bayatlamış bir söz vardır: Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur, derler...

Zannediyorum... hayır, eminim ki Maltepe Süel lisesi, bu köhne söze yeni bir can vermiş bahtiyar yuvalardan biridir.

Buna inanmak için defterler, cetveller, sahifeler karıştırmağa hiç te lüzum olmadığı halde, aziz okuyucularım, ben sizin namınıza, o işi de yaptım; ve neticede iman ettim ki (Maltepe)linin kafası, hattâ vücudundan da sağlam..

O kadar ki... Spor sahasında arasıra bazı küçük fırsatlar kaçırmağı hoş gören (Maltepe); öteki alanda, her sene Süel liselerden Avrupaya giden talebe kafilesinin büyük ekseriyetini, kendi evlâtları arasından ayırtmağı ihmal edemiyor.

Hoş... onları benim gibi yuvalarında görmek saadetine ermedinizse, yolda, nerede olursa olsun karşılaşacağınız Maltepelinin gözlerine dikkatle bakın...

Şüphe etmeyin ki, orada, bu gözlerde, bu bakışların ışığında, ümit denen alevin bütün ateşini, bütün nurunu bulacaksınız..

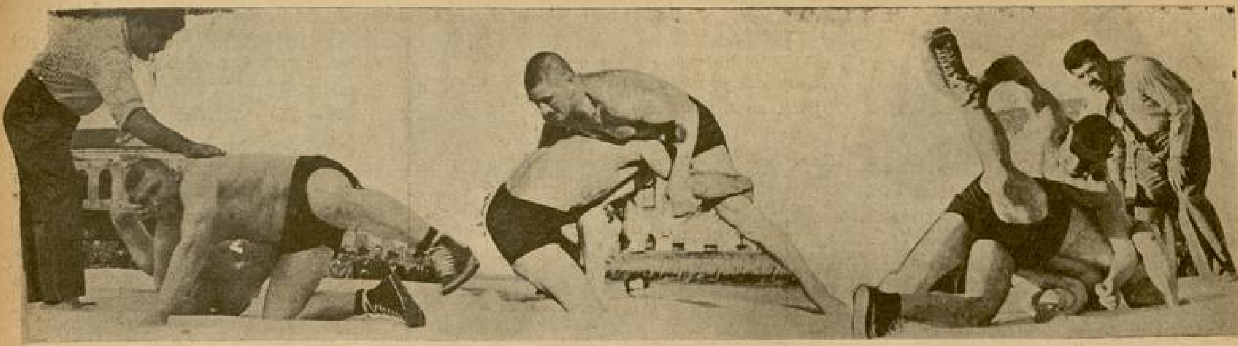

Serbest Güreş Şampiyonası Bu Millî Spora Büyük Bir Hız Verecektir.

◆

Eminönü Halkevi tarafından tertip edilen Türkiye baş pehlivanlık müsabakaları ümit edilmez bir alâka, ve o nisbette büyük bir heyecan doğurdu.

Şehir şehir, köy köy kıspetleri omuzlarında dolaşan pehlivanlarımız,ilk defa resmî bir teşekkülün altında toplanmak suretile, maksadı da, hedef ve gayesi de malûm olan bir iş için hareket etmiş oldular.

Koca Yusufların, Kara Ahmetlerin, bütün dünyaya Türk adını yayan şöhretli pehlivanlarımızın, doğdukları köylerin bugünkü çocukları da; onlar kadar iş görecek.. gene dört cihana aynı namı, aynı şan ve şerefi kolayca ulaştıracaklarına hiç şüphe etmemelidir.

Baş pehlivanlık müsabakalarını kulakdan kulağa duyup, köylerinden yaya olarak bu er meydanına gelenler içinde, hakikaten çok güçlü kuvvetli; istidadı gibi, istikbali de çok parlak olanları bulunduğunu; bu işin alâkadarları da gördü ve onların kıymet ve kudretini takdir bile etti. Millî güreş kadromuzda senelerdenberi en iyi bir şekilde çalışmakda olanlara mukabil, tabiatın en iptidaî şartları içinde Allahın dağında, çayır ve bayırında yalın ayak, başı kabak itişip durmağa: idman, bunun bir parça daha büyüğüne musabaka adı veren pehlivanlarımız içinde; öyleleri var ki aransa bulunmaz, mindere çıkarılsa sırtı kolay kolay yere gelmez.

Doksan kilosile yirmi yaşında olan Sındırgılı Şerif, doksan beş kilosile yirmi üç yaşında olan Babaeskili İbrahim, yetmiş beş kiloluk en genç güreşçi Adapazarlı Vahit.. vücudu heykeltraşlara modellik edecek kadar düzgün ve enine boyuna olan Molla Mehmet; hilkatin nadir yetiştirdiği vücuda malik birer tipdirler.

Dört gün devam eden, ve hergün başka bir zevk, ayrı bir heyecan uyandıran baş pehlivanlık müsabakalarında rasgeldiklerimizi burada teker teker saymak güçtür.

Baş pehlivanlık müsabakası için çarpışan pehlivanlar arasındaki Yarım Dünya Süleyman ile, Deliormanlı Arifi de göz önüne getirmek bile ayrı bir zevkdir.

Kendi kendine olgunlaşan, tabiatın bahşettiği bir kudrete Herkül gibi bir vücuda malik olan bu kahramanlar, topraklarımızın memlekete birer hediyeleridir.

Çok hayırlı bir hareket vesilesile köyünden koşup gelenleri bir araya toplayan bu müsabakalar, hepimizden ve herkesden evvel Güreş Federasyonunu harekete getirecek; hertürlü bilgiden uzak olan bu pehlivanlarımız ancak onların elinde memlekete çok daha faideli bir şekilde yetiştirilmiş olacaklardır.

Her sene ayni tarihde yapılması artık tahakkuk etmiş bulunan Türkiye baş pehlivanlık müsabakaları, spor teşkilâtımızın güreş sporu ve onun selâmeti için ne güzel ve faideli bir fırsat olacaktır.

◆

Fenerbahçenin Ankara Seyahati Münasebetile:

Bizde Futbol Çok İbtidaî Bir Şekle Düştü

Fenerbahçe — Cumhuriyet bayramında Ankaraya giderek iki büyük maç yaptı.

Birinci müsabakayı Çankaya ile oynayan Fenerbahçe, bu maçta büyük bir gayret sarfetmesine rağmen: sıfır sıfıra berabere kaldı.

İkinci müsabakayı Ankara Gücile yapan Fenerbahçe, bu müsabakada da bir tek sayı ile galibiyeti elde etti.

İstanbul şampiyonluğunu elinde tutan Fenerbahçenin, Ankarada hiç te umulmadık bir netice alması, artık üzerinde ciddiyetle durulacak bir işdir.

Daha dün Türk Millî takımına Yaşarı, Reşadı, Niyaziyi, ve Fikreti veren; ve her temasda bu kadroya bir tarafdan Esadı, Cevadı, nihayet Naci ve Fazılı ilâve eden Fenerbahçe.. Çankaya ile berabere, Ankara Gücüne de bir gol yaparsa, artık hakikaten bu işi bir mesele olarak görmek lâzımdır.

Memleketin en kuvvetli bir takımı olduğunu sandığımız Fenerbahçe mi çok düştü? Yoksa Ankara takımları mı çok yükseldi?

Fenerbahçenin çok düşdüğü, Ankara ve diğer takımların da artık o ayar futbol oynadıkları muhakkakdır.

Son senelerde yapabildiğim tedkikler bana, futbolun çok düşmüş olduğunu; ve artık her tarafda ibtidaî bir futbol başladığını, hemen hemen katiyetle anlatmaktadır.

Fenerbahçe Ankaraya gidiyor. Aldığı neticeler malûm.

Galatasaray Ankaraya gidiyor. Mağlûbiyetten kurtulamıyor.

Beşiktaş, Ankarada yaptığı maçları kazanamıyor.

Güneş takımı Izmite gidiyor, büyük bir mağlûbiyete uğrayarak İstanbulun yolunu tutuyor.

Şu halde; işi bir cepheden görerek bütün memlekette oynanmağa başlayan futbolun, iyi bir şekilde inkişafa başladığını hesap edelim.

Fenerbahçenin ayda yüzlerce lira verdiği bir İngiliz Antrenörü, ve iftihar edilecek koca bir stadı; ve o nisbette geniş bir spor teşkilâtı vardır. Galatasaray, Fenerbahçe şartlarile başbaşa giden bir vaziyettedir. Beşiktaşın Antrenörü, stadı ve futbol faaliyeti için her vasıtası mevcuddur.

Güneş kulübü üç sene içinde büyük kulüblerimiz sırasına, sırf vesaitinin bolluğu sayesinde, erişmiştir.

Ankaranın Çankaya kulübü, teşekkülü itibarile oldukça yenidir. Kulübü bugünkü yüksek mevkie çıkaranların başında, İstanbul kulüblerinden birinin eski bir idarecisi vardır.

O idareci, hem reisdir, hem umumî kapdandır, hem de en iyi bir Antrenördür.

Spor işlerimizin iç yüzünü çok iyi bilen bu arkadaş, Çankayayı bugünkü hale belki de kolaylıkla çıkarmışdır.

Ankara Gücü de bize hiç yabancı olmayan eller tarafından idare edilmektedir.

Ankarada kulübü yaşatmak, birtakım imkânlar bulup meydana getirmek, bugün için İstanbuldan çok daha güçtür.

Futbol bünyesi birkaç kulübe inhisar eden Ankara takımları için, her fırsatta büyük temaslar yapmak da, zannedildiği kadar kolay değildir. Bir ecnebitakımı, ha dendiği zaman Ankaraya kolay kolay gidemez.

Bütün bu vaziyetler göz önünde olduğuna göre, Ankara takımlarının İstanbul takımlarile başbaşa maç yapması, oyun tarzlarının eskiye nazaran hayli değişmiş olmasına rağmen, bu hal bizde futbolun yukarıdan aşağıya doğru da sukut etmesinden ileri gelen bir hadisedir.

Bugün başında olduğum büyük bir kulübün futbol takımını hazırlarken, çekdiğim müşkülât ve oyuncuların en iptidaî spor bilgilerinden mahrum olmaları, bana bu hakikatı yazmak fırsatını verdi.

İnanmak lâzım ki bizde futbol çok ibtidaî bir şekle düşdü. Son yapılan temaslar bunun en bariz bir delilidir!

Ö. Besim Koşalay

KÂĞIT BAYRAMINDAN DUYGULAR:

İstasyonda bir insan seli var.. Küçük ve dar İzmit garı, bu kadar mahşerî kalabalığı görüp te şaşırmış gibi... Akın akın gelenlerin bir ucu, Atatürk anıtına kadar uzuyor... Sabahın bu erken saatinde hafif hafif yağmur serpeliyor.. Havanın mat rengi lâhze lâhze parlaklaşıyor.. Fersiz bir sonteşrin güneşi, çapkın, göz kıpırdatıyor. Dalgalanmış insan karıncalarına bakıyorum. Hemen hepsinin dudaklarında bir sevgili ismi söyler gibi.. mukaddes bir sır fısıldar gibi:

—Birisinin kapıları açılırken, ikisinin temelleri atılıyor.

Sözleri var..

Ve yeşil İzmit bir inkılâp rüzgârı içinde buğulana buğulana, Türk İktisat Vekilini bekliyor. Celâl Bayarın güler yüzünü görmek, tatlı sözünü işitebilmek için sabırsızlanıyor...

***

Tâ uzaklarda,. tiz bir tiren sesi..

— Geliyor!

Dediler.. Saniyeler şimşekleşti. Bakım soluya soluya katar önümde duraladı. İktisat vekili Celâl Bayar, Maliye vekili Fuat Ağralı, Gümrük ve İnhisarlar vekili Ali Râna Tarhan, Büyük Millet Meclisi ikinci reisi Nuri Conker ve seçili davetliler vagondan inerlerken.. sandım ki İzmit istasyonu, bir deprem (hareketiarz) sarsıntısına tutulmuştur.. Dinmiyen, durmıyan bir alkış sağnağı tufanlaşmaktadır.

Onlar, hararetli hararetli, güle güle el sıkıyorlar.

Solumdaki yaşlı kadının ne güzel, ne canlı bir duası var; Türk duası:

— Güler yüzün solmasın !..

***

Kâğıt kombinasının sulanmış, temizlenmiş düz yolundayız. Yeşil defne dallarıyle, renk renk afişlerle her tarafı süslemişler. Üzerinde nazlı nazlı süzülen şanlı Türk bayrağı..

Vali ve Parti başkanı Hâmit Oskay'ın bir heyecan hamlesi içinde.. kesik kesik söylediği o güzel sözler, gönüllere derin bir sevinç, sevgi katıyordu. Kemal Öz, o özlü sözlerini duyuramıyorum diye gamlıydı..

***

Şimdi derin bir sevect ile onu dinliyoruz.. Ne içli, ne yanık.. ve ne açık söyliyor.. Anlıyoruz ki, bugün dünden

Yazan : **CEVDET BAYKAL**

yenidir. Ve yarın da bugünden yeni olacaktır. Ata yolunda, eskiden kalmış ne

İzmitte Atatürk heykeli

bir iz,. ve ne de bir gölge var. Neymiz varsa: dağımız, taşımız, bozkırmız.. biz, saklanan bütün (öz) leri, bu steplerin sert ve dik meyillerinde bulmuşuz. Türk dünyası, bir Atatürk dünyası olmuştur. Biz, kendimizle ne candan konuşuyoruz...

Gönülden gönüle...

***

Cumhuriyetin yarattığı muazzam, muhteşem eserlerden birisi arasında: (kâğıt seyranı) yapıyoruz. Reçine, Kaolin, Soda, Sellüloz ve Güknarın, demir külçeler dişlerine atıldıklarını; ve bu demir külçelerin demir bir köle haline gelerek hareketlendiklerini görüyoruz. Celâl Bayar, kâğıt hamuruna dikkatli dikkatli bakıyor. Muradına ermiş bir insan hazzının, olanca tatlılığı yüzünde okunan fabrika direktörü M. Ali Kâğıtçı, Bay Bayara izahat veriyor. Ellerimize tutuşturulan yerli kâğıtlara, bizim kâğıdımıza bakıyorum. Ve bakıyorum da :

— Baykal, bahtın yâr olsun, bu günleri de gördüm... diye, bir gurur ve övünç dalgasının coşkunluğu ile sarhoşlaşıyorum.. Ne büyük gururdu o hepimizdeki.. Türk gururu..

***

İkinci kâğıt fabrikasının temelleri atılıyor.. Malayla harç konurken, yine bir alkış yağmuru başlıyor.. Ve bu alkış yağmuru dinmeden, Sellüloz fabrikasının tembelleri atılıyor.. Deminki alkış yağmuru bu defa bir alkış fırtınası oluyor:

— Yaşa.. sesleri perde perde yükseliyor..

***

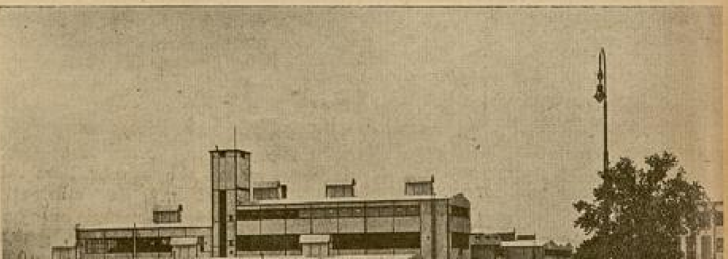

Açılma töreni yapılan kâğıt fabrikasının iki görünüşü.

Güneş ufukta çoktan batmıştır. Körfez, tabak tabak açılmış, kızıl bir kana boyanmıştır. Günlerden, aylardan beri yolunu beklediğimiz büyük yolcular, bizi böyle çabucak bırakıp ta nereye gidiyor? Onlara doya doya bakamadık ki..

Bir insan seli yine mahşerleşiyor..

— Yolunuz açık olsun..

— Güler yüzünüz solmasın..

— Yine gelin..

— Güle güle..

Sesleri..

***

Tren hareket etti. İzmit göklerini koyu, kara dumanlar şeritliye şeritliye uzaklaşıyor. Kulağımda izlenmiş son bir ses, son bir nağme var :

— Atatürke saygılar ve sevgiler!..

Anaforcılar Kıralı

— *Başı 17 inci sayfada* —

Yanımıza İstanbul barlarına Avrupadan, Amerikadan artist getirmekle maruf Acente Niyazi geldi; ve gitme dakikaları olduğunu söyledi.

Bu kısa zamanda, yirmi dört saatlerinin nasıl geçirdğini sordum.

Beş dakika kelimesini işiden Milton, yolu boş bulmuş şoför gibi sür'atle konuşmaya başladı:

— Otomobil kullanmasını pek severim. Sportmen olduğum için her gün muntazaman spor yaparım.

Sportmen olduğunu filen isbat için pazularını tutmamı rica etti.

Hak verdim. Taş gibi pazular

Gülerek:

— İnşallah bir dahaki gelişimde Fransada tanıdığım Türk pehlivanı Dinarlı Mehmedi burada bulursam ondan ders alacağım... Gülüştük.

Ona en son sualimi soracağımı söyledim. Geç kaldığını anlatan yüzündeki tik fazlalaşmaya başladı.

— Türkiyeyi nasıl buldunuz?

Bu sözüm üzerine iki elile birden:

— Çok güzel buldum. Ben ve benim gibi bütün Fransızlar Türkleri ve TürkiyeyiPiyerLotinin yazılarıyla tanıyoruz. Buraya geldiğimde öyle birşey görmedim. Piyer Lotiye, bize böyle yalan yazılar yutturduğu için doğrusu kızdım.

Sanatkâr realist olmalıdır.

Türkler o kadar kibar, o kadar jantil insanlar ki, doğrusu bu kibarlık karşısında hayretlere daldım. Fransada herhangi bir Türkle karşılaştığım vakit, Türkiyede beni hayretlere düşüren nezaket ve misafirperverliği, aynen ifa etmek vazifesini şimdiden hissediyorum.

İstanbulda üç gün gibi kısa bir zaman kaldığıma müteessifim. Tarihleri süsleyen ne zengin asarınız var. Bunları Pariste anlatacağım, ve böyle bir memleketi görmiyenlere öveneceğim bile... Bu son günümde, yani bundan üç saat önce, Müzeyi ve Ayasofyayı gezmek kabil oldu. Fakat, Ayasofyanın, Sultanahmedin azameti karşısında, ilk sinemayı seyreden bir medeniyet düşkünü gibi, şaşırdım kaldım. Bu dar ve sıkışık vaziyette maalesef tercüman almayı bile unutmuştum.

Medenî Türkiyede bu ihtiyacım derhal giderildi. Arkeoloji direktörünün (müze müdürü) şahsî yardımlarından fevkalâde istifade ettim.

Bu tarihî çok kıymetli asarı ve Türkleri daha yakından görmek istiyorum,. tekrar İstanbula sırf ziyaret dolayısile geleceğim. Türk kadınları ile tanışmak şerefine, vaktimin azlığından mazhar olamadım. Onları uzaktan gördüm.. cidden kibar ve zariftirler.

— Şimdi nereye gidiyorsunuz?

— Mısıra...

Yanımıza Acante Niyazi tekrar gelmişti.

Milton, gözlerini kırpıştırarak elimi sıkarken:

— «Yarım Ay» vasıtasile hayranı olduğum Türk bayan ve baylarına selâmlarımı yazmanızı rica ederim!..dedi.

CANLANAN RESİM

— *Başı 9 uncu sadfada* —

— Ne demek istiyorsun?

Nazan, gülüyordu. Şakir salona giren genç adamı Nazana tanıştırdı:

— Sadık...

— Nazan...

Genç kız, elini uzattı. Genç adam, bu eli kuvvetle sıktı.

Arkadaşların toplanarak yaptığı cazbandın şefi, Süreyya bağırıyordu:

— Nazanın bir yaş daha alması şerefine yaptığımız "Ak Çiçek„ tangosunu çalıyoruz...

Bir alkış yağmuru salonun içinde bulunan herşeyi titretti.

Baygın bir tango başlamıştı.

Sadık, Nazanın önünde eğildi:

— Ak çiçek tangosunu bana verir misiniz?

Genç kız, bir elini delikanlının avucuna bıraktı, öbür elini omuzuna koydu. Ağır adımlarla salona doğru süzüldüler.

Genç kız, aydınlık dolu salona girdikleri vakıt kısa bir çığlık kopardı:

— Siz, benim erkeğime ne kadar benziyorsunuz.

Sonra söylediğinden utanmış gibi yüzü kızardı.

Genç adam, hayretle sordu:

— Erkeğinize mi?

Genç kız gülüyordu:

— Evet, yani benim çok beğendiğim bir resme...

Delikanlı, geniş bir soluk almıştı:

— Beni korkuttunuz Bayan Akçiçek!

— Akçiçek! güzel isim...

— İsim değil.. sizsiniz....

Nazanın başı dönüyordu: kendisini salonun büyük aynasında görünce şaşırdı. Gözleri süzgün, yanakları pembe, yüzü bir çocuk sevincile gülüyordu; delikanlının yüzüne bakarken, odasındaki resmin dirildiğini, bir rüya gördüğünü sanıyor, bu rüyadan uyanmak istemiyerek gözlerini hafifçe yumuyordu.

***

Ayın rengi beyazlaşıyor, güneşin pembeliği göğün bir yanını bürüyordu.

— Nazan sabahı ettik. Seni tebrik ederiz. Bize izin artık..

Genç kız, bir tatlı rüyadan uyanır gibi silkindi:

— Gidiyor musunuz? daha güneş doğmadı.

— Sen yatacaksın küçük Bayan. Fakat biz çalışmağa gideceğiz...

Biraz sonra, genç kız, odasında, resmin karşısında duruyordu. Elini alnına götürüyor, mırıldanıyordu:

— Yoksa bir rüya mı?

Bu gece, uzun hayal yıllarının hakikat olmasına sebep olmuştu.

Kulaklarında «Akçiçek» tangosunun nağmeleri, kalın, sıcak bir erkek sesinin söylediği şarkı, birçok güzel sözler vardı. Başı dönüyordu.

Uzun, beyaz tafta elbisesini çıkarak..solgun beyaz bir çiçek gibi köşeye fırlattı. Yatağına uzandı.

Beliren ilk güneşin renkleri, aydınlığı duvardaki resme vuruyordu. Genç kız uykuya dalarken mırıldanıyordu:

— Sen canlı bir sevgilisin artık!...

***

Nazan, delikanlının getirdiği çiçekleri kolları arasına alarak, kokladı:

— Ne güzel çiçekler Sadık!..

— Hepsi "Akçiçek„...

Herkes onlara bakıyordu. Delikanlı nişanlısının koluna geçerek, onu gözlerden uzak bir köşeye sürükledi.

— Nazan, resmi ne yaptın?

Genç kız bütün gönlüyle, gözlerile, dudaklarile güldü:

—Gümüş bir çerçeve içine koyarak, hazırlanan yuvamızın salonuna astım...

Resim Mübadelesi

Bir okuyucumuz resim mübadelesi yapmak istiyor. Yurdun herhangi yerinden olursa olsun, Ankara resimleri ile mübadele yapmak isteyenler, aşağıdaki adrese mektup yazabilirler:
Adres: Hüsnü Yurduşen:
Komutay Basımevinde: Ankara

Celâl Saygınla Bir Saat

— Başı yedinci sayfada —

Bu suretle Beyler sokağında bir sinema tesisatı yapıldı. Bu tesisat büyük gayret ve dikkatle işletildi. Muvaffakıyetimiz, muhitte memnuniyet ve alâka uyandırdı. Vilâyet, müessesinin yükselmesi, ilerlemesi hususunda büyük muzaharette bulundu. Arsa temini, inşaata esaslı ve mühim yardımlarda bulunmak suretile, bu kütüphane ile yanındakinin başlatılmasını temin etti. O günkü tasavvura göre bu bina, patinaj yeri olacaktı. Kütüphane Bahribaba parkının Hastane cihetindeki köşesinde yapılacaktı. Onun da temelleri atıldı. Yarım metre kadar yükseldi.

Yükseldi kelimesini bitirince yüzündeki buruşukluklar derinleşti. Sesi boğazına tıkandı. Sustu...

— Ne oldu üstad.

Boğazından sesin çıkması için hançeresini zorlıyarak hafif bir sesle:

— Tam bu sırada mütareke, ve onu takip eden bir sürü şemaat ve felâketler ortaya çıktı. Memleket işgale oğradı, bu güzel eserler yüz üstü kaldı. İşgalin devamı müddetince kütüphane, eski mevkiinde, ve bin müşkülâta göğüs gererek... mevcudiyetini muhafaza ve faaliyetini idameye çalıştık. Muvaffak olduk, bir miktar da para biriktirdik.

Biraz evvelki hüzün yüzünden gitmişti. Sevinçli bir tebessümle sözüne devam ediyor:

— Mübarek ordumuz şan ve şerefle İzmiri istirdat ettiği gün, canlılığını muhafaza eden kütüphanemiz, faaliyetini daha şevkli bir surette arttırdı.

Kütüphanemizin noksanları vardı. Bu noksanları yaptırırken, Ulu önderimiz üç defa gelmişlerdir. Buraya üçüncü gelişleri İran Şahı Âlâhazret Rıza Pehlevi ile beraberdi. Kütüphanenin kapısından içeri girerken Atatürk Şaha:

— Buraya üçüncü gelişimdir. İlk ikisinde bina natamamdı. İkmal edilmiş halini, birlikde göreceğiz, buyurmuşlardır.

Daha sonra İpekci kardeşlere 6 senelik icar mukabilinde, peşinen elde ettiğimiz 45 bin liraya, evvelce birikdirdiğimiz 23 bin lirayı da ilâve ederek yeni sinama binasını ikmal ettirdik.

— Peki Bahribaba parkında, Yunan işgalinden evvel, almış olduğunuz arsa ve temelleri ne oldu?.

— O, 1926 senesinde Belediyece muhtelif kimselere satılarak, ele geçen 2212 lira ile bu kütüphane tamamlandı, ve bu şekle girdi.

— Açıldığı zaman kaç cilt kitap vardı?

— İlk açıldığı zaman 4000 cilt kitap vardı. Bu kitaplar, fedakâr arkadaşlarımızın armağanları ile toplandı. Şimdi ise defterimize kaydedilen kitaplar 17412 dir. Kaydedilecekler de 300 dür. Demek ki cem'an (17712) adettir. Her sınıf halkın okuyacağı kitap vardır.

— Kütüphaneye, halk arasında rağbet nasıldır. Gençlik okuyor mu? Okudukları en çok hangi kitaplardır?

— Bu sualinle beni müşkül mevkide bıraktın. Mamafi bu sualin cevabını, kütüphanemiz tarafından gayet itina ile yapılan altı aylık grafik cetveli veriyor: ençok okuyanlar 10 ilâ 20 yaşında bulunanlardır Ekserisi de ilkokul talebesidir. 20 ilâ 30 yaş daha sonra, asıl okuma ihtiyacı olanlar ise - 30 ilâ 40 yaş arasında bulunanlar - maalesef en az okuyanlardır. Ençok okunan eserlere gelince: en başta roman, tiyatro, mecmua; ondan sonra Tarih, içtimaiyat; en sonra da edebiyat gelir.

«Gençler okuyor mu?» sualine gelince: Ben gençlerden müştekiyim. Çünki İzmirde son nufus sayımında 170 bin kişi vardı. Kahvelere dikkat ediniz.. o pis ve müteaffin havanın içerisinde oturan halka bakın... Bir de hertürlü içtimaî ve sıhhî şartlar nazarı itibara alınmış kütüphanelerimize bakın!.. Evvelkiler, oturacak yer bulunamıyacak kadar dolu, bizim müteaddit salonlarımız maalesef bomboştur.

— Teknik ve edebiyat cihetinden mecmualarımızı nasıl buluyorsunuz.

— Ah.. Eski mecmualar nerede... Bir ikisi müstesna, mecmualarımız edebiyat yapacak durumda değildirler. En büyük kabahat zaten mecmualarımızdadır. 40 sahifelik bir mecmuada edebî bir yazı hareketi açılamaz. mı?.. Bir atalarsözü vardır. Onu biraz değiştirip söylersek tam yerinde olur: «Üstü forma, içini sorma...» dır.

Biraz kabaca oldu amma ne yapayım.

— Bu şekilde olunca gençliğe okumuyor diyemeyiz değil mi?

— Evet.

— Muhitte ecnebî neşriyat takip ediliyor mu?

— Evet, ekserisi Fransızca olmak şartile, Alamanca ve İngilizce, ehemmiyeti haiz kitap ve mecmualardan bir hayli mübayaatta bulunuyoruz. Bunları okuyanlar çoktur.

— Lûtfen kütüphaneyi gezebilir miyiz?.

— Hay.. hay..

Geniş koridorlardan ilerliyoruz. Sayın diktör bir kapı açıyor:

— İşte burası, öğretmenlerile beraber gelen talebelerin okuma salonudur; ötesi halk okuma, bu da başka bir okuma salonudur. Maalesef hep böyle kapalıdır.

— Neden?..

Aşağıdaki salon ihtiyaca çok bile geliyor, okuyan yok. Fakat bütün ümitlerimiz yeni genç nesildedir. İnşallah buraları onlar doldururlar.

Burası kıymetli kitaplar deposudur. Nasıl ki bir kitabe, tarih bakımından kıymetli ise, bunlar da çok kıymetlidirler. Bu kitapları herkese vermeyiz. Kitap hırsızları da vardır. Sahifeyi keserler, yahut ta resmini alırlar. Burası da kıymetli resimler odasıdır.

— Hayret ediyorum. Bunca senedi vakit vakit gelip okuduğum bu müessesenin, bukadar zengin olduğunu bilmiyordum.

— Şimdi kütüphaneyi idare edenler kimlerdir?

— Başta Ekonomi bakanı Celâl Bayar, ben, eczacı Feritdir. Diğer üyeleri miz de vardır.

Bütün memleket evlâtlarının, karşısında haklı bir gurur ve iftihar duyduğu bu hayır ve kültür müessesesinin, bügünkü hale gelmesinde, başta büyük kurtarıcımız Atatürk ile, şimdi Trakya Genel İspektörü olan eski valimiz Kâzım Diriğin daimî yardımlarını görüyoruz.

. . . .

Kütüphanenin kapısından ayrılırken, aşağıdaki salonda okuyan gençlerden bazıları:

— Bizi de yazın.

— Bakın gençler okuyor, gazetelere inanmayın, diyorlar.

— Yazarım.

* * *

Büyük ve kudsal bir ülkü için, bin bir fedakârlıkla, kurulmuş olan bu müesseseden saygıyla ayrılıyorum...

Bayan Meziyet Hamit Uraz

Romanınızı bir defa gözden geçirmeden, mecmuamızda tefrika edilmesine imkân olup olmadığı hakkında birşey söyliyemez. Dilerseniz müsveddelerinizi adresimize gönderiniz.

%50 Tenzilât Fırsatını Kaçırmayın:

Boş saatlerde, trende, vapurda, uzun kış gecelerinde en güzel arkadaş güzel kitaplardır.

Heman (Resimli Ay) dan kitap katoloğunu isteyiniz. Seçtiğiniz kitapların yarı parasın gönderince, bunlar elinizdedir.

No. 43 **YARIM AY** BİLMECE KUPONU No. 43

B..i .e. .ir. b...r .ıy.me. d..iğ.. o.d.n ...ar

Boş yerlere öyle harfler koyunuz ki en meşhur atasözlerinden biri çıksın.

Bu bilmeceyi doğru çözenlere armağanlarımız :

Birinciye: Gümüş kol saati; İkinciye: Kışlık güderi eldiven; Üçüncüye: Fantazi yünlü boyun atkısı; 4-10 uncuya: Resimli Şark kolleksiyonu; 11-30 uncuya: Yüz kuruşluk bir kitap; 31-50 inciye: Elli kuruşluk bir kitap; 51-75 inciye yirmibeş kuruşluk bir kitap; 76-100 üncüye: On beş kuruşluk bir kitap.

---

41 inci sayımızdaki bilmecenin doğrusu: [ANTAKYA] dır.

Bu bilmeceyi doğru çözenler arasında çekilen kurada kazananlar :

Fantazi yünlü kadın elbiseliği: İstanbul Kadıköy Altıyol Şenlik S. No. 173 bayan Naciye Sezai Duman.

Kışlık erkek elbiseliği: Bursa Tophane Seyitömer mahallesi Üçyumurta S. No. 97 de Rıza Ömer Erciyaş.

Resimli Şark Kolleksiyonu: Ankara Cumur Başkanlığı Atatürk evinde Nûreddin Canca; İzmir elektrik şirketinde Faruk Kırınkan; Samsun lisesi 566 Hayri Yılmaz.

Resimli Hikâyeler (1931): İstanbul Yakacık sanatoryomunda hemşire Naciye; İstanbul Taksim, Gümüşsuyu No. 80 Meziyet Uraz; Akdağmaden İlçebay eşi Muhterem Ertürk.

Çalışkan çocuk kolleksiyonu: Balıkesir 6 Eylûl okulu 4 cü sınıf Sedat; Ankara Gazi orman çiftliği Yeşim Ülker.

Biriyantin: İstanbul Osmanbey Celâl Perin apartımanı No. 4 Melâhat Tamcı; İst. Ortaköy orta okul 363 Nermin; İstanbul Sirkeci Demirkapı Tayahatun No. 42 Mükerrem; İstanbul İş bankası memurlarından Sabiha Kâzım.

Halk traş makinesi: İstanbul Kıztaşı Kurşuncu çıkmazı No. 9 İhsan; İstanbul erkek lisesi 1156 Muzaffer Kurt; İstanbul Haydarpaşa lisesi 2082 A. Ferhan Oğuzkan; İstanbul Kasımpaşa orta okul 17 Ahmet Atasoy,

100 kuruşluk kitap: Lefkoşa (Kıbrıs) M. Seyfi tecimevinde Mehmet Yüksel; İzmir Kemeraltı Gençlik kitabevi Cihad Aksel; Ankara Hacıbayram Domangı sokak No. 3 Olcay Çınar; Ankara Hocapaşa caddesi No. 3 Nihad; Kayseri Osmanlı bankası bay Hilmi kızı Aysel Vural; Mardin Sakarya ilkokulu Erdoğan Vural; Kırklareli nafia başfen memuru E. Kuğu eşi Nimet; Malatya D. D. Beşinci işletme cer memuru Nuri Atasoy; Kars lisesinde 226 Sırrı Atalay.

Nakış piyesi: İstanbul Maltepe süel lisesi 2924 Fikret Özalp; Kırıkkale Askerî sanat lisesi No. 48 Rahmi; İstanbul Yavuz savaş gemisinde Turhan Öktem; İstanbul Üniversite kimya mühendis şubesinde 153 Emel; İstanbul Erenköy kız lisesi 500 Süheylâ Ülker; İstanbul Toros kız talebe yurdunda C. Faik; İzmir Tayyare alayı park tayyare makinisti Refik Taşkan; İzmir Sanat okulu No. 92 Fikret Sünnetçioğlu; Ankara Nazımbey mahallesi Kubilây sokağı No. 27 de Enver Levend; Ankara askerî fabrikalar muhafız bölüğü başçavuş Y. K. Şener; Ankara Hrt. Gn. Drk. şube VI drk Albay Kadri Fer oğlu Cihad Fer; Kayseseri Şiremenli caddesi, Alboyacı zade evi No. 46 K. Erkli; Gazianteb belediye varidat memura oğlu Sahir Kutlu; Diyarbekir mühimmat Dp. müdürü eşi Bedia Tunşa; Sinob belediye ebesi Belkıs Ergülen; Sıvas P. T. T. stajiyeri Nadir eliyle Nur Hayat; Zonguldak Soğuksuda kahveci Niyazi vasıtasıyle Nuri Gürtunca; İzmit orta okul yanında 211 No. lu evde Bayan Melâhat; Bursa Gemlik Orhangazi hanı sahibi bay Kâmil eliyle Necati İşçen; Afyon Hacıahmet mahallesi Mahzen sokak No. 27 Ahmet Altuğ; Samsun Ziraat Bankası Emine İnce; Samsun Belediye muhabere kaleminde Süheylâ Arıman; Mersin sulh ceza hakyeri zabıt kâtibi Hanefi Uğur; Manisa Millet eczanesi kalfası Hikmet Ergülen; Burdur Turan ilkokulunda 479 Rıfat; Eskişehir istasyon caddesi 49 No. lu Yurdanur Uçyen; Antalya lisesinde 411 Aldemir Konuk; Adana erkek öğretmen okulu 693 Ulvi Tüzün; Sıvas Erzurum demiryolu kısım 7 - 131 Km. de Hüseyin; Tokat kültür direktörlüğünde sekreter İhsan Aybek.

Anne yüreği kitabı: İzmir Karşıyaka Fahreddinpaşa caddesi No. 186 Perran; Alpullu fabrikalar eczanesinde B. İrfan Kocaşallı; Derince trevres fabrikasında tesviyeci Safi; Keskin belediye âyar memuru oğlu Yüksel; Akşehir Ulucami Yeşilkapı sokağı No. 19 Reşad Güneş; Söke Kemalpaşa mahallesi No. 30 emekli albay evinde Nedret Üzgün; Ayvalık orta okul 363 Mübeccel; Mudanya komisyoncu Burhaneddin Çıracıoğlu kardeşi Melâhat; Turgutlu bakkal Kâzım Aslan; Aziziye (Aydın hattı) Çamlık istasyonu kooperatifte Cemal Ergun; Ankara Dahiliye vekâleti vilâyetler idaresi tahakkuk memuru Kâzım Ayman, Ankara D. D. yolları muamelât muhasebesinde Enver; Ankara Tahtakale caddesi Yıldız kundura mağazası Necati Yıldız.

Kapıyı çalan asker: (Piyes) Balıkesir Savaştepe öğretmeni Mehmet Aytaçoğlu; Manisa askerlik şubesinde binbaşı Neşet eşi Ayşe; Aydın ortaokul 465 Nermin; Konya kız öğretmrn okulunda 60 Leman; Eskişehir Hacıalibey mahallesi Yeniyol sokak No. 40 Fethiye Tanol; Manisa memleket hastanesi makinisti Sadık Yücel; Sıvas muallim mektebi 259 Feyzi Sayın; Sinob orta okul No. 31 Nezahat Öner; Burdur nafıa kâtibi Süleyman Erol; Konya vilâyet tahrirat şefi Ahdurrahman Önal; Konya müddeiumumilik kâtibi Şekib Mendi oğlu Erdoğan; Konya erkek lisesi 1046 Salâhaddin Kızıltan; Çorum sağlık okulu 57 Şeref Yılmaz; İzmir Bornova tarım okulunda No. 74 Necdet Tan; İzmir Bornova gençler birliğinde Mehmet Güngör; Burhaniye tayyare kâtibi Sabri Eren; Keskin fotoğrafcı Avni Cerrahzade; Keban As. Ş. reisi oğlu Çetin Toker; Pınarhisar belediye başkâtibi Ali Özer; Kaş tahrirat kaleminde Mehmet Erdem; Çine Madran cad esi No. 3 Güngör Gökçen; Alaşekir avukat Sadettin Gürel sekreteri Mustafa Ergün; Ankara kültür direktörlüğünde kültür işyarı Tarık Akçura.

Yazı direktörü: Emin Refik Uzman No. 43 15 İkinciteşrin 1936 Basan: Resimli Ay Basımevi T. L. Ş.

ON
SENE
GENÇLEŞTİM

Bundan böyle ihtiyar ve donuk bir hal alan teni, temiz ve genç bir hale sokup beyazlaştırmak çok kolay bir iş. Sonunda fen, ten ve cildi iyice besleyen maddeyi de keşfedip ortaya çıkardı. Bu madde uğuşturularak tene sürülünce, mesamat tamamile açılıp serbest kalıyor. Çizgi ve buruşukluklar bertaraf oluyor, bazı cilde arız olan siyahımsı noktalar yokoluyor. Bu temizleyici ve besleyici madde yalnız: yeni "TOKALON" kreminde vardır.

Bu maddede, harikulâde bir kuvet bulunduğu için, en çirkin yüzler bile az zaman da genç ve güzel bir hal alıyorlar

" OKALON" kreminin " Pembe " renkli olanını gece yatmadan önce kullanınız. Uykunuzda derinizi tazelendirir. Sabahları ise " TOKALON " kreminin "beyaz" renkde olanını kullanınız. Tene bir beyazlık, bir serinlik verir.

Beyaz "TOKALON" üzerine sürülen podra bütün gün kuvetini muhafaza eder. Teniniz, cildiniz nekadar fena olursa olsun "TOKALON" kremini kullanmağa başladıktan sonra elde edeceğiniz neticeyi sevinçle karşılayacaksınız. "TOKALON" ile hiç ummadığınız bir netice elde edeceğinize emin olabilirsiniz.